

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ช่วงชั้นที่ ๔

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม รหัสวิชา ส ๓๑๑๐๓

ปีการศึกษา ๒๕๕๓

นางพ้องใส จันทร์สมคอย

โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๐

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารผลงานเล่มนี้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ นางผ่องใส จันทร์สมคอย
ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร ได้พัฒนารูปแบบแผนการจัดการ
เรียนรู้ใหม่เพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ภายในเล่มประกอบด้วย การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้
วิเคราะห์ตัวชี้วัด วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ ตามที่หลักสูตร ได้กำหนดไว้ ทุกประการ มีการประเมิน
ที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และตัวชี้วัดอิงมาตรฐานการเรียนรู้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ นายประเวศ ฤชากุล ผู้อำนวยการทุ่งฝนวิทยาคาร นายทรงเดช ฤชากุล
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ นางคำปุ่น ทิพย์โชติ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ที่ให้คำแนะนำในส่วนที่ต้อง
ปรับปรุงจนผลงานเกิดความสมบูรณ์ที่สุด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้
พอสมควร

นางผ่องใส จันทร์สมคอย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	21
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	39
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	57
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	69
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	78
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7	88
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	100
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9	109
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10	119
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11	130
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12	138
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13	146
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14	153

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติความสำคัญของพระพุทธศาสนา

เวลา 1 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

ผู้สอน นางผ่องใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส.1.1

ตัวชี้วัด ส.1.1.4

วิเคราะห์ข้อมูลปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา หรือแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด

1. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เป็นทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติเป็นสากล โดยยึดทางสายกลาง ในพระพุทธศาสนาเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้อง เป็นจริง และเชื่อถือได้ ศาสนาพุทธสอนให้คนพัฒนาตนเอง เพื่ออิสรภาพบนพื้นฐานของศรัทธาและปัญญา นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์คำสอนที่เป็นสากลของพระพุทธศาสนา และยกตัวอย่างได้ (K)
2. อธิบายความหมายของทางสายกลาง และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ (K, P)
3. มีความศรัทธาและประพฤติปฏิบัติตนได้ (A,P)
4. สามารถนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตได้ (P)

3. สาระการเรียนรู้

- หนังสือรับรองให้ “วันวิสาขบูชา” เป็นวันสำคัญสากล
- ทฤษฎีที่เป็นสากลและข้อปฏิบัติทางสายกลาง
- ศรัทธาและปัญญา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้) การจำแนก, แยกแยะ, คิดวิเคราะห์

1. นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิ 4 – 5 นาที
2. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูและนักเรียนกล่าวถึงการถือศีลการสพระชาชาติยกย่องให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล และมีเอกสารสำคัญจากองค์การสหประชาชาติโดยให้ศึกษา 10 นาที

4. ครูสุ่มถามนักเรียนว่าคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป
5. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน เลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม ศึกษาใบความรู้ แผ่นผังมโนทัศน์ สารการเรียนรู้พระพุทธศาสนา และจำแนกแยกแยะใบงาน เรื่อง วันสำคัญสากล
6. ครูสุ่มถามนักเรียนที่ได้ศึกษา ใบความรู้ที่ 1.1 ,1.2 , 1.3 , 1.4 และทำใบงานที่ 1.1 เรื่อง พระพุทธศาสนามีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทน นำเสนอหน้าชั้นเรียน
8. นักเรียน – ครู ร่วมกันสรุปและประเมินผล
9. ทดสอบหลังเรียน
10. ประเมินใบงานรายบุคคล

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง การรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล
3. ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง เอกสารรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก
4. ใบความรู้ที่ 1.3 เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นทฤษฎีที่เป็นสากล
5. ใบความรู้ที่ 1.4 เรื่อง ผังมโนทัศน์ทฤษฎีสากล
6. ใบงานที่ 1.1 พระพุทธศาสนามีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง

5.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องจริยธรรม
2. ห้องสมุด
3. วัด

6. กระบวนการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

พฤติกรรม (KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

8. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

คำชี้แจง **ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว**

1. ความเป็นสากลหมายถึงข้อใด

- ก. เชื่อถือได้
- ข. ถูกต้องเป็นจริง
- ค. เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป
- ง. สอดคล้องกับวิทยาศาสตร์

2. หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในข้อใดเป็น

ทฤษฎีและวิธีการเป็นสากล

- ก. ไตรสิกขา
- ข. กฎแห่งกรรม
- ค. อิทัปปัจจยตา
- ง. ถูกต้องทุกข้อ

3 วิธีการที่เป็นสากล

- ก. เป็นคำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้
- ข. เป็นคำสอนที่พิสูจน์แล้วว่ามีอยู่จริงในโลก
- ค. เป็นคำสอนที่สอดคล้องกับหลักของวิทยาศาสตร์
- ง. เป็นคำสอนที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าถูกต้องและเป็นจริง

4. ตามหลักการของอริยสัจ 4 สอนให้แก้ปัญห

อย่างไร

ก. แก้ที่สาเหตุ	ข. แก้ที่ตัวปัญหา
ค. แก้ที่สิ่งแวดล้อม	ง. แก้ตัวพิธีกรรมต่าง ๆ

5. การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้สำเร็จต้องใช้สิ่งใด

- ก. ปัญญาและขันติ
- ข. ปัญญาและวิริยะ
- ค. ปัญญาและศรัทธา
- ง. ปัญญาและสมาธิ

6. องค์ประกอบข้อใด ไม่จัดอยู่ในทางสายกลางที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา

- ก. สัมมาทิฐิ
- ข. สัมมาสมาธิ
- ค. สัมมาการวะ
- ง. สัมมากัมมันตะ

7. ข้อใดกล่าวถึงมรรคมงคล 8 ถูกต้อง

- ก. วิถีทางสายที่ 8 ที่นำไปสู่ความดับทุกข์
- ข. องค์ประกอบ 8 ประการที่นำไปสู่ความดับทุกข์
- ค. ทางสายกลาง 8 สายที่นำไปสู่ความดับทุกข์
- ง. ทางสายเดียวแต่มีองค์ประกอบ 8 ประการ

8. มรรคมงคล 8 ข้อใดแสดงความสัมพันธ์กับศีล สมาธิ ปัญญา ไม่ถูกต้อง

- ก. สัมมาอาชีวะ----- ศีล
- ข. สัมมาสติ ----- สมาธิ
- ค. สัมมาทิฐิ ----- ปัญญา
- ง. สัมมากัมมันตะ ----- ปัญญา

เฉลย

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง ประวัติความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ข้อที่	เฉลย
1	ค
2	ง
3	ง
4	ก
5	ข
6	ค
7	ง
8	ง

ทำได้ไหม คะ
พยายามหน่อย

ใบความรู้
เรื่อง หนังสือรับรองวันสำคัญสากล

องค์การสหประชาชาติ
ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ

A/54/L59/Add
การแจกจ่าย : จำกัด
ต้นฉบับ : ภาษาอังกฤษ

ครั้งที่ 54
วาระการประชุมที่ 174
การรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล

บังกลาเทศ ภูฏาน กัมพูชา ไซปรัส เกรนาดา ไอซ์แลนด์ อินโดนีเซีย
ไอร์แลนด์ สาธารณรัฐประชาชนลาว มัลดีฟส์ พม่า เนปาล ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ -
โปรตุเกส สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธรัฐรัสเซีย สโลวาเกีย สเปน ศรีลังกา ชูรินัม
ไทย และ ยูเครน สนับสนุนร่างมติดังนี้

ให้ “วันวิสาขบูชา” เป็นวันสำคัญสากลซึ่งสำนักงานใหญ่และที่ทำการของ
องค์การสหประชาชาติจะจัดให้มีการรำลึกถึงความเหมาะสม

รายละเอียดแนบท้าย

ประเทศที่ให้การสนับสนุนเพิ่มเติมต่อร่างมติดังกล่าวข้างต้น
มีรายนามดังนี้ กรีซ เลโซโท มอริเชียส นิการากัว นอร์เวย์ ตุรกี และสหรัฐอเมริกา

00 — 20634

99 — 39369 (E) 171299

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง เอกสารรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก

องค์การสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติ

ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ

A/54/L59/Add

การแจกจ่าย : จำกัด

13 ธันวาคม 2542

ต้นฉบับ : ภาษาอังกฤษ

ครั้งที่ 54

วาระการประชุมที่ 174

การรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล

บังคลาเทศ ภูฏาน กัมพูชา ไซปรัส เกรนาดา ไอซ์แลนด์ อินโดนีเซีย ไอร์แลนด์
สาธารณรัฐประชาชนลาว มัลดีฟส์ พม่า เนปาล ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ โปรตุเกส สาธารณรัฐเกาหลี
สหพันธรัฐรัสเซีย สโลวาเกีย สเปน ศรีลังกา ซูรินัม ไทย และยูเครน สนับสนุนร่างมติดังนี้

ให้ “วันวิสาขบูชา” เป็นวันสำคัญสากลซึ่งสำนักงานใหญ่และที่ทำการของ

องค์การสหประชาชาติจะจัดให้มีการรำลึกถึงความเหมาะสมที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ

รับทราบถึงความประสงค์ของที่ประชุมพุทธศาสนิกชนสากล (International

Buddhist Conference) ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงโคลัมโบ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2541 ในอันที่จะให้วัน
วิสาขบูชา ซึ่งตรงกับ วันเพ็ญ เดือน 6 ของทุกปี เป็นวันสำคัญสากล โดยให้ถือเป็นวันหยุดของ
สำนักงานใหญ่และที่ทำการสหประชาชาติ

ตระหนักว่าวันวิสาขบูชา ซึ่งตรงกับวันเพ็ญเดือน 6 ของทุกปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ
พุทธศาสนิกชนทั่วโลก เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน

พิจารณาเห็นว่าสำนักงานใหญ่และที่ทำการขององค์การสหประชาชาติให้การรับรองวันสำคัญ
ดังกล่าวแล้วย่อมถือเป็นการยกย่องว่าพุทธศาสนาอันเป็นหนึ่งในศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก มีคุณูปการ
อันใหญ่หลวงในทางจิตวิญญาณต่อมวลมนุษยชาติ ตลอดช่วงระยะเวลากว่า 2,500 ปี

จึงมีมติให้สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติจัดให้มีการรำลึกถึงวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญ
สากลต่อไป

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง เอกสารรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก

องค์การสหประชาชาติ (ต่อ)

คำแถลงโดย ฯพณฯ เอกอัครราชทูต ประเทศศรีลังกา เป็นภาษาไทย 2

เรียน ท่านประธานที่ประชุม

คณะผู้แทนอันทรงเกียรติ

ในนามผู้แทนของประเทศศรีลังกา ข้าพเจ้าถือเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่จะนำเสนอการพิจารณาเรื่อง “การรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล” ต่อที่ประชุมในวันนี้

ระหว่างการอภิปรายในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยวิสามัญ เมื่อวันที่ 13 กันยายน ที่ผ่านมา ฯพณฯ นายลักซ์มาน คาคีร์กามาร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศศรีลังกา ได้แจ้ง แก่ที่ประชุมสมัชชาถึงมติของที่ประชุมพุทธศาสนิกชนสากล (International Buddhist Conference) ซึ่งได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลศรีลังกา ในอันที่จะเสนอให้ องค์การสหประชาชาติประกาศให้รับรองว่าวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล ทั้งนี้เนื่องจากวันดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชากรจำนวนหลายร้อยล้านคนในประเทศต่าง ๆ ในหลายภูมิภาคของโลก ผู้ยึดมั่นในคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในขณะที่สหสวรรษเก่าใกล้จะสิ้นสุดลง และผู้คนทั่วโลกต่างรอคอยและเตรียมการเพื่อต้อนรับ สหสวรรษใหม่ที่กำลังจะมาถึง นับว่าเป็นโอกาสอันดีที่สหประชาชาติจะได้รำลึกถึงคำสอนอันมีอายุยืน นานกว่า 2,500 ปี ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ชี้แนะทางดับทุกข์ อย่างแท้จริงแก่มวลมนุษย์ โดยอาศัยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในสังขธรรมและการขจัดกิเลสให้หมดสิ้นไปจากจิตใจอันทำให้บุคคล เกิดเมตตาธรรมแก่ผู้อื่น และนำมาซึ่งความสงบสุขอย่างแท้จริง ดังคำสอนของพระพุทธเจ้าที่บันทึกไว้ในตอนหนึ่งว่า “บุคคลผู้มีชัยในสมรภูมินับพันครั้งมีอาจเทียบได้กับผู้มีชัยในจิตใจของตนเอง ผู้ซึ่งเป็น ยอดนักรบอย่างแท้จริง”

นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแนวทางนำไปสู่ความรู้แจ้ง ความผาสุก และความร่มเย็นในชีวิตของมวลมนุษยชนับล้านคน โดยเริ่มจากบริเวณเอเชียใต้ เอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และปัจจุบันได้แพร่ขยายไปถึงประชากรในภูมิภาคอื่นของโลก

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง เอกสารรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก องค์การสหประชาชาติ (ต่อ)

ด้วยความหลากหลายของประเทศสมาชิกและข้อกำหนดขององค์กร ที่ประชุมสมัชชา จำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลปัญหาต่าง ๆ นานาที่เกิดขึ้นในโลก

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ที่ประชุมสมัชชาตระหนักดีว่าผู้คนทั่วโลกล้วนมุ่งหวังอย่างแรงกล้าว่าอย่างน้อยองค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ประชุมสมัชชา จะรับรู้และเอาใจใส่ใน ปัญหา ความต้องการ และความเชื่อของเขาเหล่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ที่ประชุมพุทธศาสนิกชน ณ ประเทศศรีลังกา จึงมุ่งหวังว่าสหประชาชาติ จะกำหนดให้วันวิสาขบูชา ซึ่งตรงกับวันเพ็ญ เดือน 6 ของทุกปีเป็นวันสำคัญสากล เนื่องด้วยในวันดังกล่าวพุทธศาสนิกชนกว่า 150 ล้านคน ทั่วโลกรำลึกถึงการประสูติ ตรัสรู้ และ ปรีณิพพานขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าได้ถือกำเนิดเมื่อราว 600 ปีก่อนคริสตกาล ณ ลุมพินี ซึ่งปัจจุบันอยู่ในประเทศ เนปาล ทรงมีเจ้าชายสิทธัตถะ อยู่ในราชสกุลอันเพียบพร้อมด้วยทรัพย์ศฤงคารยศบรรดาศักดิ์ที่ติดตัว มาแต่กำเนิด อาศัยเพียงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การใช้ความคิด และการทำวิปัสสนา กรรมฐาน ทรงอุทิศเวลาหลายปีในการเดินทางและคิดใคร่ครวญเพื่อแสวงหาสัจธรรมในเรื่องสภาวะ ทุกข์ของมนุษย์ รวมถึงหนทางดับทุกข์ที่สมบูรณ์แท้จริง

แบบอย่างการดำเนินชีวิตขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในหมู่ ประชาชนตั้งแต่ครั้งพุทธกาล คำสอนของพระพุทธเจ้าจึงเป็นที่ยึดถือปฏิบัติติดต่อกันมานับศตวรรษ แม้แต่พระเจ้าอโศกมหาราชกษัตริย์ผู้ปกครองอินเดีย ในช่วง 300 ปีก่อนคริสตกาล ยังละทิ้งการทำศึก แล้วหันมาปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

พระเจ้าอโศกมหาราชได้ทรงมอบหมายให้พระราชโอรสหมินทะ และพระราชธิดาสังฆมิตตา เดินทางไปยังศรีลังกาเพื่อเผยแพร่คำสอนของพระพุทธเจ้า

สิ่งที่เจ้าหญิงสังฆมิตตานำติดตัวไปคือต้นอ่อนของต้นโพธิ์ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเคยเป็นที่ประทับของ พระพุทธเจ้าในยามที่พระองค์ทรงแสดงธรรมและนั่งวิปัสสนาเมื่อเกือบร้อยปีก่อนหน้านั้น

หลายพันปีนับแต่นั้นเป็นต้นมา トラバจนถึงทุกวันนี้ ต้นอ่อนของต้นโพธิ์ ดังกล่าวและคำสอน ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เจริญงอกงามขึ้นในศรีลังกา

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง เอกสารรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก

องค์การสหประชาชาติ (ต่อ)

ต้นอ่อนดังกล่าวซึ่งปัจจุบันคือต้นโพธิ์ศักดิ์สิทธิ์แห่งเมืองอนูราชปุระ ในประเทศศรีลังกายังคงตั้งตระหง่านและเป็นที่เคารพสักการะของชาวศรีลังกาทุกผู้ทุกนาม ทั้งที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอื่นทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นศาสนาฮินดู คริสต์ หรืออิสลาม

ต้นโพธิ์ศักดิ์สิทธิ์นี้ซึ่งเป็นสื่อกลางสร้างความสามัคคี และขันติธรรมให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนผู้มีความเชื่อและศรัทธาในศาสนาที่แตกต่างกัน จะดำรงอยู่ในศรีลังกาไปตราบนานเท่านาน

ประเทศผู้ให้การสนับสนุนและผู้ร่วมให้การสนับสนุนต่อร่างมติดังกล่าว ซึ่งข้าพเจ้าขอกล่าวขอบคุณไว้ ณ ที่นี้มีความประสงค์ให้ที่ประชุมสมัชชาเห็นชอบต่อมติดังต่อไปนี้

ให้การรับรองว่า “วันวิสาขบูชา” เป็นวันสำคัญสูงสุดของพระพุทธศาสนาสำหรับพุทธศาสนิกชนหลายร้อยล้านทั่วโลก และอนุญาตให้สำนักงานใหญ่และที่ทำการขององค์การสหประชาชาติจัดให้มีการรำลึกถึงวันวิสาขบูชาตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ กิจกรรมรำลึกดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการและคณะผู้แทนถาวรและเจ้าหน้าที่ที่ต้องการเข้าร่วม เพื่อให้แน่ใจได้ว่าในกิจกรรมนั้น ๆ เป็นไปด้วยความเหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดผลเสียใด ๆ แก่องค์การสหประชาชาติ

ในนามผู้ร่วมให้การสนับสนุนต่อร่างมติดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าถือเป็นเกียรติอย่างสูงที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้กล่าวนำเสนอร่างมติว่า “การรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล” แก่ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติในวันนี้

ขอขอบคุณท่านประธานที่เคารพ

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง เอกสารรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก
องค์การสหประชาชาติ (ต่อ)

คำแถลงโดย ฯพณฯ เอกอัครราชทูต ประเทศศรีลังกา
ต้นฉบับภาษาอังกฤษ แปลเป็นภาษาไทย

SRI LANKA

ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ
ครั้งที่ 54

คำแถลง

โดย

ฯพณฯ เอกอัครราชทูต จอห์น เดอ ชาราม

ผู้แทนถาวรแห่งประเทศศรีลังกา

ประจำองค์การสหประชาชาติ

วาระการประชุมที่ 174 : การรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล

15 ธันวาคม 2542

คณะผู้แทนถาวรแห่งประเทศศรีลังกาประจำองค์การสหประชาชาติ

630 Third Avenue, 20th floor, New York, NY 10017 โทรศัพท์ (212)986-7040 โทรสาร

(212)986-1838 อีเมล : Slanda @ un.int

กิจกรรมใบงานที่ 1.1

เรื่อง วันสำคัญสากลโลก

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ประเทศที่ให้การรับรองให้วันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญสากลมีกี่ประเทศ อะไรบ้าง

2. เอกสารรับรองลงวันที่เท่าไร

3. ผู้เป็นตัวแทนอ่านคำแถลง คือใคร

4. วันวิสาขบูชามีความสำคัญ 3 ประการ คืออะไรบ้าง

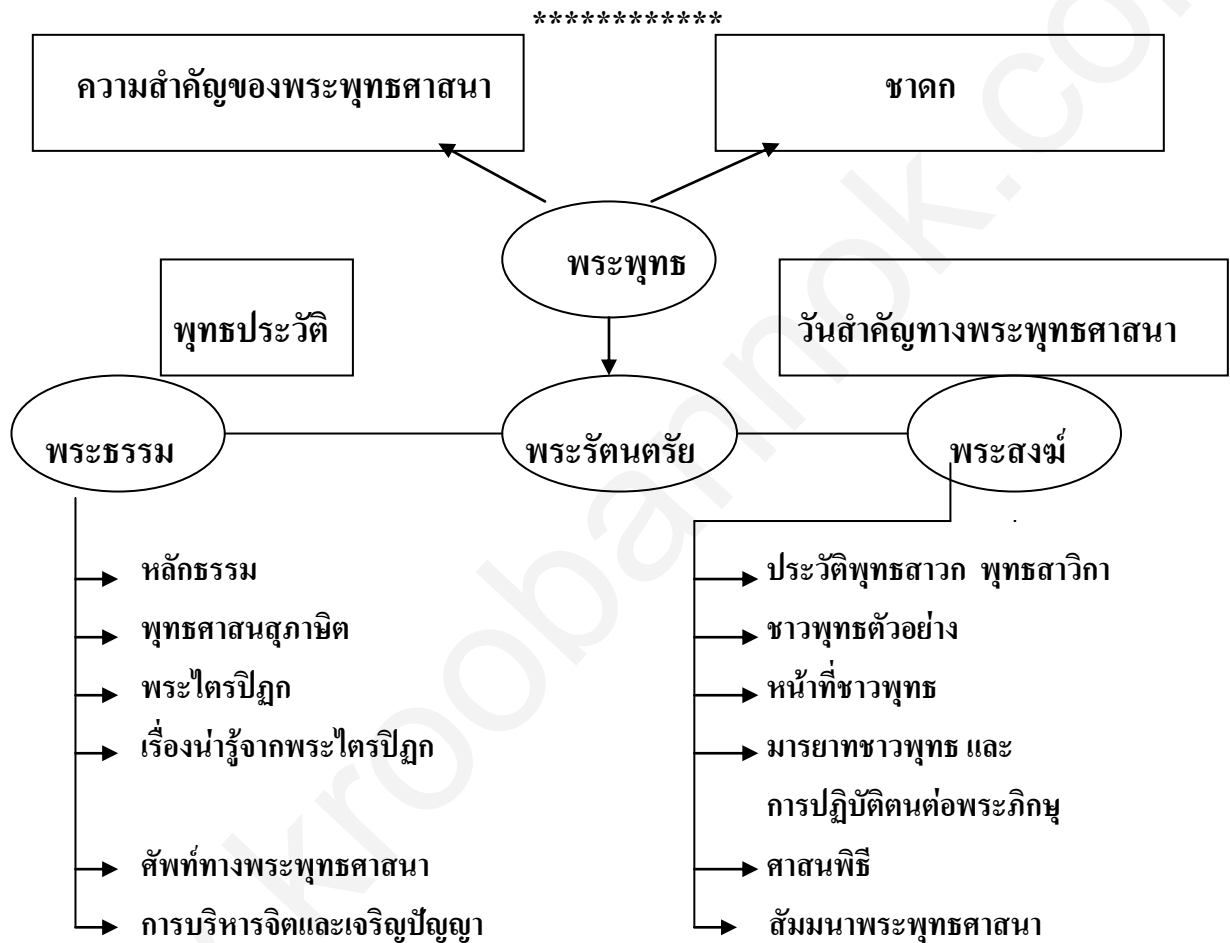
5. ประเทศที่ให้การสนับสนุนเพิ่มเติมต่อมติการรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล มีประเทศใดบ้าง

6. คำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พุทธศาสนิกชนถือปฏิบัติกันมาช้านาน คืออะไร

7. สัญลักษณ์ที่ชาวศรีลังกา เคารพสักการะ คือต้นไม้อะไ

ใบความรู้ที่ 1.2

เรื่อง ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

คำอธิบายความเชื่อมโยงของผังมโนทัศน์ มีดังนี้

การศึกษา ประวัติพระพุทธศาสนาและความสำคัญทางพระพุทธศาสนา ก็คือการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพระรัตนตรัย ซึ่งประกอบด้วยพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธ ก็คือ พุทธประวัติ ว่าด้วยชีวประวัติของพระพุทธเจ้า ชาดก ว่าด้วยพระชาติในอดีตของพระพุทธเจ้า และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งว่าด้วยเหตุการณ์สำคัญในพุทธประวัติ

คำสอนของพระพุทธเจ้าเรียกว่า พระธรรม ซึ่งรวบรวมไว้ในพระไตรปิฎก ซึ่งมีศัพท์เฉพาะที่ต้องทำความเข้าใจเรียกว่า ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา พระไตรปิฎกบรรจุหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักธรรมบางข้อได้รับการเรียบเรียงเป็นพุทธศาสนสุภาษิตเพื่อเป็นคติสอนใจหนึ่งในวิธีนำหลักธรรมมาปฏิบัติก็คือ การบริหารจัดการ และเจริญปัญญา

พระสงฆ์ คือ ผู้น้อมนำพระธรรมมาปฏิบัติจนได้ชื่อว่าเป็นพุทธสาวก — พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ผู้เคร่งครัดในหน้าที่ชาวพุทธ และแม่นยำในศาสนพิธี มรรยาทชาวพุทธและการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ

ใบงานที่ 1.3

เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นทฤษฎีที่เป็นสากล

ทฤษฎีที่เป็นสากลของพระพุทธศาสนา คือ อริยสัจ 4 หรือหลักความจริงอันประเสริฐดังนี้

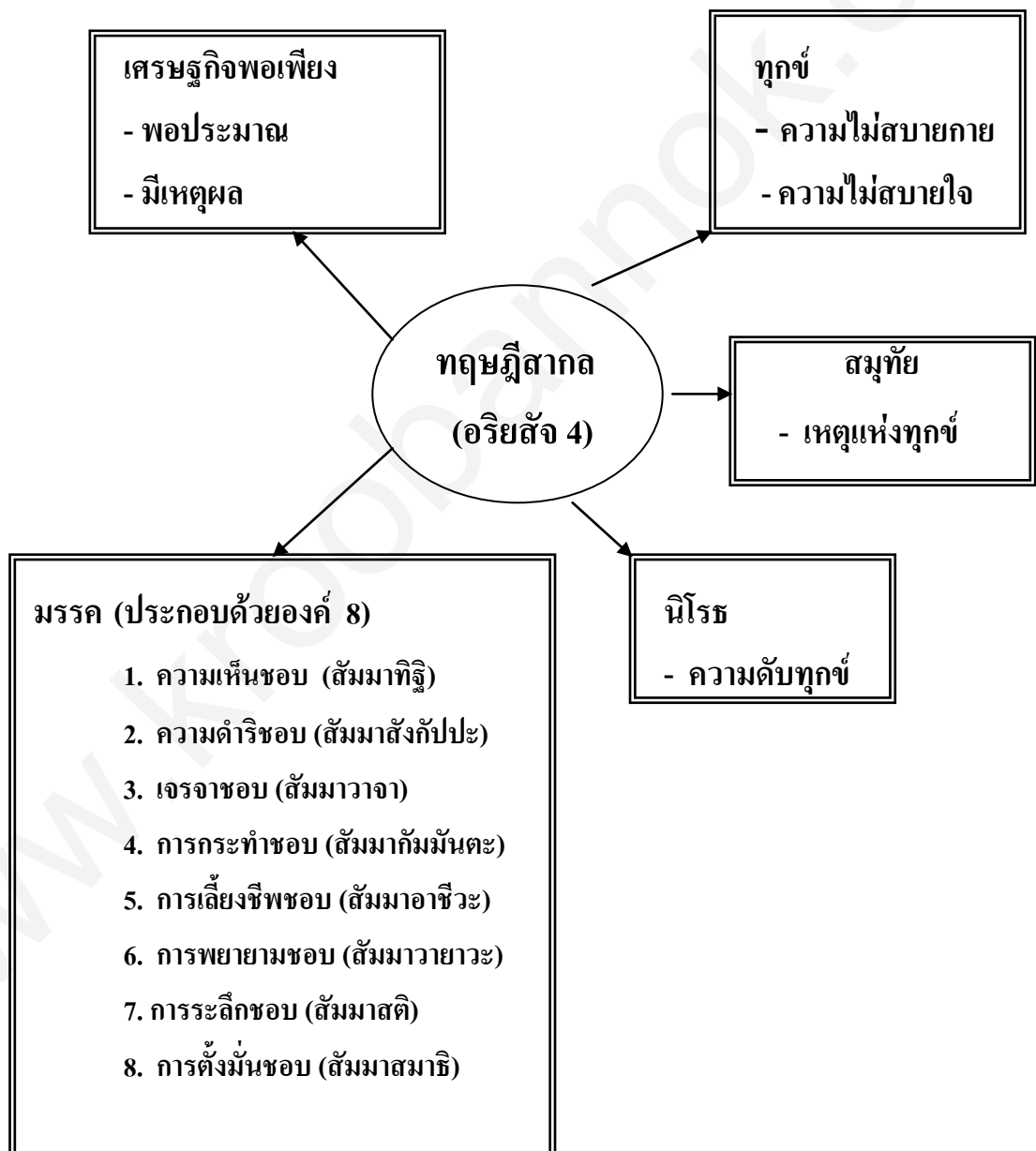
1. สอนว่าชีวิตนี้มีปัญหา
2. สอนว่าปัญหามีสาเหตุมิได้เกิดขึ้นมาลอย ๆ
3. สอนว่ามนุษย์สามารถแก้ปัญหได้ด้วยตนเอง
4. สอนว่าการแก้ปัญหานั้นต้องใช้ปัญญาและความพากเพียร

ทางสายกลางของพระพุทธศาสนา คือ มัชฌิมาปฏิปทา ได้แก่ อริยมรรคองค์ 8 มีดังนี้

1. ความเห็นชอบ (สัมมาทิฐิ)
2. ความดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ)
3. เจรจาชอบ (สัมมาวาจา)
4. การกระทำชอบ (สัมมากัมมันตะ)
5. การเลี้ยงชีพชอบ (สัมมาอาชีวะ)
6. การพยายามชอบ (สัมมาวายาเว)
7. การระลึกรู้ชอบ (สัมมาสติ)
8. การตั้งมั่นชอบ (สัมมาสมาธิ)

ใบความรู้ที่ 1.4

เรื่อง ผังมโนทัศน์ทฤษฎีสากล

ใบงานที่ 1.1

เรื่อง พระพุทธศาสนามีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง

ผลการเรียนที่คาดหวัง อธิบายความหมายที่ถูกต้องของทางสายกลาง และนำหลักทางสายกลางไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แนวทางการปฏิบัติ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ทางสายกลางตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง

แนวคำตอบ ทางสายกลางตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง การปฏิบัติพอดี พอประมาณกับเหตุผล — สภาพ — สถานการณ์นั้น ๆ โดยไม่สุดโต่งไปทางหนึ่ง การพิจารณาเหตุผลสภาวะต่าง ๆ กัน ตามความจริง ทำให้การปฏิบัติตนในสภาวะนั้น ๆ มีความถูกต้องตามหลักศีลธรรมกลมกลืนกันกับสภาพแวดล้อม นำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาชีวิตที่ดีงาม

2. ทางสายกลาง มัชฌิมาปฏิปทา และมรรคมีองค์ 8 คำทั้ง 3 คำนี้ มีความหมายเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

แนวคำตอบ ทางสายกลาง มัชฌิมาปฏิปทา และมรรคมีองค์ 8 คำทั้งสามคำนี้ มีความหมายเป็นอันเดียวกัน แต่เรียกชื่อต่างกันเท่านั้น โดยทางสายกลางเรียกว่ามัชฌิมาปฏิปทา ส่วนมรรค มีองค์ 8 รวมเรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา

3. มรรคมีองค์ 8 กล่าวโดยสรุปก็คือ สีล สมาธิ และปัญญา ใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ มรรคมีองค์ 8 กล่าวโดยสรุปว่า สีล สมาธิ และปัญญานั้นเอง เพราะ

1. สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ สรุปลงในศีล
2. สัมมาวาชามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ สรุปลงในสมาธิ
3. สัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะ สรุปลงในปัญญา

4. เมื่อมีปัญหาในชีวิตทุกครั้ง จำเป็นต้องใช้มรรคมีองค์ 8 ทางเดียวเท่านั้นหรือ จึงจะแก้ปัญหาวินิจฉัยให้พ้นจากปัญหานั้นได้

แนวคำตอบ

เมื่อเกิดปัญหาชีวิตทุกครั้ง จำเป็นต้องใช้มรรคมืองค์ 8 ทางเดียวเท่านั้น
มาแก้ปัญหานั้น ๆ เพราะมรรคมืองค์ 8 เป็นกรรมวิธีหรือวิถีทางที่จะนำไปสู่
ความดับทุกข์หรือแก้ไขปัญหาได้อย่างเด็ดขาด แต่ทั้งนี้เราต้องค้นหา
ต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริงให้ได้ก่อน トラバドที่ยังค้นหาต้นเหตุของ-
ปัญหาไม่พบ ย่อมไม่มีทางที่จะแก้ปัญหาหรือดับทุกข์ได้

5. ถ้านักเรียนเป็นนเรศ จะจัดการเรียนของตนเองอย่างไรจึงจะไม่เกิดปัญหา และประสบความสำเร็จ
ในการเรียน

ให้พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน

แนวคำตอบ

การเรียนหนังสือเหมือนการทำกิจกรรมอื่น ๆ ต้องยึดทางสายกลาง
โดยปฏิบัติดังนี้

1. ระวังระวังสุขภาพ
2. กินนอนเป็นเวลา
3. เตรียมตัวฝึกฝนอย่างเต็มที่ เมื่อรู้สึกเครียด ควรออกกำลังกาย พักผ่อน
ฟังเพลง คุยกับเพื่อนพี่น้อง
4. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อนบ้างตามสมควร
5. จัดตารางการเรียนของตนเองให้เป็นระบบ และปฏิบัติตามนั้น

ลงชื่อ

(ผู้ปฏิบัติงาน)

วันที่เดือนพ.ศ.

แบบประเมินกิจกรรม / ใบงานรายบุคคล

ที่	ชื่อ - สกุล	ความถูกต้องของงาน				ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	
1										
2										
3										
4										
5										

ลงชื่อผู้ประเมิน
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เกณฑ์การวัดระดับคุณภาพ

ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
คะแนน	4	3	2	1

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติความสำคัญของพระพุทธศาสนา

เวลา 1 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

ผู้สอน นางผ่องใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส. 1.1

ตัวชี้วัด ส.1.1.1

วิเคราะห์สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า หรือสังคมสมัย
ศาสนาที่ตนนับถือ

1. สาระสำคัญ

สังคมชมพูทวีปสมัยพุทธกาล มีระบบการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และ
ความเชื่อต่าง ๆ มีความเคร่งครัดในเรื่องของวรรณะ จนกลายเป็นการเอาเปรียบของสังคม จึงเป็นผลทำ
ให้เกิดศาสนาพุทธขึ้น

หลังจากที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ก็เสด็จไปสั่งสอนให้ชาวโลกรู้เห็นจนกระทั่งพุทธศาสนา
มีผู้นับถือจำนวนมากและมีความมั่นคงมาจนถึงปัจจุบันนี้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ลักษณะทางสังคมของชมพูทวีปก่อนสมัยพุทธกาล (K)
2. อธิบายความเชื่อทางศาสนา สมัยพุทธกาลได้ พร้อมทั้งนำไปประพฤติปฏิบัติ (K,P)
3. สรุป วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการตรัสรู้ และการก่อตั้งพุทธศาสนา
ให้เกิดความศรัทธา (K)
4. ตระหนักเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. สังคมของชมพูทวีปก่อนพุทธกาล
2. พุทธประวัติด้านการตรัสรู้และก่อตั้งพุทธศาสนา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (วิเคราะห์ แยกแยะ จัดลำดับ)

1. นักเรียนสวมมนต์ บูชาพระรัตนตรัย นั่งสมาธิใช้เวลา 4 – 5 นาที
2. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. นักเรียนดูแผนที่ชมพูทวีป แล้วร่วมกันวิเคราะห์ว่าดินแดนชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล คือ บริเวณใดในปัจจุบัน
4. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 – 5 คน ศึกษาใบความรู้ที่ 2.1 เรื่องสังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา ก่อนพุทธกาล
5. วิเคราะห์ใบความรู้ที่ 2.1 เรื่องสังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนา ก่อนพุทธกาล
6. แบ่งกลุ่มนักเรียน เลือกประธาน รองประธาน เลขานุการกลุ่ม
7. แต่ละกลุ่มวิเคราะห์เขียนรายงานเกี่ยวกับลักษณะสังคมด้านต่าง ๆ และคติความเชื่อทางศาสนาของชมพูทวีปสมัยก่อนพุทธกาล และให้นำเสนอหน้าชั้นเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย
8. นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ 2.1 ,2.2 ,2.3
9. นักเรียนนำเสนอใบงานที่ 2.1 ,2.2 หน้าชั้นเรียน
- 10.ครูและนักเรียนสรุปใบงานและเนื้อหา

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนพุทธศาสนา ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ใบความรู้ที่ 2.1
3. ใบกิจกรรมที่ 2.1,2.2,2.3
4. แบบสรุปความรู้จากการวิเคราะห์

5.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องจริยธรรม
2. ห้องสมุด
3. วัด

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(K,P,A)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
วิเคราะห์คำสอนที่เป็นสากลพร้อมยกตัวอย่าง	คะแนนที่ได้จากการตรวจใบงาน ที่ 1.1 เรื่องพระพุทธศาสนามีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง	ใบงานที่ 1.1	ทำได้คะแนนร้อยละ80

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

8. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ประเทศใดไม่อยู่ในดินแดนที่แยกจากชมพูทวีป ก. ภูฐาน ข. เนปาล ค. อินเดีย ง. อัฟกานิสถาน 2. ข้อใดกล่าวถึงดินแดนชมพูทวีป ไม่ถูกต้อง ก. เป็นดินแดนแห่งต้นหว่า ข. เดิมเป็นที่อยู่ของพวกดราวิเดียน ค. เป็นดินแดนที่มากด้วยลัทธิความเชื่อและวัฒนธรรม ง. เดิมปกครองด้วยระบบสามัคคีธรรม แต่มีกษัตริย์มีอำนาจต้องมาปกครองด้วย ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ 3. แคว้นมคธ ซึ่งเป็นแคว้นที่มีอำนาจสูงสุดในสมัยพุทธกาล ตั้งแต่บริเวณใดในประเทศอินเดียปัจจุบัน ก. กลุ่มแม่น้ำสินธุ ข. กลุ่มแม่น้ำคงคา ค. ตอนใต้ของเนปาล ง. รัฐไมซอร์ ทางใต้ของประเทศ 4. แคว้นใดมีรูปแบบการปกครองระบบสามัคคีธรรม ก. วัชชี ข. โกศล	ค. อวันตี ง. ปัญจาละ 5. บุคคลกลุ่มใดที่สร้างระบบวรรณะให้เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล ก. นักรบ ข. พราหมณ์ ค. นักวิชาการ ง. นักปกครอง 6. เจ้าลัทธิคนใดที่มีความเห็นว่า การทรมานกายด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ลำบาก เป็นทางหลุดพ้นจากทุกข์ ก. ปุณณกัสสปะ ข. มัคขลิโกศล ค. นิครนถ์ นาถบุตร ง. สญชัย เวลัญฐบุตร 7. การแบ่งชนชั้นทางสังคมโดยใช้ระบบวรรณะในสมัยก่อนพุทธกาล ก่อนให้เกิดผลดีและผลเสียอย่างไร ก. ผลดี เป็นประโยชน์ในการปกครอง ข. ผลดี ทำให้ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตน ค. ผลเสีย เป็นการทำลายสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ง. ผลเสีย ทำให้บ้านเมืองไม่เจริญก้าวหน้า เพราะมีแต่แย่งชิงความเป็นใหญ่กัน
--	--

8. สถานที่ใด ไม่เกี่ยวข้องกับการตรัสรู้ ก. ใต้ต้นมหาโพธิ ข. โคนต้นนิโครธ ค. ริมแม่น้ำอนโนมา ง. ริมแม่น้ำเนรัญชรา 9. พุทธพจน์ข้อใดที่มีส่วนช่วยการแก้ปัญหาการแบ่งชนชั้นของสังคมอินเดีย ในสมัยพุทธกาล ก. ให้ปฏิบัติไม่ตรงหรือหย่อนเกินไป ข. บุคคลมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ค. วรรณะทั้งหลายไม่มีตัวตน ไม่มีรูปแบบ ง. คนเราจะดีจะชั่วขึ้นอยู่กับการทำงาน ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับชาติตระกูล 10. พระสิทธัตถะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยวิธีการใด ก. อดอาหาร ข. เข้าฌานสมาบัติ ค. บำเพ็ญทุกรกิริยา ง. บำเพ็ญเพียรทางจิต 11. เพราะเหตุใดพุทธศาสนิกชนจึงเรียกพระพุทธเจ้าอีกชื่อหนึ่งว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก. เพราะตรัสรู้อยู่ถึง 4 ข. เพราะทรงเป็นศาสดาเอกของโลก ค. เพราะตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ ง. เพราะหลังจากตรัสรู้และได้นำสิ่งที่ตรัสรู้มาสั่งสอนประชาชน 12. พระพุทธศาสนาได้ประดิษฐานในดินแดนใดเป็นแห่งแรก ก. เมืองพาราณสี แคว้นกาสิ ข. เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ ค. เมืองกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ ง. เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ	13. วัดเวฬุวันเกี่ยวกับบุคคลในข้อใด ก. พระเจ้าพิมพิสาร ข. พระเจ้าอชาตศัตรู ค. พระเจ้าสุทโธทนะ ง. พระเจ้าปเสนทิโกศล 14. ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เป็นหลักคำสอนให้ถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสไว้เป็นครั้งแรกเมื่อใด ก. ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ข. ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ค. ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ง. ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 15. กลุ่มบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา จนทำให้พระพุทธศาสนาดำรงมั่นมาจนถึงปัจจุบันนี้คือใคร ก. พระสงฆ์ ข. พุทธบริษัท 4 ค. ชาวพุทธตัวอย่าง ง. พุทธสาวก พุทธสาวิกา
--	--

ใบความรู้ที่ 2.1
เรื่อง แผนที่ชมพูทวีป

www.kroobannok.com

ใบความรู้ ที่ 2.2

เรื่อง ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล

1. ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล

พระชาติภูมิของพระพุทธเจ้า ได้แก่ ชมพูทวีป (ได้แก่อินเดีย และเนปาล ในปัจจุบัน) ปัจจุบันได้เลิกใช้ชื่อนี้แล้ว แต่ก็ยังพบชื่อนี้บ่อยครั้ง เมื่อมีการพูดถึงพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าและในการวิเคราะห์ลักษณะสังคมสมัยพุทธกาลนี้ จะพูดถึงลักษณะทั่วไป ของสังคมในประเทศอินเดีย ซึ่งมีอาณาเขตบริเวณไปถึงประเทศเนปาล ในสมัยที่ยังไม่ได้แยกประเทศออกไป การเข้าใจลักษณะทางสังคมในสมัยพุทธกาลนี้ จะช่วยให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจพระประวัติของพระพุทธเจ้า และคำสอนของพระองค์ได้ดีขึ้น

1. ลักษณะทางด้านการปกครอง

ในสมัยพุทธกาลนั้น ดินแดนในชมพูทวีปที่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติได้แก่ภาคเหนือของประเทศอินเดีย รวมถึงอาณาเขตของประเทศเนปาล ที่ยังรวมกับประเทศอินเดียในสมัยนั้น ดินแดนแถบนี้ได้แบ่งออกเป็นหลายแคว้น ในคัมภีร์พุทธศาสนากล่าวว่ามี 16 แคว้น แคว้นต่าง ๆ เหล่านี้มีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งสมัยพุทธกาลที่ยิ่งใหญ่มีอำนาจจริง ๆ อยู่ 5 แคว้น คือ 1.แคว้นมคธ 2. แคว้นโกศล 3. แคว้นวัชชี 4. แคว้นวังสระ 5. แคว้นอวันตี

แคว้นเหล่านี้มีการปกครองแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ปกครองระบอบราชาธิปไตย หรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือพระเจ้าแผ่นดินเป็นผู้นำและปกครองด้วยอำนาจที่สมบูรณ์เด็ดขาด

2. ปกครองแคว้นด้วยระบอบสามัคคีธรรม เทียบกับระบอบประชาธิปไตยแบบหนึ่ง คือชนชั้นผู้ปกครองตัดสินใจกรณกิจของแคว้นแคว้น ด้วยการร่วมประชุมพิจารณากันในที่ประชุมเรียกว่า สังฆาการ

แคว้นที่มีการปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตย ได้แก่

1. แคว้นมคธ มีเมืองราชฤห์ เป็นเมืองหลวง พระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้ปกครอง
2. แคว้นโกศล มีเมืองสาวัตถี เป็นเมืองหลวง พระเจ้าปเสนทิโกศล เป็นผู้ปกครอง

ใบความรู้ ที่ 2.2

เรื่อง ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล (ต่อ)

3. แคว้นสังสระ มีเมืองโกสัมพี เป็นเมืองหลวง พระเจ้าอุเทน เป็นผู้ปกครอง

4. แคว้นอวันตี มีเมืองอุชเชนี เป็นเมืองหลวง พระเจ้าจันทปะชาโชต เป็นผู้ปกครอง

บรรดาแคว้นทั้ง 4 แคว้นนี้ แคว้นที่มีอำนาจรุ่งเรืองมากกว่าแคว้นอื่นคือ แคว้นมคธ กับแคว้นโกศล แคว้นที่มีการปกครองในระบอบสามัคคีธรรมมีแคว้นเดียวที่มีอำนาจคือ แคว้นวัชชี มีเมืองไพสาลี เป็นเมืองหลวง แคว้นอื่น ๆ ที่มีการปกครองแบบนี้ได้แก่ แคว้นสักกะ มีเมืองกบิลพัสดุ์เป็นเมืองหลวง ในสมัยพุทธกาลแคว้นนี้ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของแคว้นโกศล โดยยังคงมีการปกครองแบบเดิม และก่อนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพานเล็กน้อย พระเจ้าวิททุกะ ผู้ครองแคว้นโกศลต่อจากพระเจ้าปเสนทิโกศล ได้ยาตราทัพบุกทำลายล้างแคว้นสักกะ นอกจากนี้ยังมีแคว้นมัลละอีกแคว้นหนึ่ง ซึ่งปกครองโดยระบอบนี้ แต่มีอำนาจเพียงเล็กน้อย

พระพุทธเจ้าทรงยกย่องการปกครองทั้ง 2 ระบบ ที่ปกครองโดยธรรมคือ ในระบอบราชาธิปไตย ทรงยกย่องพระราชาของรัฐ รัฐบาลผู้ปกครองบ้านเมือง ตามหลักทศพิธราชธรรม และในระบอบสามัคคีธรรม ทรงยกย่องความสามัคคีในการกระทำความดีกิจต่าง ๆ ของส่วนรวม

สภาพทางการเมืองการปกครองในสมัยนั้น ปรากฏว่า แคว้นต่าง ๆ ได้มีการขยายอำนาจ ขยายดินแดน และฝ่ายที่ปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตย ซึ่งมีความเข้มแข็งกว่าได้ปราบปรามแคว้นที่ปกครองด้วยระบอบสามัคคีธรรม หรือระบอบประชาธิปไตย แล้วผนวกเอาดินแดนเข้าไว้ในอำนาจมากยิ่งขึ้น คงเหลือแต่แคว้นวัชชีแคว้นเดียว ที่ยังมีอำนาจอยู่ในสมัยนั้น แต่ในปลายพุทธกาลก็ได้ตกไปอยู่ในอำนาจของแคว้นมคธ

2. ลักษณะทางด้านสังคม

อินเดียสมัยพุทธกาลได้มีการแบ่งวรรณะอยู่แล้ว 4 วรรณะ คือ

1. วรรณะกษัตริย์ ได้แก่พวกนักรบ นักปกครอง

2. วรรณะพราหมณ์ ได้แก่ นักบวช ทำหน้าที่สั่งสอนวิทยาการต่าง ๆ และทำพิธีกรรมทางศาสนา

ใบความรู้ ที่ 2.2

เรื่อง ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล (ต่อ)

3. วรรณะแพศย์ หรือ ไวสยะ ได้แก่ เศรษฐี พ่อค้า คหบดี พวกนี้เป็นชนชั้นกลาง มีอาชีพค้าขาย

4. วรรณะศูทร ได้แก่ กรรมกร ลูกจ้าง เป็นคนชั้นต่ำ

ยังมีวรรณะพิเศษอีกวรรณะหนึ่ง เรียกว่า จันฑาล เป็นพวกที่เกิดจากบิดามารดาที่มี วรรณะต่างกัน คือมารดาอยู่ในวรรณะสูง บิดาอยู่ในวรรณะต่ำ พวกนี้ได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยาม เช่นเดียวกับพวกศูทร

ในศาสนาพราหมณ์เชื่อกันว่า กษัตริย์เกิดจากแขนของพระพรหม พราหมณ์ เกิดจากปากของ พระพรหม แพศย์ เกิดจากขาของพระพรหม ศูทรเกิดจากเท้าของพระพรหม

ในสมัยพุทธกาลถือวรรณะมีความรุนแรงมาก (ปัจจุบันภายหลังอังกฤษปกครองแม้จะมี กฎหมายรัฐธรรมนูญให้เสมอภาค แต่โดยพฤตินัยคนอินเดียยังนับถือวรรณะ เป็นส่วนมาก) เป็นปัญหาที่ ทำให้เกิดความแตกแยก และความอยุติธรรมในสังคมต่าง ๆ เช่น การก่อกำจัดอาชีพแรงงานไว้สำหรับศูทร จะไปประกอบอาชีพของวรรณะอื่นไม่ได้ ห้ามมิให้ศูทรศึกษาเล่าเรียนกัมภีร์พระเวทของพราหมณ์ ห้ามมิให้วรรณะอื่นรับประทานน้ำหรืออาหารโดยใช้ภาชนะของพวกศูทร เป็นต้น

ความพิบัติจากการถือวรรณะที่โหดร้ายมากในสมัยพุทธกาลได้แก่ การยาตราทัพของพระเจ้าวิท ทุฑะเข้าทำลายแคว้นสักกะ

พระเจ้าวิททุฑะ เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าปเสนทิโกศล แห่งแคว้นโกศล กับพระนางवास กัตติยะ ซึ่งเป็นพระธิดาของพระเจ้าสาकยะ ที่เกิดจากมารดาเป็นทาสี เมื่อครั้งพระเจ้าวิททุฑะเป็นพระ กุมารที่ได้เสด็จมาเยี่ยมกรุงกบิลพัสดุ์ ตอนเสด็จกลับนายทหารคนหนึ่งของพระเจ้าวิททุฑะลืมหูลืมใจที่ ห้องพระโรงรับเสด็จ จึงรีบกลับไปเอา ขณะนั้นได้ยินหญิงรับใช้กำลังทำ ความสะอาดที่ประทับของ พระเจ้าวิททุฑะ พร้อมกับคำว่าพระเจ้าวิททุฑะเป็นหลานทาสี นายทหารผู้นั้นจึงนำเรื่องที่ได้ยินไปบอก กับเพื่อน ข่าวจึงแพร่หลายไป พระเจ้าวิททุฑะทราบเรื่องจึงผูกใจเจ็บ ครั้นได้ราชสมบัติจึงได้ยาตราทัพ เข้าทำลายแคว้นสักกะตลอดจนเชื้อพระวงศ์ของสาकยะเกือบหมดสิ้น พระพุทธเจ้าทรงเห็นโทษของ ระบบวรรณะนี้ ภายหลังได้ตรัสรู้แล้วได้ทรงพยายามแก้ปัญหาเหล่านี้ เช่น อนุญาตให้คนทุกวรรณะบวชใน พุทธศาสนาได้ ได้เสมอกันหมด และทรงชี้แจงให้ประชาชนเห็นโทษของระบบวรรณะนี้ ซึ่งทำให้ ระบบวรรณะผ่อนคลายความรุนแรงลงได้

ใบความรู้ ที่ 2.2

เรื่อง ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล (ต่อ)

สมัยต่อมาระบบบรรณะยังคงมีอยู่ และยังคงเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอีกต่อไป

3. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การแผ่อำนาจทางการเมืองโดยการแย่งชิงดินแดนกันนั้น ทำให้การค้าขายเจริญเติบโตตามไปด้วย มีการค้าขายระหว่างเมืองต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง สิ่งที่น่าสนใจอย่างเด่นชัด คือสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น ผ้าผ่อนแพรพรรณอย่างดี และเพชรนิลจินดาเป็นต้น เมื่อการค้าเจริญเติบโต การเงินมีความสำคัญมากขึ้น ผู้มีอิทธิพลคือผู้มีเงิน ได้แก่ เศรษฐี แคว้นไหนมีเศรษฐีมากก็มีชื่อเสียงมาก ตัวอย่างเช่น พระเจ้าปเสนทิโกศล ทรงเห็นว่าแคว้นมคธมีเศรษฐีมาก จึงได้ขอเศรษฐีจากพระเจ้าพิมพิสาร ไปอยู่มน แคว้นของตนบ้าง จะได้ช่วยให้แคว้นของตนเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ เศรษฐีเหล่านั้นนอกจากมีอิทธิพลทั้งการเมือง เศรษฐกิจแล้ว ยังมีอิทธิพลทางการเมืองปกครองด้วย กล่าวคือ ในวงการค้าของกลุ่ม ชนต่าง ๆ ถ้ามีการฉ้อโกงเกิดขึ้นก็ให้เศรษฐีเป็นผู้ตัดสินทั้งหมด เนื่องจากเศรษฐีเกี่ยวข้องกับกิจการของแว่นแคว้น เช่นนี้ จึงต้องไปเฝ้าพระราชาทูวัน สภาพลความอยู่ของพระราช เจ้านาย นักปกครอง และเศรษฐี จึงมีความสำราญได้มาก สามารถมีปราสาท ๓ ฤดูได้ เพราะอาศัยเศรษฐีที่เกิดจากการค้าขายที่เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา เมื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นก็ได้อาศัยความอุปถัมภ์ของเศรษฐีบางคน เช่น อนาถบิณฑิก และนางวิสาขา เป็นต้น นับว่าเป็นองค์ประกอบประการหนึ่ง ที่ทำให้พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปอย่างรวดเร็ว

ส่วนสภาพของคนทั่วไปในชนบทอันได้แก่ ชาวไร่ ชาวนา ชาวนาที่มีที่ดินตนเองเป็นกรรมสิทธิ์ในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ โดยที่ดินนั้นเป็นของพระเจ้าแผ่นดินแต่ผู้เดียว และมีหน้าที่ที่ตนเลือกขึ้นมา ใครจะมาติดต่อก็มาติดต่อกับหัวหน้าที่พวกตนเลือกขึ้นมานั้น ชาวชนบทจึงมีความเป็นอยู่สุขสบาย พอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง และสามารถที่จะทำบุญทำทาน ทำนุบำรุงและบวชในศาสนาที่ตนนับถือได้ตามสมควร

4. ลักษณะความเชื่อในด้านศาสนา

ความเชื่อในด้านศาสนาของอินเดียที่สำคัญในยุคนี้ อาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

1. ความเชื่อในวิญญูณนิยม เป็นความเชื่อดั้งเดิมของชนพื้นเมือง ได้แก่ ความเชื่อ-

ใบความรู้ ที่ 2.2

เรื่อง ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล (ต่อ)

ในเรื่องสภาพดินฟ้า อากาศ ภูเขา ดันไม้ เป็นต้น เมื่อสภาพธรรมชาติเหล่านี้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น เกิดฟ้าร้อง ฟ้าผ่า พายุใหญ่ เป็นต้น ชนพื้นเมืองซึ่งไม่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติเหล่านี้จึงคิดว่าวิญญาณสิงอยู่ เลยกขึ้นเป็นเทพเจ้า ซึ่งพวกอารยชนในภายหลังก็ยอมรับนับถือไปด้วย ความเชื่อที่มีอยู่ในพระเวท ได้แก่ ความเชื่อเรื่องยักษ์ที่สิงอยู่ตามต้นไม้ ก็จัดว่าเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชนพื้นเมืองในสมัยนี้ด้วย

2. ความเชื่อของพวกพราหมณ์ ซึ่งเป็นวรรณะที่อิทธิพลทางศาสนาอยู่ในสมัยนั้น ได้แก่ความเชื่อในพระเวท เทพเจ้าในพระเวทที่สำคัญในสมัยนั้น ได้แก่ พระประชาบดี หรือพระพรหม ซึ่งเป็นผู้สร้างโลก จักรวาล ชีวิตมนุษย์ และสัตว์ มีการบวงสรวงโดยใช้ชีวิตสัตว์บูชาัญเพื่อขอพรในสิ่งที่ตนปรารถนา นอกจากนี้ยังเชื่อในวิญญาณว่ามีการเวียนว่ายตายเกิดตามกรรมอีกด้วย

3. ความเชื่อลัทธิอิสระ กลุ่มที่มีความเชื่ออิสระเป็นพวกนักบวชที่มีความมุ่งหมายเพื่อค้นหาความจริงอย่างอิสระ ไม่ยอมรับหรือนับถือพระเวท หรือไตรเวทของพราหมณ์ กลุ่มที่มีความสามารถตั้งสำนักขึ้นตั้งสอนอยู่ในแคว้นมคธ กลุ่มความเชื่ออิสระนี้มี 6 คน จึงมีสำนวนเรียกกันว่า “ครูทั้ง 6” คือ ปุณณกัสสป มัคกลิโคสาล อชิตเกสกัมพล ปุกุทกัจจายนะ สันยชัยเวลล์ฐบุตร และ นิครนถนาฏบุตร

ครูทั้ง 6 นี้ ได้รับยกย่องกันในสมัยนั้นว่าเป็นนักปราชญ์สูงด้วยอายุมีสาธุศษย์นับถือมาก ในบรรดาครูทั้ง 6 นี้ ครูสันยชัยเคยเป็นอาจารย์ของพระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะมาก่อน ที่ท่านทั้งสองจะมาบวชในพระพุทธศาสนาครูอีกคนหนึ่งคือ นิครนถนาฏบุตร ได้แก่ พระมหาวิระ ศาสดาของศาสนาเชน หรือไชนะ ทศณะของครูเหล่านี้ ยกเว้น นิครนถนาฏบุตรตรงกันข้ามกับพระพุทธศาสนา กล่าวคือ ไม่เชื่อในเรื่องผลบุญและบาปของการกระทำดีและชั่ว แต่ดำเนินชีวิตหันเข้าไปหาความสุขในปัจจุบัน (กามสุขัลลิกานุโยค) หรือไม่ก็ประพฤติดิทรมาณตนมากเกินไปจนเกินสมควร (อัตตกิลมถานุโยค) ส่วนของนิครนถนาฏบุตร นั้น ในทศณะจะคล้ายคลึงกับพระพุทธเจ้า เช่น ในเรื่องของสาเหตุแห่งทุกข์และวินัย 5 ซึ่งคล้ายกับศีล 5 ของพระพุทธเจ้า ส่วนที่แตกต่างได้แก่การยึดในความมีตัวตน ในขณะที่พระพุทธเจ้าไม่ยึดมั่น เป็นต้น

ใบความรู้ ที่ 2.2

เรื่อง ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล (ต่อ)

นอกจากครูทั้ง 6 นี้แล้วยังมีลัทธิอื่นๆ อีก ตามหลักฐานคัมภีร์พระพุทธศาสนากล่าวว่ามี 62 ลัทธิ ส่วนหลักฐานทางศาสนา เช่นกล่าวว่า มี 336 ลัทธิ ทั้งลัทธิพราหมณ์ ครูทั้ง 6 และลัทธิ 62 ได้แสดงให้เห็นว่าอินเดียสมัยนั้นมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี โดยไม่มีการแทรกแซงจากผู้มีอำนาจทางบ้านเมืองแต่อย่างใด

ใบงานที่ 2.1

เรื่อง สังคมชมพูทวีป

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็น

การแบ่งชนชั้นในชนชั้นในระบบ
วรรณะของสังคมอินเดียสมัยก่อน

ผลดี

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผลเสีย

.....
.....
.....
.....
.....
.....

พระพุทธทวณะ

“ คนเราจะดีหรือชั่วมิใช่เพราะเชื้อชาติวรรณะ
เป็นตัวกำหนด การกระทำของเขาต่างหากเป็นตัวกำหนด”

แง่คิดที่ได้

.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ 2.1

เรื่อง การก่อตั้งพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง จงนำหมายเลขกำกับข้อความเกี่ยวกับการก่อตั้งพระพุทธศาสนาไปเรียงลำดับก่อนหลัง

1. ยหกุลบุตรและบริวารขอบวช

2. โกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม

3. โปรดขฤาสามเณร

4. พระเจ้าพิมพิสารถวายวัดเวฬุวัน

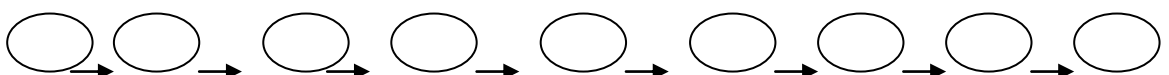
5. เสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์

6. อนาถบิณฑิตเศรษฐีถวายวัดพระเชตุวัน

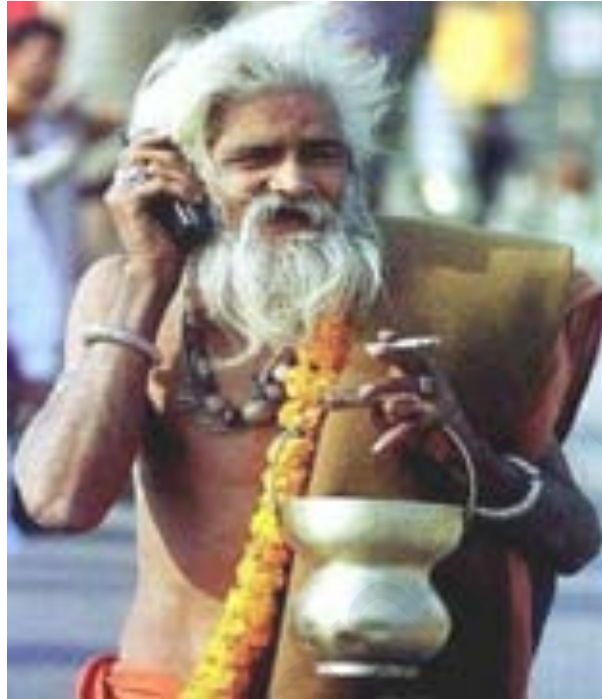
7. นางวิสาขาถวายวัดบุพพาราม

8. พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ
เป็นอัครสาวกของพระพุทธเจ้า

9. ปัญจวัคคีย์ได้ฟังอนันตลักขณสูตร

ภาพนักบวชในอินเดีย

แบบประเมินผลจากการทำกิจกรรมกลุ่ม (นักเรียน)

ชื่อครูผู้ประเมิน

กลุ่ม ชั้น วิชา

วันที่ทำกิจกรรม วัน เดือน พ.ศ.

1. การทำกิจกรรมกลุ่ม

พฤติกรรมของตนเองต่อการทำงาน	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การมีส่วนร่วมในการทำงาน				
2. การแสดงความคิดเห็น				
3. ความเข้าใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
4. ความรับผิดชอบในการทำงาน				

2. ผลของการทำกิจกรรมกลุ่ม

สิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่ม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. ความรู้ที่ได้รับในการทำกิจกรรม				
2. ความพอใจในผลงานกลุ่ม				

3. อุปสรรคในการทำกิจกรรมกลุ่ม

.....

.....

4. แนวทางแก้ไข

.....

.....

5. สิ่งที่ได้รับการทำกิจกรรมกลุ่ม / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

ชื่อครูผู้ประเมิน

ประเมินกลุ่มเรื่อง.....

รูปแบบผลงานวันที่.....เดือนพ.ศ.

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

4	หมายถึง	ดีมาก
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

รายงาน	4	3	2	1	ข้อเสนอแนะ
เนื้อหา					
1. ความถูกต้องของเนื้อหา					
2. การลำดับความคิด					
3. การสรุปความคิดเห็น					
รูปแบบการนำเสนอ					
1. น่าสนใจ					
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
การทำงานกลุ่ม					
1. การเตรียมตัว					
2. การทำงานเป็นระบบ					
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก					
4. ความภูมิใจผลงานของสมาชิก					
เกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับ ดีมาก ร้อยละ 70 – 79 ระดับ ดี ร้อยละ 60 – 69 ระดับ พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 60 ระดับ ปรับปรุง	สรุปการประเมินผลงานกลุ่ม รวมได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ อยู่ในเกณฑ์				

เฉลย
แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน
เรื่อง พุทธประวัติ

ข้อที่	เฉลย
1	ง
2	ง
3	ป
4	ก
5	ป
6	ค
7	ค
8	ค
9	ง
10	ง
11	ค
12	ก
13	ก
14	ก
15	ป

โชคดีทุกคน
บ้าย บาย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

เวลา 1 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2553

ผู้สอน นางพองใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 1.2

ตัวชี้วัด ส.1.2.4

วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและเทศกาลสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1. สาระสำคัญ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า ซึ่งวันสำคัญเหล่านี้จะมีการประกอบพิธีกรรมเพื่อน้อมรำลึกถึงพระพุทธเจ้า และพุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจ และศรัทธาในพระพุทธศาสนา ถือปฏิบัติติดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (K)
2. วิเคราะห์หลักธรรมที่สำคัญ และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ (P)
3. รู้และเข้าใจถึงความสำคัญของวันมาฆบูชาและเทศกาลสำคัญ (K)
4. มีความตระหนักและสำนึกในบุญ – บาป ความดี – ความชั่ว (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
2. วันมาฆบูชา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (เข้าใจ ปฏิบัติ ศรัทธา)

1. นักเรียนสวดมนต์ ไหว้บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิ 4 – 5 นาที
2. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครุณาภาพ ของประชาชนที่กำลังปฏิบัติศาสนกิจ เช่นการทำบุญตักบาตร การฟังธรรม การเวียนเทียน
4. ครูและนักเรียนร่วมกันอธิบายถึงประโยชน์ของการปฏิบัติศาสนกิจเหล่านั้น

5. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม
ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือเรียนพุทธศาสนา ม.4 หนังสือในห้องจริยธรรม
และห้องสมุด ตามหัวข้อเรื่องดังนี้

5.1 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

5.2 วันมาฆบูชา

6. สมาชิกแต่ละคนกลับกลุ่มเดิม

7. สมาชิกในแต่ละกลุ่มผลัดกันอธิบายความรู้ตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายให้สมาชิก
ในกลุ่มฟังจนครบ ทุกหัวข้อ

8. ศึกษาใบความรู้ที่ 3.1 เรื่อง วันมาฆบูชา 3.2 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

9. ทำใบงานที่ 3.1 เรื่องวันมาฆบูชา ใบงานที่ 3.2 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

10 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้จากใบงาน

11. นักเรียนสรุปความรู้ลงในสมุดงานของตนเอง

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพการทำบุญในวันสำคัญ

2. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. ใบกิจกรรมที่ 3.1 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ใบกิจกรรมที่ 3.2
เรื่อง วันมาฆบูชา

4. ใบความรู้ที่ 3.1 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และใบความรู้ที่ 3.2
เรื่อง วันมาฆบูชา

5.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องจริยธรรม

2. ห้องสมุด

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(K,P,A)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา นักเรียนประพฤติ ปฏิบัติในกิจกรรมวัน มาฆบูชาโดยไปเวียน เทียนที่วัด การบริจาค ปัจจัย	คะแนนที่ได้จากการ ตรวจใบงานที่ 3.1 เรื่อง วันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา ใบงานที่ 3.2 เรื่องวัน มาฆบูชา นักเรียนร่วม กิจกรรมวันมาฆบูชา	ใบงานที่ 3.1 รูปภาพ	ทำได้คะแนนร้อยละ80 ผ่าน ไปปฏิบัติจริง ผ่าน

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

8. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. วันพระพุทธตรงกับวันใด ก. วันมาฆบูชา ข. วันวิสาขบูชา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันอาสาฬหบูชา	5. ชาวพุทธร่วมกันจัดพิธีบูชาในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 เพราะวันดังกล่าวมีความสำคัญอย่างไร ก. เป็นวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ข. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศศาสนาเป็นครั้งแรก ค. เป็นวันที่มีภิกษุรูปแรกเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา ง. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศหลักการของพระพุทธศาสนาในท่ามกลางสาวกจำนวน 1,250 รูป
2. ชาวพุทธจะมีการทำบุญตักบาตร รักษาศีลฟังเทศน์ และเวียนเทียน ในวันสำคัญใด ก. วันวิสาขบูชา / วันมาฆบูชา ข. วันมาฆบูชา / วันเข้าพรรษา ค. วันเข้าพรรษา / วันออกพรรษา ง. วันอาสาฬหบูชา / วันออกพรรษา	6. เมื่อถึงวันวิสาขบูชา นักเรียนควรฟังหรือศึกษาธรรมในข้อใด จึงจะชื่อว่าปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับวันสำคัญดังกล่าว ก. อริยสัจ 4 ข. โอวาทปาฏิโมกข์ ค. อนัตตลักขณสูตร ง. ชัมมจักกัปปวัตตนสูตร
3. นักเรียนช่วยกันจัดป้ายนิเทศเรื่อง วันสำคัญสากลของโลก ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 แสดงว่าวันสำคัญใด ก. วันมาฆบูชา ข. วันวิสาขบูชา ค. วันเข้าพรรษา ง. วันออกพรรษา	7. ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 พระเทศน์เรื่องมรรคมงคล 8 : ทางสายกลางแห่งชีวิต แสดงว่าวันนั้นเป็นวันสำคัญใด ก. วันมาฆบูชา ข. วันวิสาขบูชา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันอาสาฬหบูชา
4. เมื่อถึงวันมาฆบูชา นักเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมใดจะถูกต้อง ก. รักษาศีล 8 ข. หล่อเทียนพรรษา ค. ถวายผ้าอาบน้าฝน ง. ตักบาตรดอกไม้อัฐมืเทียน	

8. สมศรีตั้งใจจะเว้นชั่ว ทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสเป็นพิเศษ เพราะวันนี้เป็นวันสำคัญใด ก. วันมาฆบูชา ข. วันวิสาขบูชา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันอาสาฬหบูชา 9. วันฟังธรรม คือวันใด ก. วันเข้าพรรษา ข. วันธรรมสวนะ ค. วันออกพรรษา ง. วันเทโวโรหณะ 10. การถวายผ้าอาบน้ำฝนนิยมกระทำกันในช่วงใด ก. วันเข้าพรรษา ข. วันธรรมสวนะ ค. วันออกพรรษา ง. วันเทโวโรหณะ 11. วันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลกหลังจากเสด็จไปโปรดพระมารดา คือวันใด ก. วันเข้าพรรษา ข. วันธรรมสวนะ ค. วันออกพรรษา ง. วันเทโวโรหณะ 12. ในวันออกพรรษา ชาวพุทธจะมีประเพณีหลายอย่าง ยกเว้น ข้อใด	ก. การทอดกฐิน ข. การตักบาตรเทโว ค. การถวายผ้าจำนำพรรษา ง. การทำบุญแห่พระบางทางบกทางน้ำ 13. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและเทศกาลที่เกี่ยวข้องกัน ก. วันเข้าพรรษา - ทอดกฐิน ข. วันออกพรรษา - การถวายเทียนพรรษา ค. วันธรรมสวนะ — การตักบาตรดอกไม้รูปเทียน ง. วันเทโวโรหณะ - การทำบุญแห่พระบางทางบกทางน้ำ 14. สุชินตั้งใจจะเว้นจากอบายมุข 6 เป็นเวลา 3 เดือน การกระทำของสุชินน่าจะเกี่ยวข้องกับวันสำคัญใดมากที่สุด ก. วันธรรมสวนะ ข. วันเข้าพรรษา ค. วันออกพรรษา ง. วันเทโวโรหณะ 15. ถ้าหากนักเรียนและเพื่อน ๆ นำหลักการของการปวารณาที่พระสงฆ์กระทำกันในวันออกพรรษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจะก่อให้เกิดผลตามข้อใด ก. มีโอกาสสร้างมิตรและศัตรู ข. ได้ปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง ค. ถือโอกาสระบายความในใจที่มีต่อกัน ง. ตักเตือนตนเองให้มีความตั้งใจเล่าเรียนมากขึ้น
---	---

ตัวอย่างพิธีกรรมทางศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา โปรดปัญจวัคคีย์

ภาพกิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา

วันวิสาขบูชา
พระพุทธเจ้าตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณ

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรม
แก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕
ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

ฟังเทศน์

เวียนเทียน

ภาพกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

กิจกรรมบวชชี — พราหมณ์

เวียนเทียน

ใบความรู้ที่ 3.1

เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

1. วันอาสาฬหบูชา

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

วันอาสาฬหบูชาเป็นวันที่พุทธศาสนิกชนแสดงความเคารพต่อพระสงฆ์ อาสาฬหบูชา ยามาจากคำว่า “อาสาฬหบูรณมิมบูชา” แปลว่า การบูชาในวันเพ็ญ เดือน 8 แต่ถ้าปีใดมีอธิกมาสก็จะเลื่อนไปเป็นวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9

มูลเหตุของการเกิดวันอาสาฬหบูชาขึ้นมา ก็เนื่องมา จากว่า เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ก็ประทับเสวยวิมุตติสุขที่ใต้ร่มมหาโพธิ์ และบริเวณใกล้เคียงเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ครั้นล่วงสัปดาห์ที่ 7 พระองค์ก็เสด็จมาประทับที่โคนไม้ไทร ชื่อ อชปาลนิโครธ ทรงทบทวนหลักธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ และพบว่ามีความลึกซึ้งมาก ยากที่ผู้อื่นจะกระทำความเข้าใจได้ จึงเกิดท้อพระทัยไม่คิดจะเผยแพร่พระธรรมออกไป แต่ด้วยเหตุที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นที่ตั้ง ก็ทรงเล็งเห็นเวไนยสัตว์ (บุคคลที่พอแนะนำสั่งสอนได้) ซึ่งพอทำความเข้าใจในหลักธรรมที่พระองค์ทรงค้นพบ ก็คงพอมืออยู่บ้าง เพราะบุคคลต่าง ๆ นั้น แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

(1) อุกมฤตัญญู ได้แก่บุคคลที่มีสติปัญญาดี พอฟังธรรมซึ่งยกขึ้นมาแสดงแต่เพียงหัวข้อ ก็สามารถทำความเข้าใจกับธรรมอันวิเศษได้ทันที เหมือนดังดอกบัวที่โผล่ขึ้นมาแล้วพร้อมที่จะบานสะพรั่งถ้าได้รับแสงอาทิตย์

(2) วิปจิตัญญ ได้แก่ บุคคลที่มีสติปัญญาปานกลาง เมื่อได้ฟังธรรมที่จำแนกขยายความออกไป จึงจะสามารถรู้แจ้งเห็นจริงตาม เหมือนดังดอกบัวที่ขึ้นอยู่เสมอน้ำ จักเบ่งบานในวันต่อไป

(3) เนยยะ ได้แก่ บุคคลที่ยังพอแนะนำได้ บุคคลประเภทนี้แม้จะได้ฟังธรรมทั้งโดยย่อและโดยพิสดารก็ยังไม่เข้าใจ จนเมื่อเอาใจใส่พากเพียร สอบถาม ตรិตรอง ก็สามารถรู้ซึ่งถึงธรรมอันวิเศษได้ เหมือนดังดอกบัวที่อยู่ใต้ผิวน้ำ ซึ่งมีโอกาสเจริญงอกงามและบานสะพรั่งในวันต่อไป

(4) ปทปรมะ ได้แก่ บุคคลที่ ไร้เวลาเบาปัญญา เมื่อได้ฟังธรรมหรือพากเพียรจดจำ ทบทวนมาก ก็ไม่อาจบรรลุธรรมอันวิเศษได้ เหมือนดอกบัวที่อยู่ใต้ตม รังแต่จะเป็นอาหารของเต่า และปลา ไม่อาจโผล่พ้นน้ำเบ่งบานได้เลย

เมื่อพระพุทธองค์ทรงพิจารณาเห็นอย่างนี้แล้ว จึงตกลงพระทัยที่จะทำ การแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ ซึ่ง บุคคลกลุ่มแรกที่พระพุทธองค์เสด็จไปโปรด ก็คือ ปัญจวัคคีย์ที่ 5 ท่าน ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ขณะนั้นพำนักอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี

หลังจากที่พระพุทธเจ้าแสดงธรรมจบแล้ว ปรากฏว่า โกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุเป็นพระโสดาบันเป็นท่านแรก จึงกราบทูลขอบวชซึ่งพระพุทธเจ้าก็ทรงอนุญาต

จากพุทธประวัติ ดังที่กล่าวมานี้ เห็นได้ว่าวันอาสาฬหบูชามีความสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

(1) เป็นวันแรกที่พระพุทธเจ้าประกาศพระพุทธศาสนา

(2) เป็นวันแรกที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรม (ปฐมเทศนา) ชื่อ “ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร” ซึ่งมีความสำคัญ ดังนี้

(1) ไม่ปฏิบัติตนตามทางที่สุขชั่วสองทาง คือ การหมกหมุ่นอยู่ในกาม (ความสุขทางเนื้อหนัง) เรียกว่า กามสุขัลลิกานุโยค และการทรมานตนให้ลำบาก เรียกว่า อตตกิลมณานุโยค แต่ควรเดินทางสายกลาง ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งเรียกว่า มัชฌิมปฏิปทา หรือ ทางสายกลาง

(2) ทรงแสดงอริยสัจ 4

(3) ทรงแสดงว่าทรงรู้อริยสัจ 4 ทรงรู้หน้าที่อันควรทำในอริยสัจ 4 ทั้ง 4 และทรงรู้ว่าได้ทำหน้าที่นั้นแล้ว

(4) ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร ความว่า ขั้นทั้ง 5 เป็นอนัตตา

3. เป็นวันแรกที่พระสงฆ์เกิดขึ้นในโลก กล่าวคือ เมื่อท่านโกณฑัญญะ กราบทูลขอบวช พระพุทธเจ้าก็ประทานอุปสมบทให้ด้วยวิธี เอหิภิกขุอุปสัมปทา โดยเปล่งพระวาจาว่า

“ท่านจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอัน รากแล้วดีแล้ว ท่านจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์ โดยชอบเถิด”

4. เป็นวันแรกที่มีพระรัตนตรัยครบองค์ 3 คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะ

2. การปฏิบัติตนในวันอาสาฬหบูชา

ก่อนถึงวันอาสาฬหบูชาเจ้าอาวาสแต่ละวัดจะแจ้งให้ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ทราบล่วงหน้าว่า วันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 จะประกอบพิธีอาสาฬหบูชา เมื่อถึงวันขึ้น 14 เดือน 8

ก่อนวันอาสาฬหบูชา 1 วัน พระภิกษุ สามเณร มัคทายก พุทธศาสนิกชน ที่ว่างเว้น นจากหน้าที่การทำงานประจำ ก็จะช่วยกันปิดกวาด ปูลาดเสนาสนะ จัดเครื่องสักการะ จัดหาภาชนะใส่น้ำดื่ม ประดับธงธรรมจักร ธงชาติ และประทีปโคมไฟต่างๆ รอบพระอุโบสถ พระสถูปเจดีย์ เช่นเดียวกับวันวิสาขบูชา

ครั้งถึงวันอาสาฬหบูชา ตอนเช้าพุทธศาสนิกชนจะไปร่วมทำ บุญตักบาตรที่วัด ฟังเทศน์ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ ตอนค่ำก็จะมีกรเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ หรือรอบพระสถูปเจดีย์ เสร็จแล้วเข้าไปทำวัตรค่ำในพระอุโบสถ จากนั้นพระเถระชั้นผู้ใหญ่ขึ้นแสดงธรรมเทศนา ชื่อ “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” และหลังจากจบพระธรรมเทศนา พุทธศาสนิกชนอาจสนทนาธรรมต่อก็ได้

ใบความรู้ที่ 3.2

เรื่อง วันมาฆบูชา

วันมาฆบูชา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 หรือราวประมาณเดือนกุมภาพันธ์ แต่หากเป็นปีอธิกมาส (ตรงกับเดือน 8 สองหน) วันมาฆบูชาก็จะเลื่อนไปเป็น วันขึ้น 15 เดือน 4 หรือประมาณราวเดือนมีนาคม

วันมาฆบูชา ย่อมาจากคำว่า “มาฆบูรณมิบูชา” แปลว่า การบูชาพระในวันเพ็ญเดือน 3 ถือเป็นวันจาตุรงคสันนิบาต แปลว่า การประชุมอันประกอบด้วยองค์ 4 ซึ่งเป็นเหตุการณ์อัศจรรย์เกิดขึ้นพร้อมกันในสมัยพุทธกาล คือ

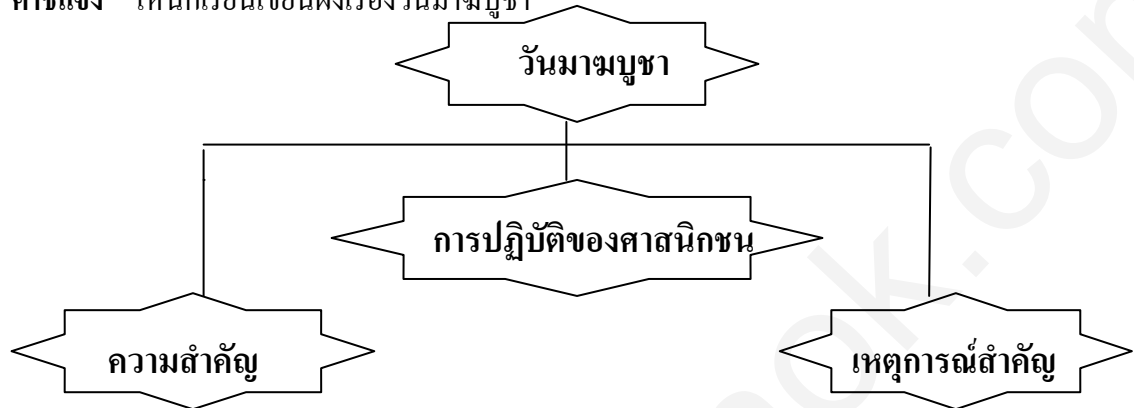
1. พระสงฆ์ จำนวน 1,250 องค์ ซึ่งจาริกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสถานที่ต่าง ๆ เดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ
2. พระสงฆ์ จำนวน 1,250 องค์ เหล่านี้ ล้วนเป็นพระอรหันต์และได้รับการบวชจากพระพุทธเจ้าโดยตรง ด้วยวิธีเอหิกภิกขอุปสัมปทา
3. พระสงฆ์ จำนวน 1,250 องค์ ต่างประชุมพร้อมเพรียงกันโดยมิได้นัดหมาย
4. วันที่มาประชุม ตรงกับวันเพ็ญ เดือน มาฆะ (วันเพ็ญกลางเดือน 3) เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงพระธรรมเทศนา อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา คือ พระโอวาทปาฏิโมกข์

ใบงานที่ 3.1

เรื่อง วันมาฆบูชา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนผังเรื่องวันมาฆบูชา

1.....

1.....

1.....

2.....

2.....

2.....

3.....

3.....

3.....

4.....

4.....

4.....

5.....

5.....

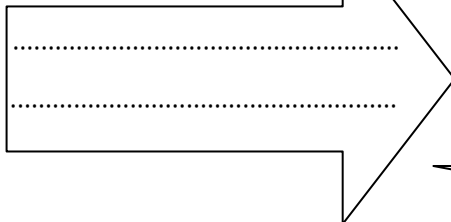
5.....

ใบงานที่ 3.2

เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 1 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วนำมาเขียนสรุป
และวาดภาพประกอบลงในกรอบด้านล่างนี้

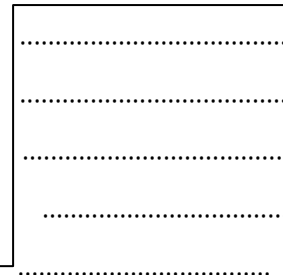
1. ชื่อวันสำคัญ

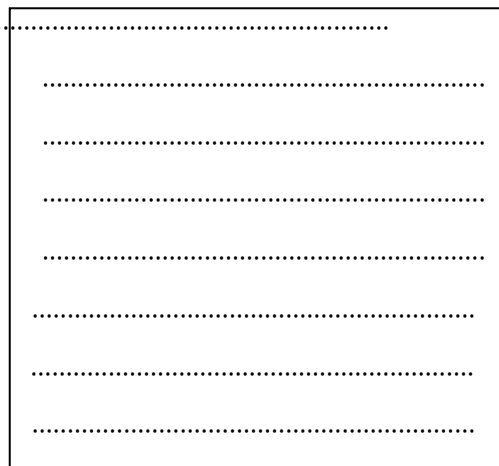
2. ตรงกับวันที่

3. ความสำคัญ

4. กิจกรรมที่ชาวพุทธควรปฏิบัติ

เฉลย

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ข้อที่	เฉลย
1	ข
2	ก
3	ข
4	ก
5	ง
6	ก
7	ง
8	ก
9	ข
10	ก
11	ข
12	ค
13	ง
14	ข
15	ข

โชคดีทุกคน

บ้าย บาย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

เวลา 1 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2553

ผู้สอน นางพองใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 1.1

ตัวชี้วัด ส.1.1.10

วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพ บุคคลสังคม และโลกหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

1. สาระสำคัญ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า ซึ่งวันสำคัญเหล่านี้ จะมีการประกอบพิธีกรรมเพื่อน้อมรำลึกถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจศรัทธา ในพระพุทธศาสนา

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (K)
2. วิเคราะห์หลักธรรมที่สำคัญ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (P)
3. มีความตระหนักและสำนึกในเรื่อง บุญ-บาป ความดี – ความชั่ว (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. วันวิสาขบูชา
2. วันอาสาฬหบูชา
3. วันธรรมสวนะ
4. วันเข้าพรรษา
5. วันออกพรรษา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (เข้าใจ ปฏิบัติ ศรัทธา)

1. นักเรียนสวดมนต์ ไหว้บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิ 4 – 5 นาที
2. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้เดิมในช่วงโม่งที่ผ่านมา

4. ครูตั้งคำถาม เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สุ่มถามนักเรียน 2—3 คน
5. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือเรียนพุทธศาสนา ม.4 หนังสือในห้องจริยธรรม และห้องสมุด ตามหัวข้อเรื่องดังนี้
 1. วันวิสาขบูชา
 2. วันอาสาฬหบูชา
 3. วันธรรมสวนะ
 4. วันเข้าพรรษา
 5. วันออกพรรษา
6. นักเรียนทำใบงาน.
7. สมาชิกในแต่ละกลุ่มผลัดกันอธิบายความรู้ตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มฟังจนครบ ทุกหัวข้อ
8. ครูเฉลยใบงานที่ 4.1—4.5
9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้จากใบงาน ตามหัวข้อ
10. นักเรียนสรุปความรู้ลงในสมุดงานของตนเอง
11. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพการทำบุญในวันสำคัญ
2. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. ใบงานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

5.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องจริยธรรม
2. ห้องสมุด

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(K,P,A)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
1.มีความรู้ ความเข้าใจถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 2.นักเรียนประพฤติปฏิบัติในกิจกรรมวันมาฆบูชาโดยไปเวียนเทียนที่วัด การบริจาคปัจจัย	คะแนนที่ได้จากการตรวจใบงานที่ 3.1 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ใบงานที่ 3.2 เรื่อง วันมาฆบูชา นักเรียนร่วมกิจกรรมวันมาฆบูชา	ใบงาน แบบประเมิน จากการทำกิจกรรม รูปภาพ	ทำได้คะแนนร้อยละ80 ผ่าน ไปปฏิบัติจริง ผ่าน

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

8. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

ลงชื่อ

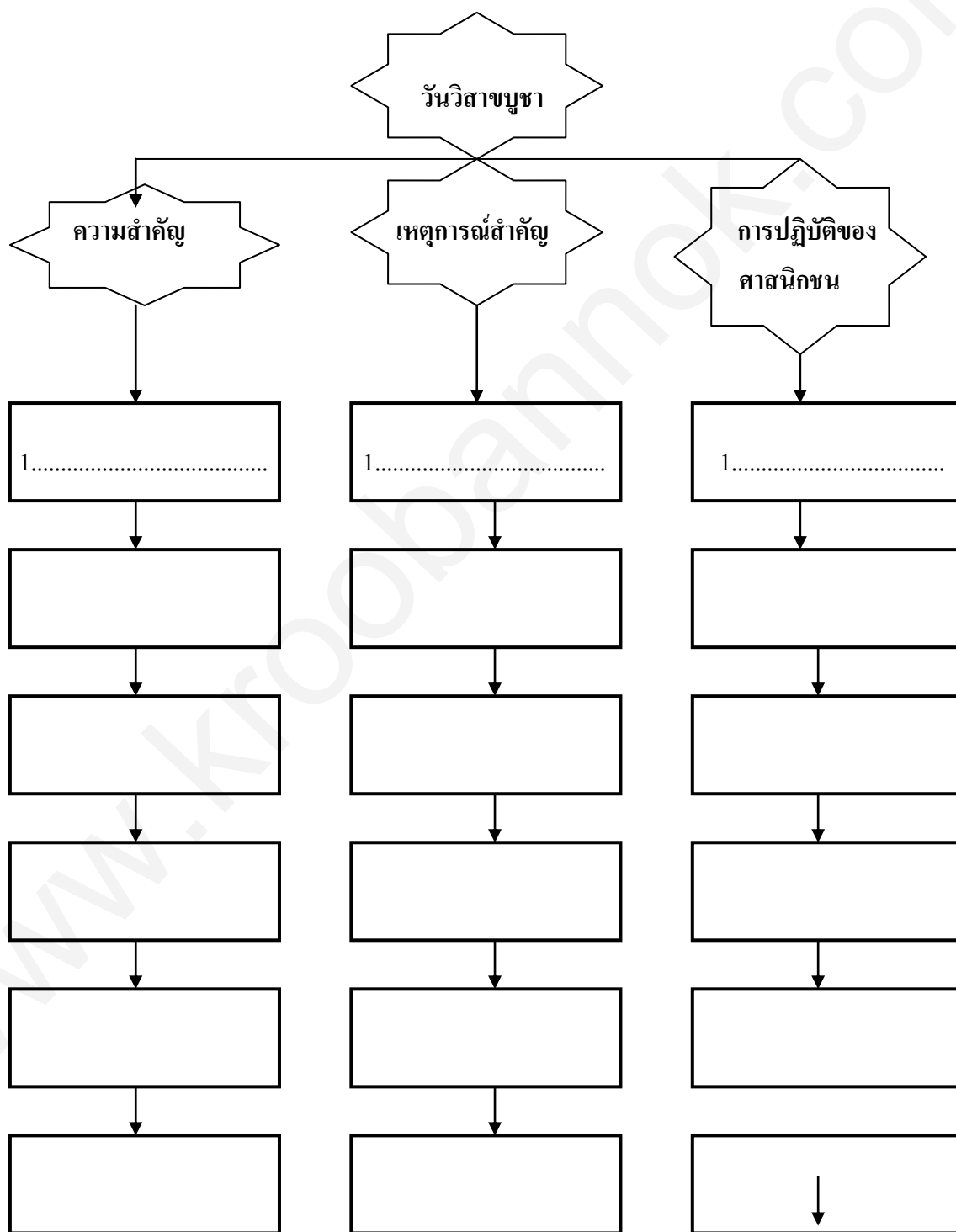
(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

ใบงานที่ 4.1

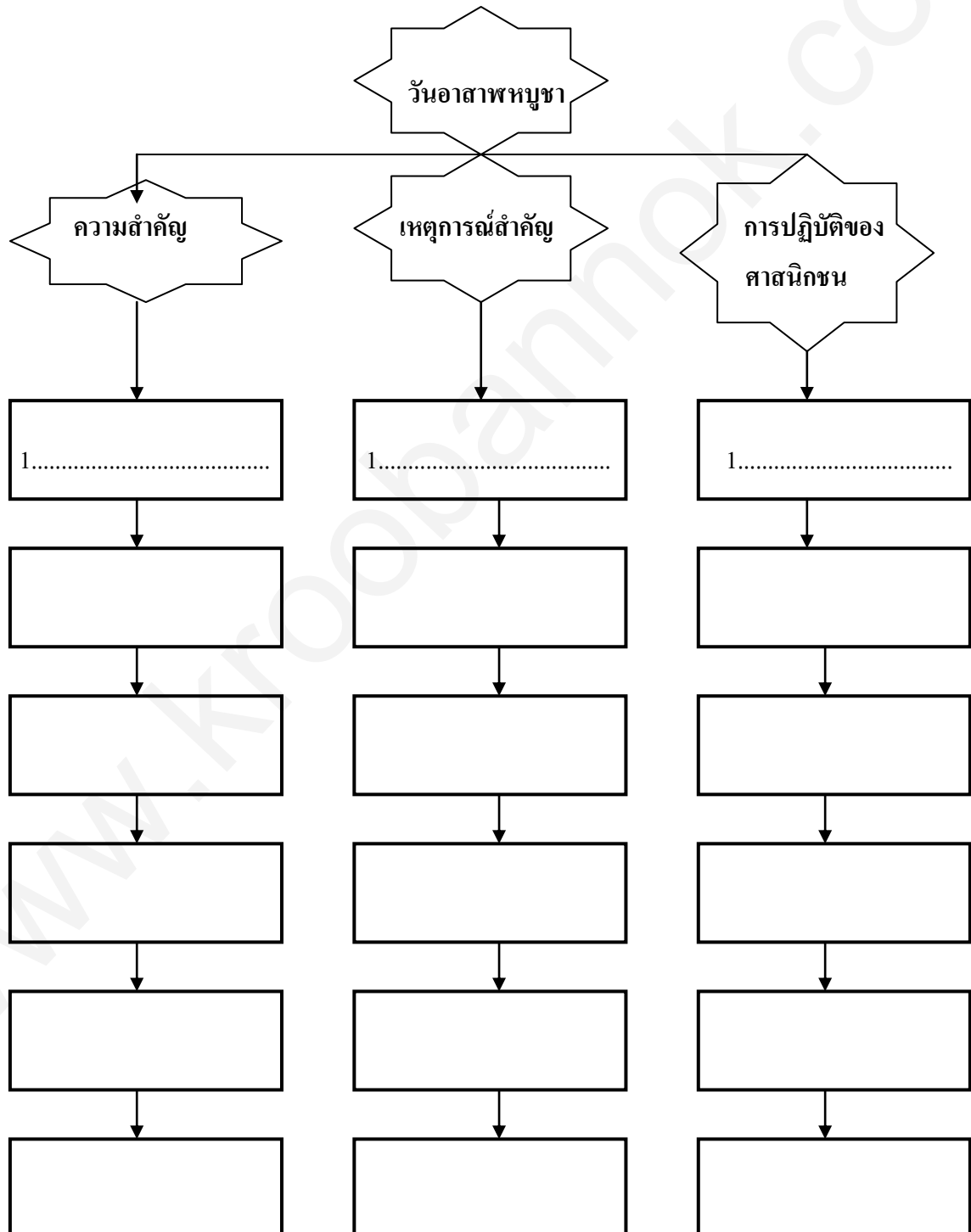
เรื่อง วันวิสาขบูชา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังเรื่อง วันวิสาขบูชา

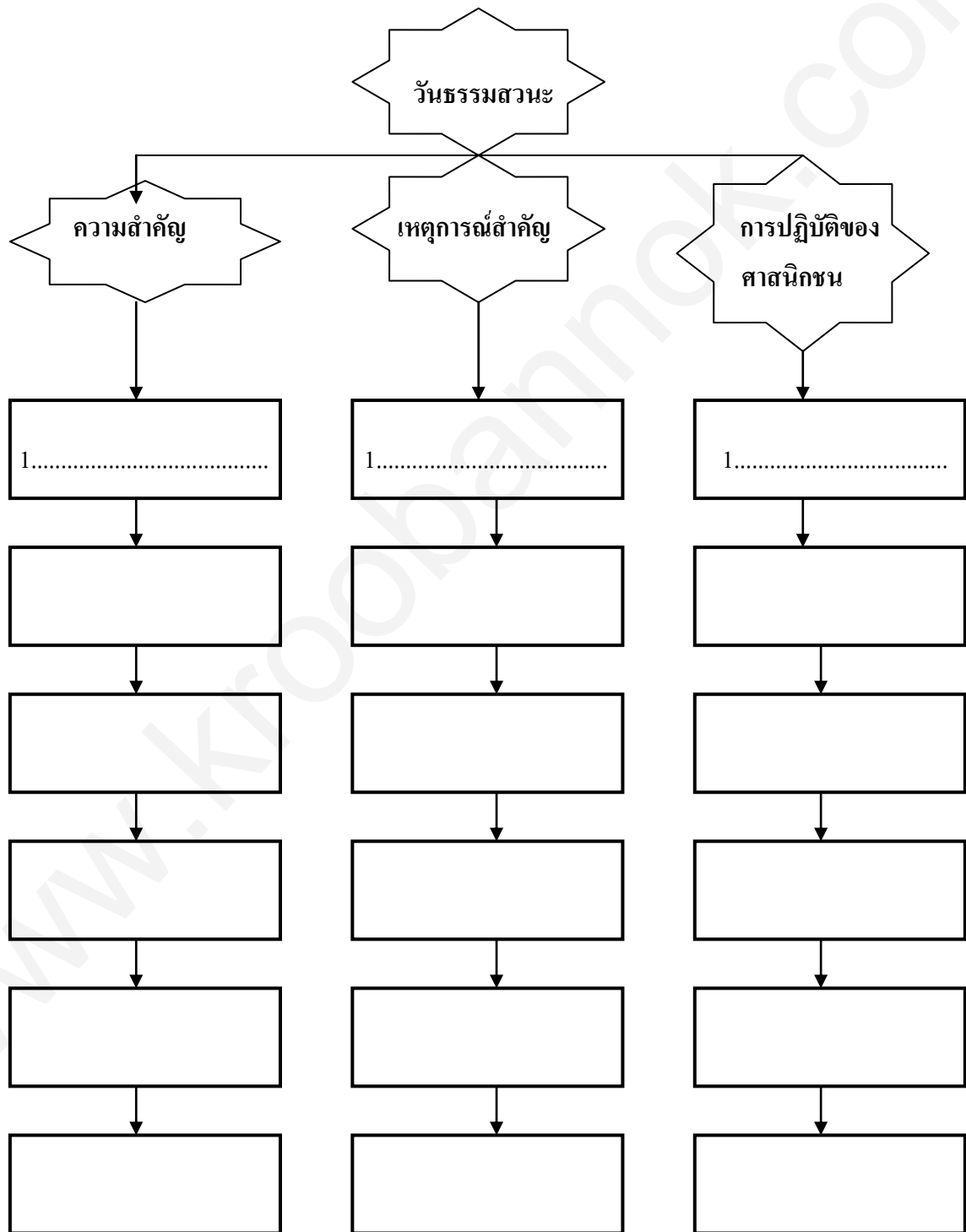
ใบงานที่ 4.2
เรื่อง วันอาสาฬหบูชา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังเรื่อง วันอาสาฬหบูชา

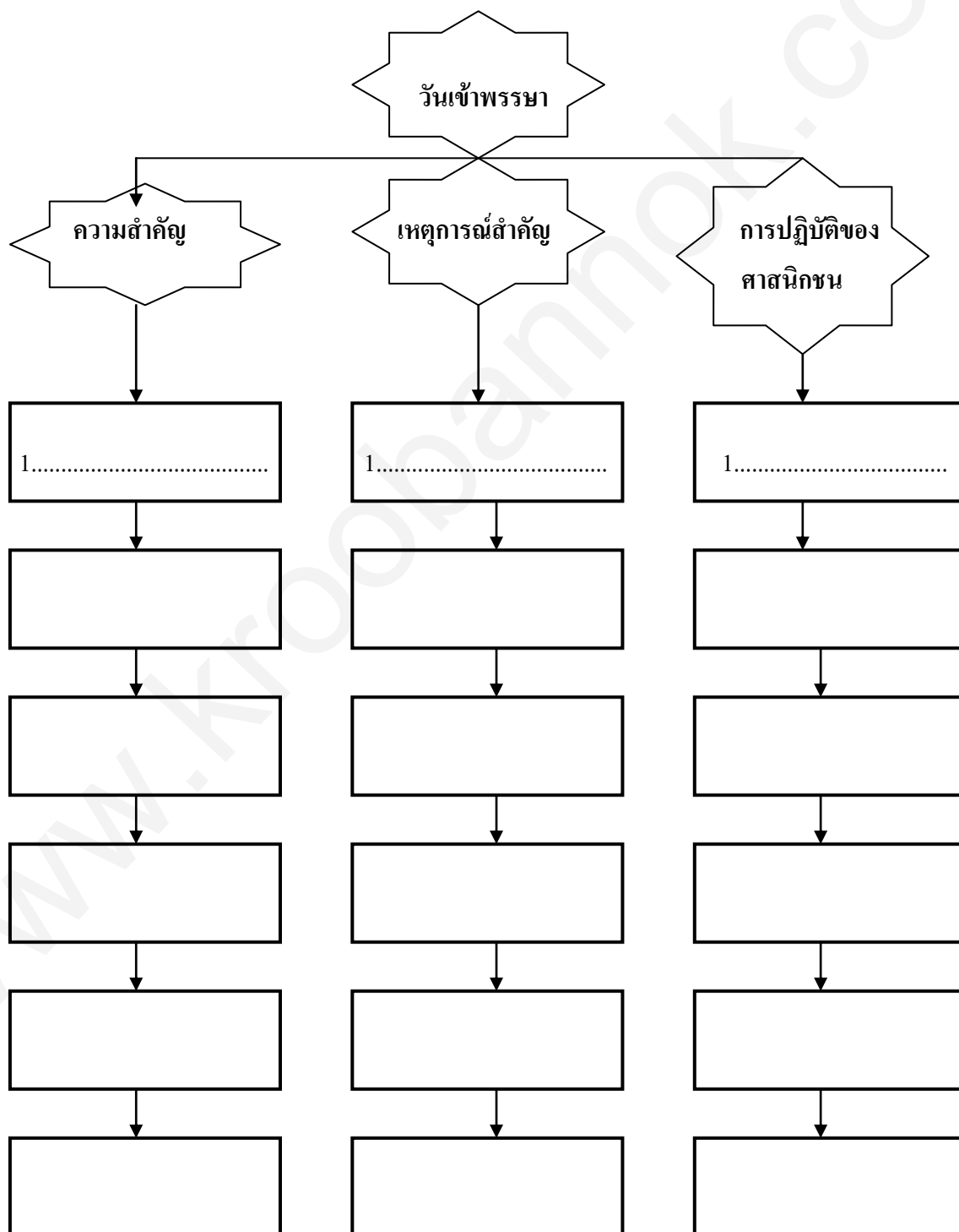
ใบงานที่ 4.3
เรื่อง วันธรรมสวนะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังเรื่อง วันธรรมสวนะ

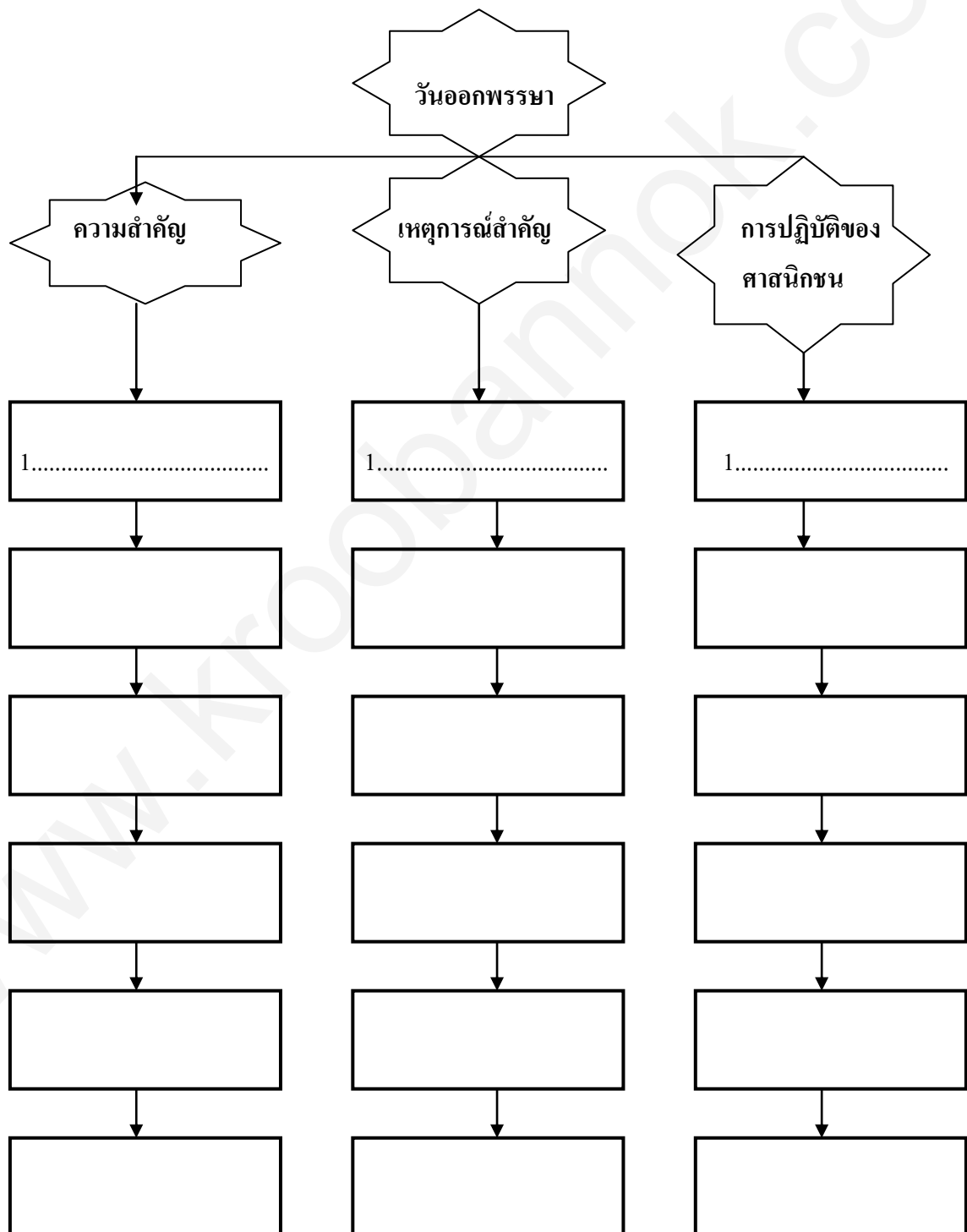
ใบงานที่ 4.4
เรื่อง วันเข้าพรรษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังเรื่อง วันเข้าพรรษา

ใบงานที่ 4.5
เรื่อง วันออกพรรษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังเรื่อง วันออกพรรษา

แบบทดสอบก่อนเรียน — หลังเรียน

เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. วันมาฆบูชา มีความสำคัญอย่างไร ก. วันแสดงปฐมเทศนา ข. วันที่พุทธบริษัทเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ค. วันที่พระพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ ง. วันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า	5. เมื่อออกพรรษาแล้ว พระภิกษุสามารถทำสิ่งใดได้ ก. ไม่ต้องรักษาศีล ข. ไม่ต้องสวดปาฏิโมกข์ ค. ไปค้างแรมที่อื่นไม่ชอบด้วยวินัย ง. ไปค้างแรมที่อื่นที่ชอบด้วยวินัยได้
2. ข้อใด ไม่ใช่ องค์ประกอบที่เกิดขึ้นในวันมาฆบูชา ก. วันเพ็ญ เดือน 3 ข. พระสงฆ์ 2,150 รูปเป็นพระอรหันต์ ค. พระสงฆ์ที่มาประชุมเป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทา ง. พระสงฆ์มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย	6. การเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ซักถามคดีกันได้ในวันออกพรรษา เรียกว่าอะไร ก. ฝ่าป่า ข. ปวารณา ค. กฐิน ง. ปาติโมกข์
3. วันออกพรรษา คือวันอะไร ก. วันที่พระสงฆ์อยู่จำพรรษาครบ 3 เดือน ข. วันที่พระสงฆ์ปวารณาอยู่พรรษา 3 เดือน ค. วันที่พระสงฆ์อยู่จำพรรษาที่วัด 3 เดือน ง. วันสุดท้ายที่พระสงฆ์อยู่จำพรรษาครบ 3 เดือน	7. วันใดตรงกับวันออกพรรษา ก. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ข. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ค. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ง. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11
4. พุทธศาสนิกชนพึงไปเวียนเทียนที่วัดในวันใด ก. วันวิสาขบูชา ข. อัฐมีบูชา ค. เข้าพรรษ ง. ออกพรรษา	8. การตักบาตรเพื่อต้อนรับพระพุทธองค์ในคราวเสด็จมาจากดาวดึงส์ภายหลังจากโปรดพระพุทธมารดา ก. ตักบาตรเทโว ข. ตักบาตรดาวดึงส์ ค. ตักบาตรเดือน 11 ง. ตักบาตรออกพรรษา

9. สิ่งใดที่นิยมใช้ทำบุญในการตักบาตรเทโว

- ก. ข้าวต้ม
- ข. ข้าวต้มมัด
- ค. ข้าวต้มผัด
- ง. ข้าวต้มลูกโยน

10. ขณะร่วมพิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ต้องระลึกถึงสิ่งใด

- ก. บิดามารดา บรรพบุรุษ
- ข. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
- ค. จาตุรงคสันนิบาต โอวาทปาติโมกข์
- ง. การเว้นทำชั่ว การทำความดี การทำจิตใจให้บริสุทธิ์

เฉลย

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ข้อที่	เฉลย
1	ก
2	ข
3	ก
4	ก
5	ง
6	ค
7	ง
8	ก
9	ง
10	ข

โชคดีทุกคน

บ้าย บาย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เวลา 1 ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ผู้สอน นางพ้องไธ จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 1.1

ตัวชี้วัด ส.1.1.10

วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการฝึกตนไม่ให้ประมาด มุ่งประโยชน์และสันติภาพ บุคคลสังคม และโลกหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

1. สาระสำคัญ

หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นหัวใจสำคัญ พระพุทธเจ้าทรงค้นพบหลักธรรมอันประเสริฐ นำมาสั่งสอนมนุษย์โลก ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พุทธคุณหรือคุณค่าของพระพุทธ คือคุณความดีงามของพระพุทธเจ้าที่มีต่อชาวโลก และพุทธศาสนิกชนเพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (K)
2. อธิบายหลักการและกระบวนการของพระพุทธได้ (K)
3. สามารถประพฤติปฏิบัติตามได้ พร้อมนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ (P)
4. นำหลักธรรมไปแก้ปัญหาจนเกิดความสุขในชีวิต ประพฤติปฏิบัติตามแนวทาง ชาวพุทธที่ดีได้ (P,A)

3. สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและคุณค่าของพระพุทธ
2. กรรณนิยาม 5

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (เข้าใจ ปฏิบัติ สรรพ)

1. ครูซักถามความรู้เดิมจากบทเรียนที่ผ่านมา
2. ครูสุ่มนักเรียน 2 – 3 คน เพื่อตอบคำถามที่ได้เรียนมาเกี่ยวกับเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน เลือกประธานกลุ่ม รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม มอบหมายหน้าที่

4. ศึกษาใบความรู้ที่ 5.1 เรื่อง พุทธคุณ

5. ศึกษาใบความรู้ที่ 5.2 เรื่อง กรรมนิยาม 5

6. นักเรียนเลือกตัวแทนในกลุ่มเพื่อนำเสนอความรู้หน้าชั้นเรียน กลุ่มละ 1 คน จนครบทุกกลุ่ม

7. ทำกิจกรรมในใบงานที่ 5.1 เรื่อง ความหมายและคุณค่าของพุทธคุณ

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนมาทั้งหมด

9. นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุดงานของตนเอง

10. ครูตรวจบทสรุปของนักเรียนอีกครั้ง เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดเพื่อให้สมบูรณ์

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. ใบความรู้ที่ 5.1 เรื่อง พุทธคุณ

3. ใบความรู้ที่ 5.2 เรื่อง กรรมนิยาม 5

4. ใบงานที่ 5.1 เรื่อง ความหมายและคุณค่าของพุทธคุณ

5.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด

2. ห้องจริยธรรม

3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
วิเคราะห์ ความหมาย และคุณค่าพุทธคุณได้	คะแนนจากใบงานที่ 5.1	ใบงานที่ 5.1 เรื่องความหมายและคุณค่าของพุทธคุณ	ได้คะแนน 8 คะแนนขึ้นไป
วิเคราะห์ความหมายของกรรมนิยาม 5 และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	การนำเสนอผลงานจาก ใบความรู้ที่ 5.2	ใบความรู้ที่ 5.2 เรื่อง กรรมนิยาม 5	ได้คะแนน 8 คะแนนขึ้นไป

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

8. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

ใบความรู้ที่ 5.1

เรื่อง พุทธคุณ 9

พุทธคุณ 9

พุทธคุณ คือ พระคุณความดีงามของพระพุทธเจ้าที่มีต่อชาวโลก พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณมากมาย จำแนกตามบทสวดมนต์บทพระพุทธคุณ ภาษาบาลีว่า อิติปิโส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตโร ปุริสะธัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ มี 9 ประการ ดังนี้

1. อะระหัง ทรงเป็นพระอรหันต์ หมายถึง ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่มีกิเลสอันเป็นเหตุให้เศร้าหมอง หมดยุติความทุกข์ความเดือดร้อนทั้งปวง

2. สัมมาสัมพุทโธ ทรงเป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ หมายถึง ตรัสรู้ อริยสัจ 4 อันได้แก่ ความทุกข์ เหตุให้เกิดความทุกข์ ความดับทุกข์ และวิธีดับทุกข์ด้วยพระองค์เอง โดยไม่มีใครเป็นครูอาจารย์

3. วิชาจะระณะสัมปันโน ทรงเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ หมายถึง ทรงเพียบพร้อมด้วยความรู้แจ้ง เห็นจริงและความประพฤติปฏิบัติดี จากการที่พระองค์ทรงมีทั้งความรู้และความประพฤติปฏิบัติดีทำให้พระองค์ทรงหมดจดจากกิเลส และความชั่วทั้งปวง พร้อมกับทรงสั่งสอนให้คนอื่นเป็นอย่างพระองค์ด้วย

4. สุคะโต เสด็จไปดีแล้ว หมายถึง เสด็จไป ณ ที่ใด เสด็จกลับมาจากที่ใด หรือประทับอยู่ ณ ที่ใด มีแต่ก่อให้เกิดความดี ความสงบร่มเย็นเป็นสุขแก่สถานที่และบุคคลที่อยู่ ณ สถานที่นั้น ๆ

5. โลกะวิทู ทรงรู้แจ้งโลก หมายถึง ทรงรู้ข้อเท็จจริง

ของโลกทั้งโลกที่เป็นที่อยู่อาศัยและโลกที่หมายถึงมนุษย์และสัตว์ ว่าเป็นอย่างไร มีสภาพจิตใจ
อาศัยอย่างไร ควรจะสั่งสอนอย่างไร จะเข้าใจและได้รับประโยชน์

6. อนุตตะโร ปุริสัทธัมมะสาระถิ ทรงเป็นสารถิที่ฝึกได้
ไม่มีใครยิ่งกว่า หมายถึง ทรงเป็นผู้ชำนาญในการฝึก
ชาวโลกให้เป็นคนดี ทรงรู้วิธีฝึกฝน สามารถฝึกฝน
ให้บุคคลหายพิษได้ เหมือนนายสารถิสามารถนำรถ
หรือเกวียนที่บรรทุกสิ่งของไปถึงจุดหมายได้อย่างดี
7. สัตถา เทวะมะนุสสานัง ทรงเป็นศาสดาของเทวดา
และมนุษย์ทั้งหลาย หมายถึงทรงเป็นครู เป็นอาจารย์

ของคนทุกหมู่เหล่า ทุกชนชั้น ทุกวรรณะ และบุคคลเหล่านี้ก็ยกย่อง เชิดชู บูชาพระองค์ว่าทรง เป็น
ครูอาจารย์สอนคน

8. พุทโธ ทรงเป็นผู้ตื่นและผู้เบิกบาน หมายถึงทรงมีอาการตื่น (คือไม่หลับใหล) อยู่ทุกเมื่อ
มีพระอาการไม่ชบเซา ไม่ง่วงเหงา มีพระพักตร์พระวรกาย พระฉวีวรรณ ทุกส่วนผ่องใส สง่า
น่านับถือ

9. ะกะวา ทรงเป็นผู้มีโชค หมายถึง ทรงเป็นผู้มีความเป็นสิริมงคล ผู้ใดเข้าฟังธรรมก็จะ
ได้ประโยชน์ตามสมควรแก่ระดับสติปัญญาของตน

ใบความรู้ที่ 5.1

เรื่อง กายนิยาม 5

นิยาม 5 หมายถึง กฎธรรมชาติ หรือระเบียบของธรรมชาติ 5 ประการ ได้แก่

1. อุตุนิยาม คือ กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับลม ฟ้า อากาศ ฤดูกาล
2. พีชนิยาม คือ กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับการสืบพันธุ์
3. จิตตนิยาม คือ กฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
4. กรรมนิยาม คือ กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต
5. ธรรมนิยาม คือ กฎธรรมชาติเกี่ยวกับความเป็นเหตุเป็นผล ของสิ่งทั้งปวง

หลักธรรมในนิยาม 5 ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมนั้น คือ กรรมนิยาม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กฎแห่งกรรม” อันหมายถึงกระบวนการกระทำ การให้ผลของการกระทำของมนุษย์ ซึ่งมีหลักกว้างๆ ว่า

“ คนหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ”

“ ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลชั่ว ”

ความข้อดีชี้ว่า กรรมนิยามหรือกฎแห่งกรรมแห่งปัจจัยสัมพันธ์ เป็นเหตุเป็นผล สอดคล้องต้องกัน เหตุมีเช่นไร ผลย่อมมีเช่นนั้น เปรียบเสมือน เอาเมล็ดพืชพันธุ์ใดลงในดิน ก็ย่อมออกเป็นพืชเช่นนั้น

ใบงานที่ 5.1

เรื่อง ความหมายและคุณค่าของพุทธคุณ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์

วิเคราะห์พุทธคุณ

ความหมาย

ความหมายที่บุคคล

ความหมายที่เป็นธรรม

คุณค่าของพุทธะ (พุทธคุณ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลจากการทำกิจกรรมกลุ่ม (นักเรียน)

ชื่อครูผู้ประเมิน

กลุ่ม ชั้น วิชา

วันที่ทำกิจกรรม วันที่ เดือน พ.ศ.

1. การทำกิจกรรมกลุ่ม

พฤติกรรมของตนเองต่อการทำงาน	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การมีส่วนร่วมในการทำงาน				
2. การแสดงความคิดเห็น				
3. ความเข้าใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
4. ความรับผิดชอบในการทำงาน				

2. ผลของการทำกิจกรรมกลุ่ม

สิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่ม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. ความรู้ที่ได้รับในการทำกิจกรรม				
2. ความพอใจในผลงานกลุ่ม				

3. อุปสรรคในการทำกิจกรรมกลุ่ม

.....
.....

4. แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....

5. สิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่ม / ข้อเสนอแนะ

.....
.....

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

ที่	ชื่อ-สกุล	ความถูกต้อง ของงาน				ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				วิธีการ นำเสนอ				การนำไปใช้ ประโยชน์				รวม	หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
...																			
...																			
...																			

ลงชื่อผู้ประเมิน
วันที่เดือนพ.ศ.

เกณฑ์การวัดคุณภาพ ให้คะแนนระดับคุณภาพของแต่ละพฤติกรรมดังนี้

ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
คะแนน	4	3	2	1

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เวลา 1 ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ผู้สอน นางพ้องไส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 1.1

ตัวชี้วัด ส.1.1.10

วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ที่ตนนับถือตามที่กำหนด

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

1. สาระสำคัญ

หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นหัวใจสำคัญ พระพุทธเจ้าทรงค้นพบหลักธรรมอันประเสริฐ นำมาสั่งสอนมนุษย์โลก ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข หลักอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของพุทธศาสนิกชน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และนำเอาแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ความหมายของขั้น 5 (K)
2. อธิบายหลักการและกระบวนการวิตก 2 (K)
3. นำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติได้ (P)
4. นำหลักธรรมไปปฏิบัติจนเกิดความสุขในชีวิต (P,A)

3. สาระการเรียนรู้

1. ขั้น 5
2. วิตก 2

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (เข้าใจ ปฏิบัติ สรรพ) (เข้าใจ ปฏิบัติ สรรพ)

1. นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ ทำสมาธิ 2-3 นาที
2. ครูซักถามความรู้เดิมจากบทเรียนที่ผ่านมา
3. ครูสุ่มนักเรียน 2 – 3 คน เพื่อตอบคำถามที่ได้เรียนมาเกี่ยวกับเรื่อง หลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนา

4. ศึกษาใบความรู้ที่ 6.1 เรื่อง ชั้นที่ 5
ศึกษาใบความรู้ที่ 6.2 เรื่อง วิตก 2 (ศึกษาผังความคิด)
5. ทำใบงานที่ 6.1 เรื่อง ชั้นที่ 5
ทำใบงานที่ 6.2 เรื่อง วิตก 2 (ผังความคิด)
6. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยใบงานที่ 6.1 เรื่อง ชั้นที่ 5 และใบงานที่ 6.2

เรื่อง วิตก 2

7. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยใบงานที่ 6.1 และใบงานที่ 6.2 เรื่อง วิตก 2
8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนมาทั้งหมด
9. นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุดงานของตนเอง
10. ครูตรวจบทสรุปของนักเรียนอีกครั้ง เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดเพื่อให้สมบูรณ์

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ภาพข่าวต่าง ๆ
3. ใบความรู้ที่ 6.1 เรื่อง ชั้นที่ 5
4. ใบความรู้ที่ 6.2 เรื่อง วิตก 2

5.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด 2. ห้องจริยธรรม
3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
วิเคราะห์ ความหมาย ชั้นที่ 5 และวิตก 2 ได้	คะแนนจากใบงาน เรื่อง ชั้นที่ 5 และวิตก 2	ใบงานที่ 6.1 เรื่อง ชั้นที่ 5	ได้คะแนน 8 คะแนน ขึ้นไป
นำหลักธรรมไป ประพจน์ปฏิบัติได้ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	จากผังความคิดเรื่อง ชั้นที่ 5 และวิตก 2	ใบงานที่ 6.1, 6.2	ได้คะแนน 8 คะแนน ขึ้นไป
ได้ถือปฏิบัติกับการ ทำงานเกิดความสุขใน ชีวิต	ตามสภาพจริงที่ปฏิบัติ	แบบประเมินการ ปฏิบัติงาน	ได้คะแนน 8 คะแนน ขึ้นไป

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

8. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

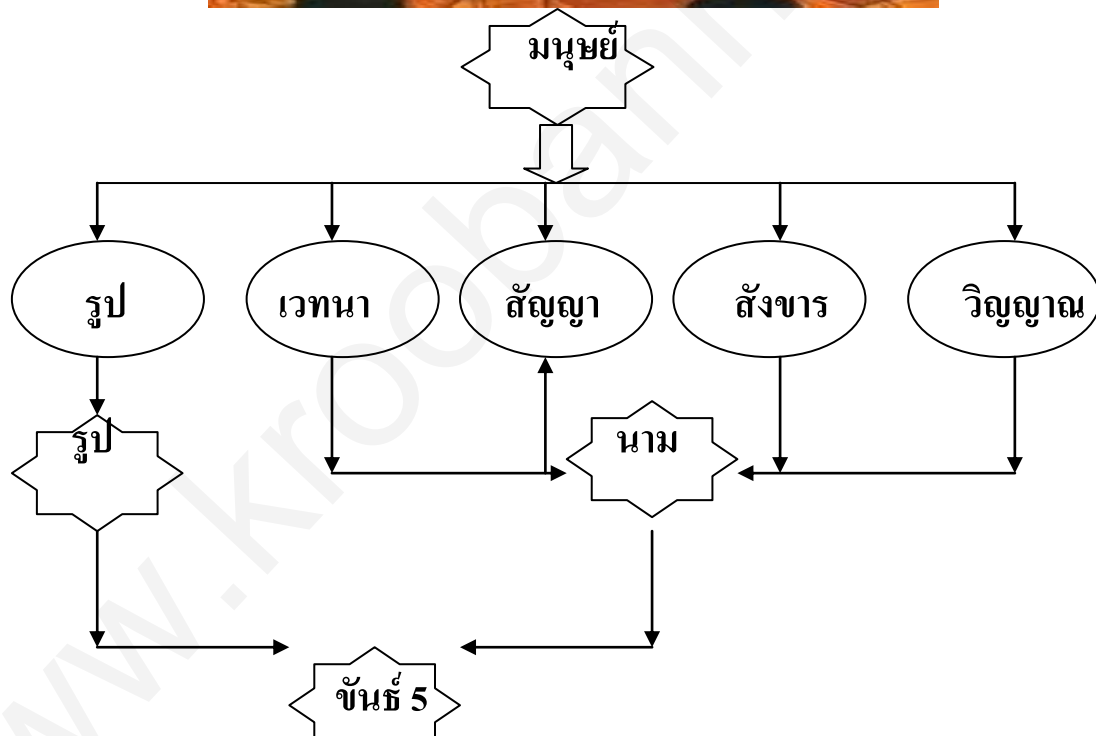
ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

ใบความรู้ที่ 6.1

เรื่อง ชั้น 5

เพราะเหตุใด ชั้น 5 (นามรูป) จึงจัดอยู่ในหัวข้อทุกข์แห่งอริยสัจ 4

แนวคำตอบ เพราะเป็นสภาวะที่ต้องกำหนดรู้เพียงอย่างเดียว คือ ต้องศึกษาให้รู้ความเป็นจริงว่าเป็นอย่างไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง เป็นต้น จะคลล เลิก ละ หรือกำจัดไม่ได้

ลงชื่อ

(ผู้ปฏิบัติงาน)

ใบความรู้ที่ 6.2

เรื่อง วิตก 2

วิตก หมายถึง การคิด การใคร่ครวญ เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นกับจิต มี 2 ด้าน

1. กุศลวิตก คือ ความนึกคิดที่ดีงาม มี 3 ประการ ได้แก่

1. เนกขัมมวิตก คือ ความนึกคิดที่ปลอดจากกรรม เป็นความคิดที่ไม่ยึดติดกับอะไร
2. อพยบาทวิตก คือ ความนึกคิดที่ประกอบด้วยเมตตาไม่มุ่งคิดร้าย
3. อวิหิงสาวิตก คือ ความนึกคิดที่ปลอดจากการเบียดเบียน ไม่คิดร้าย ไม่มุ่งทำลาย

2. อกุศลวิตก คือ ความนึกคิดที่ไม่ดี เป็นอกุศล 3 ประการ ได้แก่

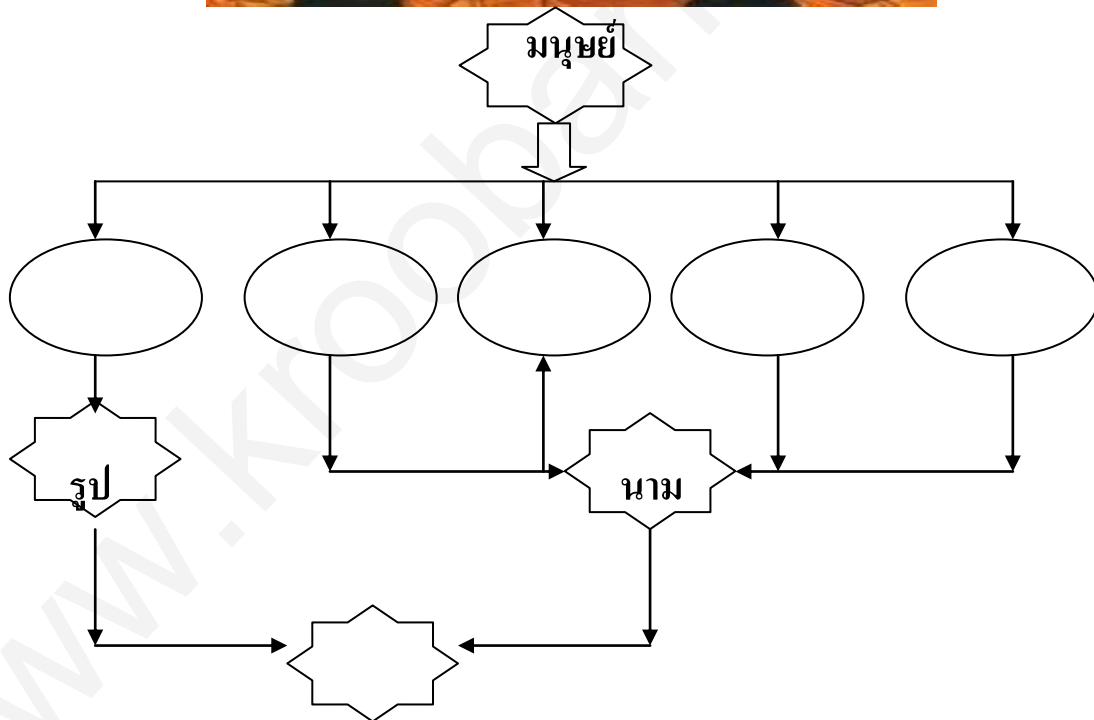
1. กามวิตก คือ ความนึกคิดที่ยึดติดกับความหลุ่มหลงทางเนื้อหนัง
2. พยาบาทวิตก คือ ความนึกคิดที่ประกอบด้วย ความพยาบาทมุ่งร้าย
3. วิหิงสาวิตก คือความคิดในทางเบียดเบียน แล้ทำร้าย

เรื่อง ส่วนประกอบของมนุษย์

มนุษย์

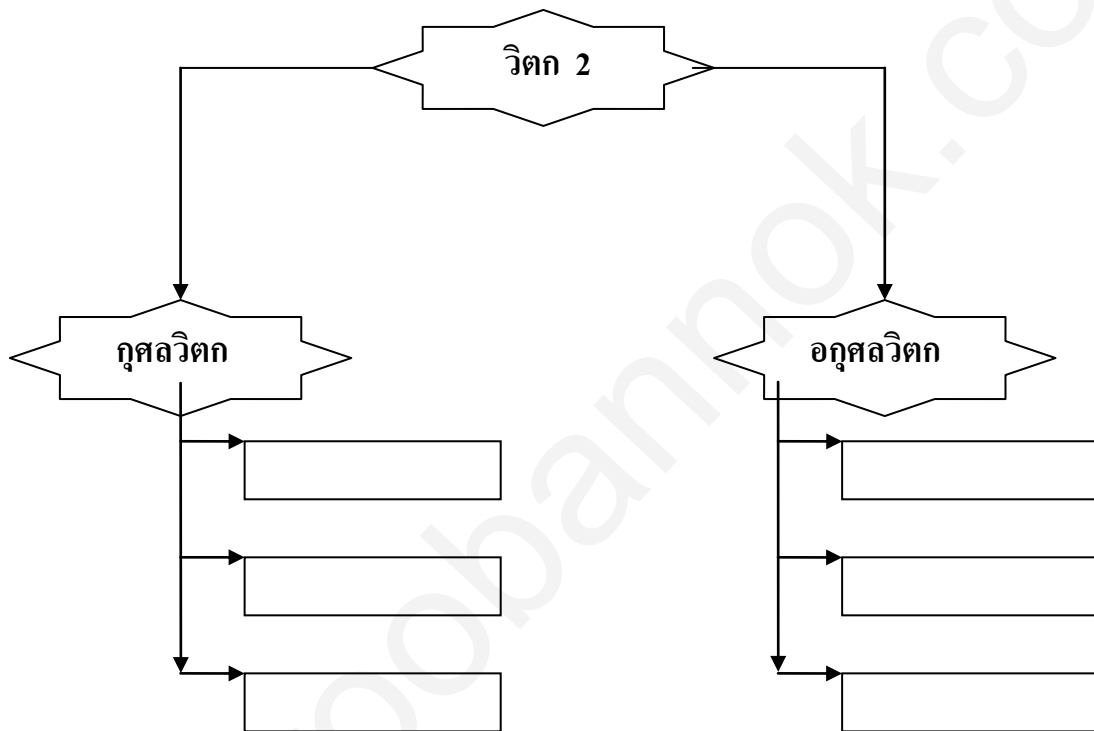

ชั้น 5 (นามรูป) จัดอยู่ใน หัวข้อ ทุกข์ แห่งอริยสัจ 4

ใบงานที่ 6.2

เรื่อง วิตก 2

คำสั่ง ให้เติมผังความคิดให้ถูกต้อง ตามหลักวิตก 2

แบบสังเกตพฤติกรรม

ผู้ประเมิน คือ ครู

ที่	ชื่อ-สกุล	ความสนใจ				การแสดงออก				การมีส่วนร่วม				การตอบคำถาม				ความสามัคคี				รวม 20 คะแนน	หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมิน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม
ผู้ประเมิน คือ เพื่อนนักเรียน

ที่	ชื่อ-สกุล	ความสนใจ				การแสดงออก				การมีส่วนร่วม				การตอบคำถาม				ความสามัคคี				รวม 20 คะแนน	หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมิน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม

ผู้ประเมิน คือ ตนเอง

ที่	ชื่อ-สกุล	ความสนใจ				การแสดงออก				การมีส่วนร่วม				การตอบคำถาม				ความสามัคคี				รวม 20 คะแนน	หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมิน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เวลา 1 ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ผู้สอน นางพ้องไธ จันทรสมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 1.1

ตัวชี้วัด ส.1.1.3

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยธรรม 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

1. สาระสำคัญ

หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นหัวใจสำคัญ พระพุทธเจ้าทรงค้น พบ หลักธรรมอันประเสริฐ นำมาสั่งสอนมนุษย์โลก ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข หลักอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของพุทธศาสนิกชน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และนำเอาแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ความหมายของภavana 4 พระสัทธรรม 3 ปัญญาวิสุทธิธรรม 4 ได้ (K)
2. อธิบายหลักการและกระบวนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (K,P)
3. วิเคราะห์หลักธรรมพร้อมนำไปใช้ในการปฏิบัติประจำวันได้ (P)
4. มีความตระหนักและเห็นคุณค่าของหลักธรรมที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตได้(A

3. สาระการเรียนรู้

1. ภavana 4
2. พระสัทธรรม 3
3. ปัญญาวิสุทธิธรรม 4

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (เข้าใจ ปฏิบัติ สร้งทา)

1. ครูให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ ทำสมาธิ 2-3 นาที
2. ครูทบทวนซักถามความรู้เดิมจากบทเรียนที่ผ่านมา
3. ครูสุ่มนักเรียน 2 – 3 คน เพื่อตอบคำถามที่ได้เรียนมาเกี่ยวกับเรื่อง หลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนา

4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ มอบหมายหน้าที่

5. แต่ละกลุ่มรับใบความรู้ ศึกษาใบความรู้ที่ 7.1

เรื่อง นิโรธ : ธรรมที่ควรบรรลु (ภาวนา 4) ใบความรู้ที่ 7.2 เรื่องพระสัทธรรม 3 ใบความรู้ที่ 7.3 เรื่อง ปัญญาวิริยธรรม 4

6.แต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 7.1 เรื่อง นิโรธ : ธรรมที่ควรบรรลु (ภาวนา 4)

7. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

8. ครู – นักเรียน สรุปความรู้ ในใบความรู้ที่ 7.1 ,7.2,7.3 แล้วเฉลยใบงานที่ 7.1

9. นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุดงานของตนเอง

10. ครูตรวจบทสรุปของนักเรียนอีกครั้ง เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดเพื่อให้สมบูรณ์

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. ใบความรู้ที่ 7.1 , 7.2 , 7.3

4. ใบงานที่ 7.2 เรื่อง นิโรธ (ภาวนา 4)

5.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด

2. ห้องจริยธรรม

3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
วิเคราะห์ ความหมาย ภาวนา 4 พระสัทธรรม 3 ปัญญาวิริยธรรม 4	คะแนนจากใบงาน ที่ 7.1 เรื่อง ภาวนา 4	ใบงานที่ 7.1	ได้คะแนน 8 คะแนน ขึ้นไป
นำหลักธรรมไป ประพฤติปฏิบัติได้ นำไปใช้ในชีวิต	การนำเสนอรายงาน กลุ่ม	ใบงานที่ 7.1	ได้คะแนน 8 คะแนน ขึ้นไป
มีความตระหนักและ เห็นคุณค่าของ หลักธรรม	ตามสภาพจริงที่ปฏิบัติ	แบบประเมินการ ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงานสม่ำเสมอ

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

8. กิจกรรมเสนอแนะ

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

ใบความรู้ที่ 7.1

เรื่อง นิโรธ : ธรรมที่ควรบรรลु (ภาวนา 4)

นิโรธ คือ ความจริงว่าด้วยความทุกข์ เมื่อความทุกข์เกิดจากสาเหตุ ถ้าเราดับ สาเหตุเสีย ความทุกข์นั้นย่อมดับไปด้วยปัญหาก็หมดสิ้น เหลือแต่ความสงบสุข ดังนั้นนิโรธจึงเป็นธรรมที่ควรบรรลุ ในพระพุทธศาสนาที่ควรบรรลุมากมาย เช่น หลักธรรม “ภาวนา 4” ดังต่อไปนี้

ภาวนา 4

ภาวนา คือ การทำให้เกิดให้มีขึ้น หรือเรียกว่า “การพัฒนา “ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ประการ ดังนี้

1. กายภาวนา คือ การพัฒนากาย ความหมายอย่างแคบ

หมายถึง ผู้ที่มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง ปราศจากโรคภัย มีความเป็นอยู่ถูกสุขลักษณะ ความหมายอย่างกว้าง หมายถึง บุคคลผู้รู้จักเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอมภายนอกอย่าง คุ่มค่าและเกิดประโยชน์ เช่น รู้จักเกี่ยวข้องกับปัจจัย 4 โดยเสพวัตถุเหล่านี้ด้วย “คุณค่าแท้” มิใช่ “คุณค่าเทียม” คือใช้วัตถุเพื่อใช้ดำรงชีวิตได้ เพื่อประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น มิใช่ ฟุ้งเฟ้อวิ่งตามวัตถุเสียจนตกเป็นทาสวัตถุ

2. ศิลภาวนา คือ การพัฒนาศีล โดยรักษาศีล ทำตนเป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่เจริญแล้ว ไม่ก่อพิษแก่สังคม ไม่เอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ ทั้งในด้านหยาบ คือ ปล้น ฆ่า ทำลายชีวิตและทรัพย์สิน และด้านละเอียด คือ เอาเปรียบโดยวิธีแฝงมากระบบบริโภคนิยม และบริษัทข้ามชาติ

3. จิตภาวนา คือ การพัฒนาจิต หมายถึงผู้มีจิตพัฒนาแล้ว มีจิตอันอบรมดีแล้ว สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต

ผู้ที่มีคุณภาพจิตสมบูรณ์ คือ คนที่มีคุณธรรมอันดีงามในชีวิต เช่น มี “สังคหวัตถุ 4” อันได้แก่

1. ทาน หมายถึง การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ
2. ปิยวาจา หมายถึง พูดจาไพเราะ นุ่มนวล น่าฟัง ไม่ว่าร้าย ยุแยงหรือป้ายสี
3. อัตถจริยา หมายถึง รู้จักทำประโยชน์แก่สังคม โดยไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง
4. สมานัตตตา หมายถึง รู้จักตนไปเกี่ยวข้องในการทำประโยชน์แก่ชุมชนที่ตนอยู่ เป็นผู้มีความตั้งใจ ไม่นิ่งดูดาย

ผู้มีสมรรถภาพจิตสมบูรณ์ คือ ผู้ที่มีคุณธรรมเป็นที่เข้มแข็งแห่งชีวิต สามารถสร้างความสำเร็จแก่ตนได้ดี เช่น มี “อิทธิบาท 4” คือ ฉันทะ (ความพอใจทำ) วิริยะ (ความพากเพียร) จิตตะ (ความตั้งใจทำ) และวิมังสา (ความเข้าใจทำ)

ผู้ที่มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ คือ ผู้ที่มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมแปด อันได้แก่ ลาภ เสื่อมลาภ ยศ เสื่อมยศ สรรเสริญ นินทา ทุกข์ สุข มองโลกตามวิถีแห่งความเป็นจริงไปตามกระแสแห่งโลกธรรม มีความยึดมั่นถือมั่นน้อย

4. ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญา ทำตนเป็นผู้มีความใฝ่รู้ หมั่นศึกษาหาความรู้ และสามารถนำความรู้มาใช้แก้ปัญหาชีวิตของตน และสร้างประโยชน์แก่สังคมได้อย่างสูง หมายถึงผู้มีปัญญาที่เป็นอิสระจากการครอบงำของกิเลส มองรู้สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง พิจารณาการต่าง ๆ ด้วยปัญญาอันบริสุทธิ์ ปราศจากผลประโยชน์ส่วนตนเคลือบแฝง ใช้ปัญญาสร้างความยุติธรรมแก่สังคม

ใบความรู้ที่ 7.2

เรื่อง พระสัทธรรม 3

สัทธรรม หมายถึง ธรรมอันดี ธรรมที่แท้หรือสัทธรรม ธรรมของสัตบุรุษ มีทั้งสิ้น 3 ประการ

1. ปริยัติสัทธรรม คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า หรือพระพุทธทวณะที่บันทึกไว้ในพระไตรปิฎกทั้งหมด อันจะต้องศึกษาเล่าเรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ อย่างถูกต้อง

2. ปฏิบัติสัทธรรม คือ การปฏิบัติตามหลักทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาซึ่งถือว่าสำคัญมาก เพราะพระพุทธศาสนามีได้เป็นเพียงทฤษฎีหรือปริยัติเท่านั้น แต่เน้นที่การลงมือปฏิบัติเป็นสำคัญ การปฏิบัติในที่นี้ได้แก่ปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 นั้นเอง

3. ปฏิเวธสัทธรรม คือ ผลอันพึงเข้าถึงหรือบรรลุด้วยการปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 ถ้าจะเปรียบเทียบการเรียนรู้และการปฏิบัติของบุคคลเหมือนการเดินทาง ปริยัติสัทธรรมเปรียบได้กับการศึกษาแผนที่ให้รู้ที่หมาย และวิธีการเดินทางปฏิบัติสัทธรรมเปรียบได้กับการลงมือ เดินทางจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดหมายด้วยความแน่วแน่และปฏิเวธสัทธรรมเปรียบได้กับการบรรลุถึงจุดหมายแล้วนั่นเอง

ใบความรู้ที่ 7.3

เรื่อง ปัญญาวัชรธรรม 4

ปัญญาวัชรธรรม หมายถึง ธรรมที่นำพาไปสู่ความเจริญปัญญา มี 4 ประการ

1. คบหาสัตตบุรุษและบัณฑิต คือ รู้จักไปมาหาสู่คบหากับคนดี คนมีความรู้ เพราะสัตตบุรุษและบัณฑิตนี้ จะช่วยถ่ายทอดวิชาที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ให้ความรู้ แก่เราด้วยเจตนาดี ยับยั้งเมื่อเราเริ่มจะทำชั่ว

2. เอาใจใส่เล่าเรียนหาความจริง คือ หมั่นหาความรู้ด้วยความตั้งใจจริงและเอาใจใส่ โดยเริ่มจากศึกษาในสิ่งที่เรานัดและสนใจ การหาความรู้นั้นควรฝึกฝนด้วยตนเองให้มากที่สุด ถ้าเราคอยแต่ถามเพื่อน หรือให้เพื่อนทำให้ทุกอย่างแล้ว แม้สำเร็จการศึกษาออกไปก็ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เพราะไม่เคยทำอะไรด้วยตนเอง

3. ใช้เหตุผลไตร่ตรอง ใช้ความคิดที่ถูกต้อง ด้วยเหตุผลความ
คิดอ่านของจะกว้างขวางเมื่อฟังมากอ่านมาก การรับฟังความเห็นหลาย ๆ คน ย่อมทำให้เรามีความคิดแตกฉานออกไป ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ อันเป็นส่วนช่วยให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง

ทั้งนี้การที่ได้อ่านมาก ฟังมากก็ได้หมายความว่า เราจะได้ความจริง หรือมีความรู้ที่ถูกต้องเสมอไป เราต้องพิจารณาไตร่ตรองว่า อะไรจริงอะไรเท็จ ดูเหตุผลและวิเคราะห์ให้ถี่ถ้วน สุดท้ายย่อมรู้ความจริงได้

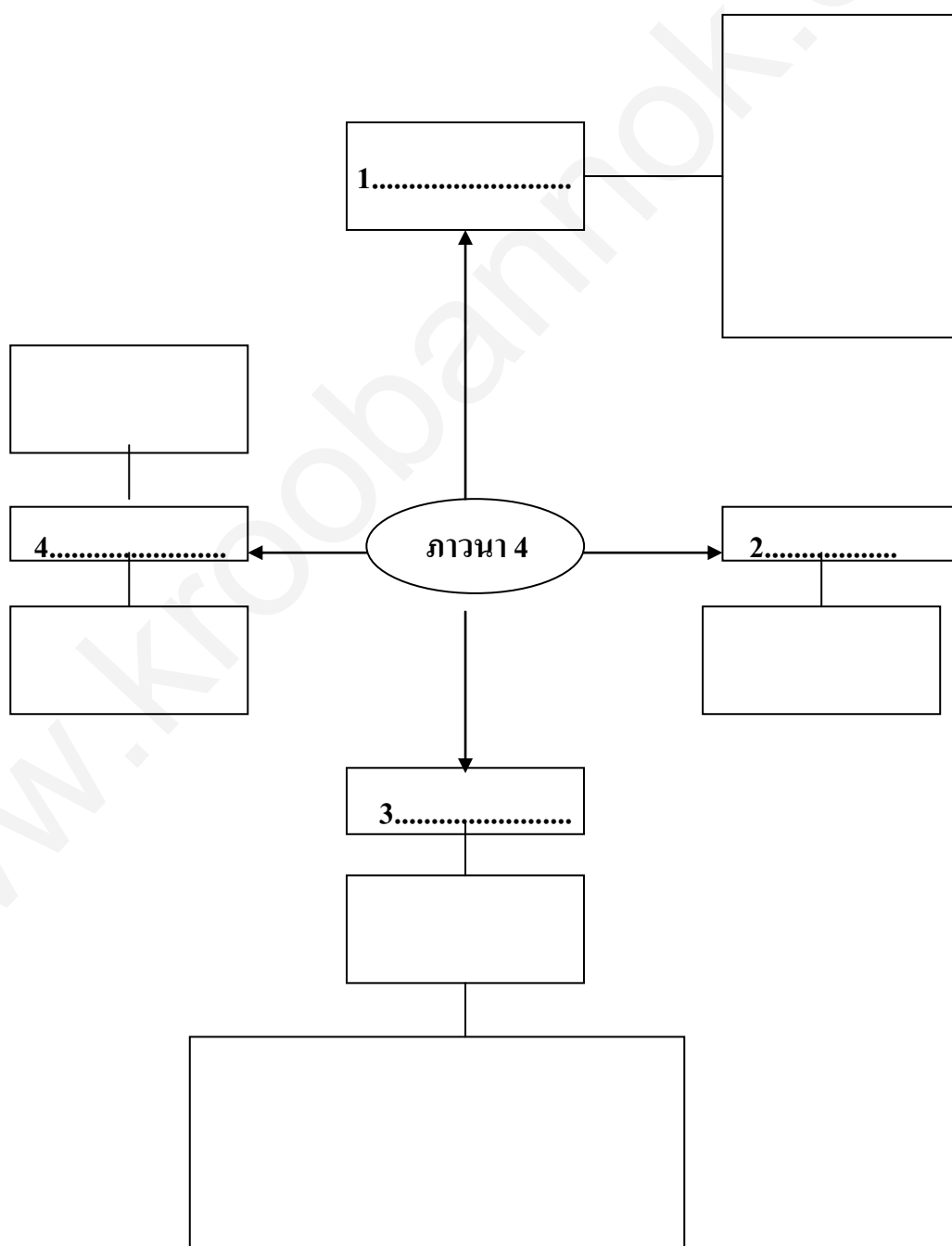
4. ปฏิบัติตนตามคลองธรรม คือ ไม่นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการทุจริต ความรู้ที่ถ้าไม่ถูกต้องควบคุมด้วยธรรมแล้ว จะเป็นอันตรายยิ่งยิ่งรู้มากยิ่งก่ออันตรายได้มาก ยิ่งโง่มีความรู้เชี่ยวชาญเท่าไร ความเลวร้ายที่จะเกิดจากน้ำมือโง่นั้นย่อมมีมากขึ้นเท่านั้น

ใบงานที่ 7.1

เรื่อง นิธ : ธรรมที่ควรบรรล (ภวน 4)

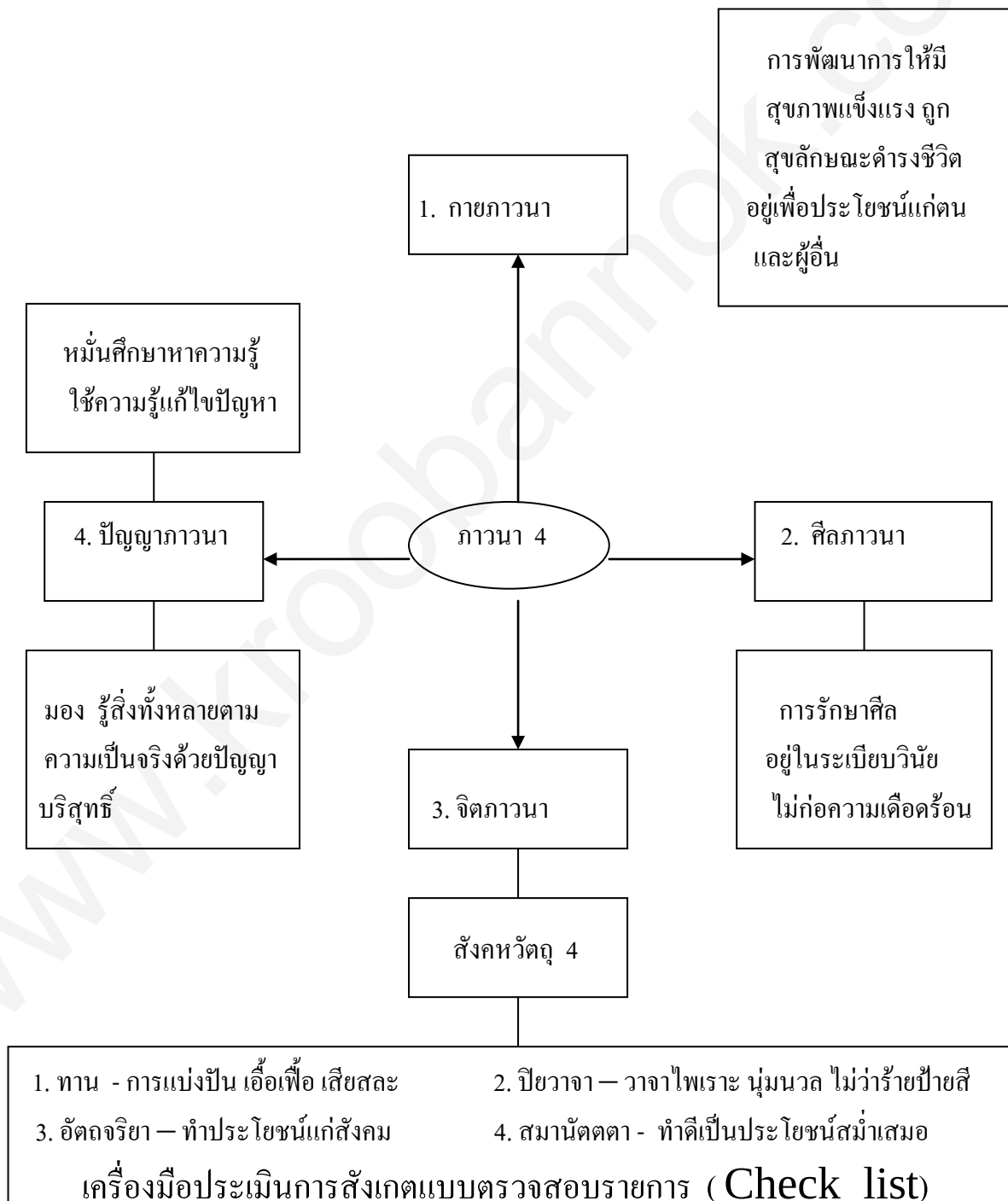
คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดให้สมบูรณ์ และตอบคำถามให้ถูกต้อง

เฉลยใบงานที่ 7.1

เรื่อง นิธ : ธรรมที่ควรบรรลุ (ภาวนา 4)

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดให้สมบูรณ์ และตอบคำถามให้ถูกต้อง

แบบสังเกตการณ์ทำกิจกรรมกลุ่ม

ที่	พฤติกรรม	มี	ไม่มี
1.	การวางแผน		
2.	หัวหน้ากลุ่มดูแลให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำงาน		
3.	สมาชิกให้ความร่วมมือต่อหัวหน้ากลุ่ม		
4.	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น		
5.	การแสดงความคิดเห็น		
6.	การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย		
7.	การติดตามงาน		
8.	การปรับปรุงงาน		
9.	ความร่วมมือภายในกลุ่ม		
10.	ผลงานที่ปรากฏ		

เกณฑ์การประเมิน

- ☛ ถ้าการปฏิบัติตั้งแต่ 8 รายการขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดี
- ☛ ถ้าการปฏิบัติตั้งแต่ 6- 7 รายการ อยู่ในเกณฑ์ พอใช้
- ☛ ถ้าการปฏิบัติต่ำกว่า 5 รายการ อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง

|

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

ชื่อครูผู้ประเมิน

ประเมินกลุ่มเรื่อง.....

รูปแบบผลงานวันที่.....เดือนพ.ศ.

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

4	หมายถึง	ดีมาก
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

รายงาน	4	3	2	1	ข้อเสนอแนะ
เนื้อหา					
1. ความถูกต้องของเนื้อหา					
2. การลำดับความคิด					
3. การสรุปความคิดเห็น					
รูปแบบการนำเสนอ					
1. น่าสนใจ					
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
การทำงานกลุ่ม					
1. การเตรียมตัว					
2. การทำงานเป็นระบบ					
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก					
4. ความภูมิใจผลงานของสมาชิก					
เกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับ ดีมาก ร้อยละ 70 – 79 ระดับ ดี ร้อยละ 60 – 69 ระดับ พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 60 ระดับ ปรับปรุง	สรุปการประเมินผลงานกลุ่ม รวมได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ อยู่ในเกณฑ์				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เวลา 1 ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ผู้สอน นางพองใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 1.2

ตัวชี้วัด ส.1.2.1

ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง

1. สาระสำคัญ

หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นหัวใจสำคัญ พระพุทธเจ้าทรงค้นพบหลักธรรมอันประเสริฐ นำมาสั่งสอนมนุษย์โลก ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พละ 5 และอุบาสกธรรม 5 เป็นหลักธรรมที่สำคัญซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของพุทธศาสนิกชน ได้นำไปใช้ในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความสุข

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์หลักธรรม พละ 5 อุบาสกธรรม 5 ทั้งความหมายและคุณค่าได้ (K)
- อธิบายหลักธรรมกรรมนิยาม 5 ได้ (K)
- นำหลักธรรมพร้อมนำไปใช้ในการปฏิบัติประจำวันได้ (P)
- มีความศรัทธาในหลักธรรม(A)

3. สาระการเรียนรู้

- พละ 5
- กรรมนิยาม 5

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (เข้าใจ ปฏิบัติ ศรัทธา)

- ครูให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ ทำสมาธิ 2-3 นาที
- ครูทบทวนซักถามความรู้เดิมจากบทเรียนที่ผ่านมา
- ครูสุ่มนักเรียน 2 – 3 คน เพื่อตอบคำถามที่ได้เรียนมาเกี่ยวกับเรื่อง หลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนา

4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ มอบหมายหน้าที่

5. แต่ละกลุ่มรับใบความรู้ ศึกษาใบความรู้ที่ 8.1 เรื่อง พละ 5 และใบความรู้ที่ 8.2 เรื่อง อุบาสกธรรม 5

6.แต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 8.1 เพื่อเป็นการสรุปความรู้เรื่องหลักธรรมที่เรียนมา ทั้งหมด 8 หลักธรรม ประกอบด้วยขั้น 5 , กณณมยิยาม 5 วิตก 2 , ภาวนา 4 , พะสีทธรรม 3 , ปัญญาวิตรธรรม 4 พละ 5 , อุบาสกธรรม 5

7. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลย ใบงานที่ 8.1 เรื่อง หลักธรรมสำคัญในทางพระพุทธศาสนา

8. นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุดงานของตนเอง

9. ครูตรวจบทสรุปของนักเรียนอีกครั้ง เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดเพื่อให้สมบูรณ์

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 8.1 เรื่อง พละ 5 8.2 เรื่อง อุบาสกธรรม 5
2. ใบงานที่ 8.1 เรื่อง หลักธรรม 8 หลักธรรม

5.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. ห้องจริยธรรม
3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
วิเคราะห์หลักธรรม พละ 5 กรรมนิยาม 5 ได้	คะแนนจากใบงาน ที่ 8.1	ใบงานที่ 8.1	ได้คะแนน 8 คะแนน ขึ้นไป จึงผ่าน
มีความศรัทธาในหลักธรรมนำไปประพฤติปฏิบัติได้	จากคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	ได้คะแนน 3 คะแนน ขึ้นไป จึงผ่าน

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

8. กิจกรรมเสนอแนะ

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

ใบความรู้ที่ 8.1

เรื่อง พละ 5

พละ หมายถึง พลัง หรือ กำลัง ที่ควรยึดเป็นหลักในการปฏิบัติธรรมและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตมีอยู่ 5 ประการ ดังนี้

1. ศรัทธา คือ ความเชื่อมั่นต่อหลักคำสอน ของพระพุทธองค์หากปฏิบัติตามแล้วจะเกิดประโยชน์สุข ศรัทธาถือเป็นจุดเริ่มต้น กล่าวคือ การศรัทธาในพระพุทธจะเป็นจุดเริ่มต้นให้เราศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งสอนในพระพุทธองค์ แต่การที่จะปลงใจยอมรับว่า หลักคำสอนนั้นดีหรือไม่ จะต้องลงมือปฏิบัติจริง

2. วิริยะ ความพยายามที่จะประคองแต่ความดีบางครั้งอาจเป็นของยาก เพราะมีสิ่งเข้าชวนให้เราไปสู่ความชั่วมากมาย แต่ถ้าเรามีศรัทธามากเท่าใด ความเพียรของ

เราก็ย่อมจะแกร่งกล้าขึ้นเท่านั้น วิริยะจึงมีประโยชน์ที่ทำให้ การงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

3. สติ คือ ความระลึกได้มีความจำไม่เพลอป ไม่เลินเล่อ ไม่เลื่อยล่อย คือมีความระมัดระวัง ตื่นตัว

อยู่เสมอได้ ด้วยการปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คอยเตือนและยับยั้งตัวเองมิได้ การทำความชั่ว แต่มุ่งการ —
กระทำดี หากมีศรัทธาและวิริยะข่มไม่เพียงพอ เพราะถ้าไม่มีสติคอยเตือน

4. สมาธิ คือ ความตั้งจิตมั่น สามารถบังคับจิตใจให้แน่วแน่อยู่ว่ากับเรื่องหนึ่งได้นาน ๆ ไม่
วอกแวก ฟุ้งซ่าน สมาธิความสำคัญต่อการปฏิบัติธรรมเพื่อให้บรรลุถึงความสุขสุดยอด
หรือนิพพาน เป็นอย่างยิ่ง

5. ปัญญา คือ ความรู้ชัด เข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถ่องแท้ รู้ซึ่งถึงความเป็นจริงของชีวิต
รู้ว่ากิเลสตัณหาเป็นสาเหตุแห่งความทุกข์ รู้ว่ากิเลสตัณหานั้นดับได้ และหากดับแล้ว บุคคลก็
จะพบความสุขสูงสุด ปัญญาจึงมีประโยชน์ที่ช่วยให้เข้าใจความเป็นจริงได้อย่างถูกต้อง

ใบความรู้ที่ 8.2

เรื่อง อุบาสกธรรม 5

อุบาสกธรรม 5 หมายถึง หลักธรรมประจำใจของผู้ที่นับถือและใกล้ชิด
พระพุทธศาสนา มี 5 ประการ ดังนี้

1. ศรัทธา คือ มีความเชื่อปณฺญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และเลื่อมใสคำสอนของพระพุทธเจ้าน่าจะดีจริง และเป็นแรงจูงใจให้เข้าไปพัฒนาคำสอน และหลังจากใช้ปัญญาและเหตุผล - ไตรตรองด้วยตนเอง แล้วจึงยอมรับแล้วเชื่อ อนึ่งเมื่อพระปณฺญาและตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าแล้วก็ต้องเชื่อหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าด้วย
2. รักษาศีล คือ เป็นคนมีจิตใจเป็นปกติ ไม่ถูกครอบงำด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง อันจะชักนำไปประพฤติดุศีล กระทำชั่ว คนเราเมื่อจิตเป็นปกติ การกระทำทั้งกาย วาจาและใจ ก็จะทำแต่สิ่งที่สุจริต แต่ถ้ามีความโลภ ความโกรธ ความหลง อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว จึงยอมไม่ปกติ การกระทำทั้งกาย วาจาและใจ ก็ทุจริตไปด้วย
3. ไม่เชื่อโชคกลาง เชื่อหลักธรรม คือ เชื่อในกฎแห่งกรรมว่าทำอะไร ได้ผลอย่างนั้น หลงเชื่อโชคกลาง หมอผีไม่หวังรวยทางลัด เชื่อว่าสิ่งดี ๆ ย่อมได้ผลจากการกระทำของตน ไม่เชื่อว่าความรู้ความเจริญ เกิดจากความคลั่งของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่เชื่อว่าความสุข ความเจริญ เกิดจากความขลังของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่เชื่อว่าความสุข ความเจริญเกิดจากความขยันหมั่นเพียร ความใฝ่รู้ การประหยัด

4. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา ถือยึดมั่นในการทำบุญ ตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นต้นว่า บุญกิริยาวัตถุ 10 ประการ

1. การบริจาคทาน
 2. การเจริญภาวนา
 3. การรักษาศีล
 4. การอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่
 5. การช่วยเหลือขวนขวาย กิจกรรมางานของผู้อื่น
 6. การให้ส่วนบุญ
 7. การอนุโมทนาส่วนบุญ หรือ การแสดงความยินดีที่ได้รับส่วนแบ่งความดีของผู้อื่น
 8. การฟังธรรม
 9. การแสดงธรรม
 10. การนำความคิดเห็นของตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
5. การเอาใจใส่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา คือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา หมั่นรักษาศีล ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ฟังธรรม บูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน อุปถัมภ์พระภิกษุ สามเณร ให้ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างสะดวก หรือช่วยเหลือเผยแพร่หลักธรรม ให้แพร่หลายมากขึ้น เพราะถ้าเราละเลยไม่ช่วยกันเอาใจใส่ทำนุบำรุงให้เจริญรุ่งเรืองแล้วพระพุทธศาสนาก็ค่อยมเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ

ใบงานที่ 8.1

เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำตอบในช่องว่างให้ถูกต้อง

หลักธรรม	ตัวอย่างกระทำดี สอดคล้อง	ผลดี/ประโยชน์ของ การปฏิบัติ	นักเรียนนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ อย่างไร
1. ชั้น 5			
2. กรรมนิยาม 5			
3. วิทก 3			
4. ภาวนา 4			
5. พระ สัตถธรรม			
6. ปัญญาวิ ตรธรรม			
7. พละ 5			
8. อุบาสก ธรรม 5			

เครื่องมือประเมินการสังเกตแบบประเมินค่า (Rating scales)

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม	รายการประเมิน				
	ความ สามัคคี ระดับ 1-3	การแสดง ความคิดเห็น ระดับ 1-3	การรับฟัง ความคิดเห็น ระดับ 1-3	ความคิดเห็น ระดับ 1-3	การสรุป ความคิดเห็น รวมยอด ระดับ 1-3
1.....					
2.....					
3.....					
4.....					
5.....					
6.....					

คำอธิบายระดับคุณภาพ-

1. หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติตามคุณลักษณะน้อยหรือไม่มี
2. หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติตามคุณลักษณะในระดับพอใช้
3. หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติตามคุณลักษณะในระดับดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา เวลา 1 ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ผู้สอน นางผ่องใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 1.1

ตัวชี้วัด ส1.1.13

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

1. สาระสำคัญ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งพุทธศาสนสุภาษิตมีมากมาย ล้วนเป็น
หลักธรรมของพุทธศาสนาที่ควรน้อมนำไปปฏิบัติ เพื่อเป็น ข้อคิด คติเตือนตนไม่ให้ประมาท อันเป็นผลดี
ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจ ความหมายและความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิต (K)
2. นำความรู้ที่ได้รับจากพุทธศาสนสุภาษิต ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (P)
3. อธิบายคำศัพท์ได้ถูกต้อง (K)
4. เชื่อมโยงหลักธรรมพุทธศาสนสุภาษิต เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตโดยยึดแนว

เศรษฐกิจพอเพียง (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. จิตตั้ง ทนต้ง สุขาวัง (จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้)
2. น อูจาวัง ฝนทิดา ทสขณติ (บัณฑิตย่อม ไม่แสดงอาการขึ้น ๆ ลง ๆ)
3. นตติ โลเก อนันทิโต (ความไม่ถูกนิินทา ไม่มีในโลก)
4. โกธัง ปตวา สุขัง เสดติ (ฆ่าความโกรธได้ ย่อมอยู่เป็นสุข)

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (ตีความ จัดลำดับ บอกความหมาย)

1. นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ ทำสมาธิ 2-3 นาที
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. สนทนากับนักเรียนถึงพุทธศาสนสุภาษิต ที่นักเรียนเคยได้ยินมา และสุภาษิตประจำโรงเรียน

4. ครูพูดถึงความสำคัญของสุภาษิต และพุทธศาสนาสุภาษิต

5. นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม มอบหมายหน้าที่ประธาน รองประธาน และ เลขานุการ

6. ทุกกลุ่มศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตจากห้องสมุด 2 สุภาษิต คือ 1. จิตที่ฝึกดีแล้วมีความสุข มาให้ 2. ฆ่าความโกรธได้ย่อมเป็นสุข 3. คนไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก 4. บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการ ขึ้น ๆ ลง ๆ ตามลำดับ

7. นักเรียนทุกกลุ่ม ส่งใบงานเสนอความรู้ที่ได้ทำมาให้ทุกคนในชั้นเรียนได้ฟัง จนครบทุกกลุ่ม

8. ครู-นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ เกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตที่เรียน

9. นักเรียนจดบันทึก ลงในสมุดงานตนเอง

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 9.1 เรื่อง ที่มาของพุทธศาสนสุภาษิต
2. หนังสือแบบเรียนพุทธศาสนสุภาษิต
3. หนังสือสุภาษิตจากห้องสมุด ห้องจริยธรรม

5.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. ห้องจริยธรรม
3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
มีความรู้ ความเข้าใจ ความหมายของพุทธศาสนสุภาษิต	ได้คะแนนจาก ใบงานที่ 9.1	ใบงานที่ 9.1	ตอบได้ 2 ข้อ ใน จำนวน 3 ข้อ ถือว่าผ่าน
อ่านและให้ความหมาย จากแบบทดสอบหลังเรียนได้	ได้คะแนน 8 คะแนน จากแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ	แบบทดสอบหลังเรียน	ทำได้ 8 ข้อ ถือว่าผ่าน

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

8. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต และคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใด หมายถึง สິล 10 ก. ทส สีลานิ ข. อฏฐ สีลานิ ค. สดต สีลานิ ง. ปญจ สีลานิ	ค. ฝึกนั่งสมาธิให้นานที่สุด ง. ถูกทุกข้อ
2. การสมาทานศีล 5 ที่แยกเป็นข้อ ๆ เมื่อข้อใดขาดก็จะขาดเฉพาะข้อนั้น ข้ออื่น ๆ ยังไม่ขาด คำบาลีที่หมายถึงสมาทานเป็นข้อ ๆ คือข้อใด ก. วิสุข วิสุข ข. สมาทียามิ ค. รตขณตถาย..... ง. ติสระเณน สห	5. ข้อใด ไม่ใช่ คุณลักษณะของบัณฑิต ก. เป็นคนมีปัญญา ข. เป็นคนมีความรู้ ค. เป็นคนมีจิตอกุศล ง. เป็นคนมีความประพฤติดี
3. ทันโต เสฏโฐ มนุสสเสสุ มีความหมายว่าอย่างไร ก. บัณฑิตย่อมฝึกตน ข. ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ค. จงเตือนตนด้วยตนเอง ง. ผู้ฝึกตนได้เป็นผู้ประเสริฐสุดในมนุษย์	6. ประโยชน์ที่ได้จากการฝึกตน ทางด้านจิตใจคืออะไร ก. วาจาเป็นวจีสุจริต ข. ทำให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ค. ทำให้มีความประพฤติเรียบร้อย ง. เป็นอุบายในการทำจิตใจให้สงบ
4. การฝึกจิตในข้อใดที่ทำให้สามารถทำให้พ้นจากความทุกข์ได้ ก. ฝึกด้วยวิธีข่มใจ ข. ฝึกวิปัสสนากรรมฐาน ค. จริยศึกษา ง. หัตถศึกษา	7. การรู้จักตนเอง ตรงกับคำบาลีอย่างไร ก. อตตา ข. รตตญญู ค. อนตตา ง. อตตญญูตา
	8. การฝึกตนให้เป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อยจัดอยู่ในการศึกษาประเภทใด ก. พลศึกษา ข. พุทธิศึกษา

9. ข้อใดมีความหมายตรงกับคำว่า จิตแน่วแน่
ใน อารมณ์เดียว

- ก. ผันทวนจิต
- ข. เอตทัคคจิต
- ค. อารัมมณจิต
- ง. เอกัคคตาจิต

10. อะพรหมจริยา เขียนแบบบาลีว่าอย่างไร

- ก. อพรมจริยา
- ข. อพรหมจริยา
- ค. อพรหมาจริยา
- ง. อพรหมมจริยา

เฉลย

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน
เรื่อง พุทธศาสนาสุนัข และคำศัพท์ทาง

พระพุทธศาสนา

ข้อที่	เฉลย
1	ก
2	ก
3	ง
4	ข
5	ค
6	ง
7	ง
8	ข
9	ง
10	ข

เรื่อง ที่มาของพุทธศาสนสุภาษิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. พุทธศาสนสุภาษิต หมายถึงอะไร มีลักษณะคล้ายกับสิ่งใดในภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

๒. พุทธศาสนสุภาษิตประจำโรงเรียนมีว่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓. พุทธศาสนสุภาษิตบทนั้นมีความหมายว่าอย่างไร (ให้อธิบายอย่างย่อ)

.....

.....

.....

.....

๔. นักเรียน พุทธศาสนสุภาษิตที่แต่ละโรงเรียนนำมาเป็นปรัชญาประจำสถาบัน มีแหล่งที่มาจากแหล่งใด

.....

.....

.....

.....

แนวคำตอบ

แนวคำตอบ ข้อ ๑

พุทธศาสนสุภาษิต หมายถึง คำสุภาษิตทางพระพุทธศาสนา มีลักษณะเป็นข้อความสั้น ๆ แต่มีความหมายลึกซึ้ง แฝงไปด้วยคติสอนใจให้ปฏิบัติตาม หากจะเปรียบเทียบกับภาษาไทย พุทธศาสนสุภาษิตก็จะเปรียบได้กับสำนวนไทย สุภาษิตไทย และบางส่วนก็จะมีลักษณะคล้ายกับคำพังเพย

แนวคำตอบ ข้อ ๒

ตอบตาม พุทธศาสนสุภาษิตประจำโรงเรียน

แนวคำตอบ ข้อ ๓

ตอบ พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน แต่ละคน

แนวคำตอบข้อ ๔

พุทธศาสนสุภาษิตต่าง ๆ มีแหล่งที่มาต่างกัน จึงจำแนกได้ ๔ แหล่ง ดังนี้

๑. พระดำรัสของพระพุทธเจ้า
๒. พระภิกษุสงฆ์
๓. พระราชา
๔. บุคคลต่าง ๆ

แบบสังเกตพฤติกรรม

ผู้ประเมิน คือ ครู

ที่	ชื่อ-สกุล	ความสนใจ				การแสดงออก				การมีส่วนร่วม				การตอบคำถาม				ความสามัคคี				รวม 20 คะแนน	หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมิน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม
ผู้ประเมิน คือ เพื่อนนักเรียน

ที่	ชื่อ-สกุล	ความสนใจ				การแสดงออก				การมีส่วนร่วม				การตอบคำถาม				ความสามัคคี				รวม 20 คะแนน	หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมิน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม

ผู้ประเมิน คือ ตนเอง

ที่	ชื่อ-สกุล	ความสนใจ				การแสดงออก				การมีส่วนร่วม				การตอบคำถาม				ความสามัคคี				รวม 20 คะแนน	หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมิน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา เวลา 1 ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ผู้สอน นางพ้องไธ จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส.๑.๒

ตัวชี้วัด ส.๑.๒.๑, ส.๑.๑.๑๓

- ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง
- วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4

1. สาระสำคัญ

คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พุทธศาสนิกชนจะต้องศึกษาให้เข้าใจ และนำสื่อความหมายให้ถูกต้อง เชื่อมโยงหลักธรรมพุทธศาสนสุภาษิต และเศรษฐกิจพอเพียง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายคำศัพท์ บอกความหมายของคำศัพท์ได้ (K)
2. วิเคราะห์จัดลำดับได้ถูกต้อง (K)
3. เชื่อมโยงถึงหลักความจริงที่เป็นธรรมชาติได้ (K)
4. วิเคราะห์ตามเหตุผล และเกิดความเข้าใจพูดอธิบายให้ผู้ฟังได้ (K)

3. สาระการเรียนรู้

1. ภพ
2. ภูมิ

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (ตีความ จัดลำดับ บอกความหมาย)

1. ครูสนทนากับนักเรียนไปความรู้เดิมเพื่อทบทวน
2. สุ่มถามนักเรียน ๒-๓ คน ในความรู้ที่นักเรียนสามารถตอบได้เกี่ยวกับเรื่อง ภูมิ ภพ
3. ครูแจ้งให้นักเรียนได้ฟังเกี่ยวกับคำว่าภพ - ภูมิ
4. นักเรียนแบ่งกลุ่ม โดยเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม
5. แต่ละกลุ่มศึกษาไปความรู้ที่ ๑๐.๑ เรื่อง คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา ภพ - ภูมิ

6. นักเรียนทำใบงานที่ ๕.๑ เรื่อง ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา
7. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอความรู้ และเฉลยใบงานของกลุ่มตนเอง
8. ครู-นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้ และให้นักเรียนแต่ละคนจดบันทึกลงในสมุดงานของตนเอง
9. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้

5.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือแบบเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ใบความรู้ที่ 1๐.1 เรื่อง ภพ - ภูมิ
3. ใบงานที่ 1๐.1 เรื่อง ภพ - ภูมิ

5.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. ห้องจริยธรรม
3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
อธิบายคำศัพท์ ความหมายของคำศัพท์ ได้	คะแนนจากการตอบ คำถามในใบงานที่ 1๐.1	ใบงานที่ 1๐.1	ตอบได้ 7 ข้อ ใน จำนวน 9 ข้อ ถือว่า ผ่าน
เชื่อมโยงหลักความจริง ที่เป็นธรรมชาติและ เป็นหลักธรรมได้	ตอบแบบทดสอบหลัง เรียนได้ตามเกณฑ์การ ประเมิน คือ 12 ใน จำนวน 15 ข้อ	แบบทดสอบหลังเรียน	ทำได้ 12 ข้อ ใน จำนวน 15 ข้อ ถือว่า ผ่าน

7. บันทึกหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
 - ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)
-

2. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

8. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

10. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

ใบความรู้ที่ 10.1

เรื่อง คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา

คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา เป็นคำศัพท์เฉพาะทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีจำนวนมากมีบางคำที่นำมาใช้ปะปนอยู่ในภาษาในชีวิตประจำวัน เมื่อใช้เป็นเวลานาน ๆ ความหมายก็คลาดเคลื่อนไป จากความหมายเดิม หรือบางคำเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทั้งในด้านความหมายและรูปศัพท์ ถ้าไม่ศึกษาให้เข้าใจอาจนำไปปฏิบัติไม่ตรงตามความหมายเดิมได้ ดังนั้นพุทธศาสนิกชนจึงควรศึกษาคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ เพื่อจะได้นำไปใช้สื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง และเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นชาวพุทธศาสนิกชนที่ดี

ในชั้นนี้จะนำคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนามาให้นักเรียน ได้ศึกษาเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น

ภาพ

ความหมายตามหลักพระพุทธศาสนา ภาพ หมายถึง โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์ ภาวะชีวิตของสัตว์ มี ๓ ภาพ คือ

๑. กามภาพ ได้แก่ ภาพของสัตว์ที่ยังเสวยกามคุณ คือ ยังต้องการสิ่งที่น่าปรารถนา ๕ อย่าง ได้แก่ รูป กลิ่น รส และสัมผัสทางกาย

กามภาพ ได้แก่ อบายมุขภูมิ ๔ (นรก สัตว์เดรัจฉาน เปต และอสุรกาย) มนุษย์โลกและสวรรค์ ๖ ชั้น (จาตุมหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี และปรนิมมิตวสวัตดี)

๒. รูปภาพ คือ ภาพของสัตว์ที่เข้าถึงรูปฌาน รูปฌาน คือ ฌานที่มีรูปเป็นธรรมเป็นอารมณ์ ได้แก่ รูปฌาน ทุติฌาน ตติฌาน จตุตฌาน

รูปภาพ ได้แก่ รูปพรหมหรือพรหมโลก ๑๖ ชั้น รูปพรหม คือ พรหมที่เกิดขึ้นด้วยกำลังรูปฌานทั้ง ๔ ข้างต้น

๓. อรูปภาพ คือ ภาพของสัตว์ที่เข้าถึงอรูปฌาน อรูปฌาน คือ ฌานที่มีอรูปธรรม ๔ อย่าง เป็นอารมณ์ ได้แก่ การกำหนดที่ว่างหาที่สิ้นสุดมิได้เป็นอารมณ์ (อาากาสนัญญาตนะ) การกำหนดวิญญานหาที่สิ้นสุดมิได้เป็นอารมณ์ (วิญญานัญญาตนะ) การกำหนดภาวะที่ไม่มี

เป็นอารมณ์ (วิญญูณัญญายตนะ) การกำหนดภาวะที่ไม่มีอะไรเป็นอารมณ์
(อาภิญญัญญายตนะ) การกำหนดภาวะมีสัจญญาก็ไม่ใช่ ไม่มีสัจญญาก็ไม่ใช่เป็น
อารมณ์ (เนวสัจญญาสัจญญาตนะ)

อรุปรภพ ได้แก่ อรุปรพรม ๔ ชั้น คือ พรมผู้ที่เข้าถึงอรุปรมาณ ๔ ดังกล่าวข้างต้น
ความหมายในภาษาไทย ภพ หมายถึง โลก แผ่นดิน

ความหมายตามหลักพระพุทธศาสนา ภูมิ หมายถึง ชั้นแห่งจิต ระดับ
จิตใจ ระดับชีวิต มี ๔ ชั้น คือ

๑. กามาจรภูมิ คือ ชั้นที่ยังท่องเที่ยว ระดับจิตใจของผู้ที่ยังปรารถนาหรือเกี่ยว
ข้องกับกามคุณ ระดับจิตใจของสัตว์ในกามภพทั้ง ๑ ชั้น ได้แก่อบายภูมิ ๔ ชั้น มนุษย์
โลก และสวรรค์ ๖ ชั้น

๒. รูปาจรภูมิ คือ ชั้นที่ท่องเที่ยวในรูป ระดับจิตใจของผู้ที่ได้รูปฌานหรือผู้ที่
อยู่ในรูปภพทั้ง ๑๖ ชั้น

๓. อรูปาจรภูมิ คือ ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในอรูป ระดับจิตใจของผู้ที่ได้อรุปรมาณหรือ
ผู้ที่อยู่นอรุปรภพ ๔ ชั้น

๔. โลกตตรภูมิ คือ ชั้นที่พ้นจากโลก ระดับโลกุตรรธรรม ระดับจิตในของ
พระอรุริยะ ผู้ที่พ้นจากโลกียภูมิทั้ง ๓ ข้างต้น

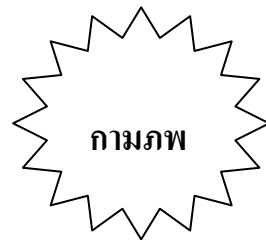
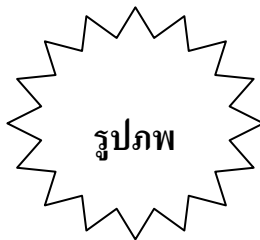
ความหมายภาษาไทย ภูมิ หมายถึง พื้นเพ พื้น ที่ดิน แผ่นดิน เช่น ภูมิธรรม
(พื้นจิตใจภูมิปัญญา) พื้นความรู้ความสามารถ ภูมิประเทศ (ลักษณะทางกายภาพและทาง
ธรรมชาติของแผ่นดิน) เป็นต้น

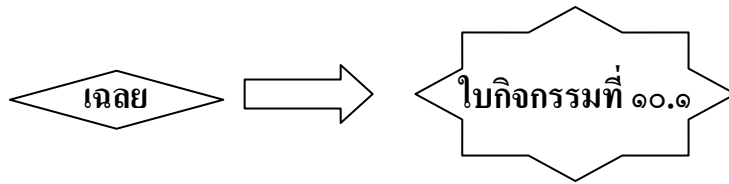

ใบกิจกรรมที่ ๑๐.๑

เรื่อง ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง จงนำหมายเลขคำกับภูมิไปใส่ในตารางภาพให้ถูกต้อง

เรื่อง ศัพททางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง จงนำหมายเลขคำกับภูมิไปใส่ในตารางเพื่อให้ถูกต้อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. พุทธะ ข้อใดหมายถึง พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก. อนุพุทธะ ค. พุธานุพุทธะ ข. ปัจเจกพุทธะ ง. สัพพัญญูพุทธะ	ค. กรรม ๓ อุपाสกกรรม ง. วุฒิธรรม ๔ สัทธรรม ๓
๒. เมื่อเรานึกถึงพระพุทธเจ้า เรานึกถึงพระคุณ ข้อใดของพระองค์ ก. เป็นผู้ปฏิบัติดี ข. เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ ค. เป็นผู้ตรัสหลักธรรมไว้ดีแล้ว ง. เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้ด้วยพระองค์เอง	๖. ชั้น ๕ แยกออกเป็น ๒ ส่วน คือ รูปชั้น และนามชั้น ถ้ารูปชั้น ได้แก่ รูป นามชั้น จะได้แก่อะไร ก. ดิน น้ำ ลม ไฟ ข. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ค. เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ง. อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ปัญญา
๓. เมื่อเรามีความทุกข์เกิดขึ้น ควรปฏิบัติข้อใดเป็นอันดับแรก ก. ดับความทุกข์ ข. หาวิธีการดับทุกข์ ค. ค้นหาสาเหตุของความทุกข์ ง. แก้ไขสาเหตุของความทุกข์	๗. ข้อใดมีความหมายสอดคล้องกับกรรม นิยาม หรือกฎแห่งกรรม ก. เกลือจี้มเกลือ ข. อดเปรี้ยวไว้กินหวาน ค. ซ้ำๆ ได้พริ้วเลื่องงาม ง. หวานพีชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น
๔. หลักธรรมข้อใดจัดอยู่ใน สมุทัย ซึ่งเป็น ธรรมที่ควรละ ก. ชั้น ๕ ค. อกุศลวิตก ๓ ข. ภาวนา ๔ ง. อุपाสกกรรม ๕	๘. สมพงษ์คิดแต่จะขโมยของสมพร พุทธิกรรม ของสมพงษ์จัดเป็นวิตกข้อใด ก. กามวิตก ข. อหิงสาวิตก ค. พยาบาทวิตก ง. อาจจัดได้ทั้ง ๓ ข้อ
๕. หลักธรรมข้อใดจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ก. ชั้น ๕ ภาวนา ๔ ข. พลละ ๕ อกุศลวิตก ๓	

๕. การกระทำในข้อใดจัดเป็นปัญญากาวนา ก. นิด หมั่นออกกำลังกาย ข. น้อยตั้งใจอ่านหนังสือทุกวัน ค. ก้อยประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ง. กุ้งตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความสุขุมรอบคอบ ๑๐. สุทธิรักษ์ ขณะอยู่ในห้องเรียน ก็ตั้งใจฟังครูสอน เมื่อกลับบ้านก็ขยันออกหนังสือและทำการบ้าน เขาได้รับการชมเชยจากครูอยู่เสมอ และเมื่อมีการสอบ เขาก็สามารถทำคะแนนได้ดี จากกรณีนี้ ข้อใดที่สอดคล้องกับปฏิเวชัตถธรรม ก. การตั้งใจฟังครูสอน ข. การสอบได้คะแนนดี ค. การได้รับคำชมเชยจากครู ง. ความขยันอ่านหนังสือและทำการบ้าน ๑๑. ข้อใดหมายถึงหลักธรรมที่ทำให้ปฏิบัติประสพกับความเจริญงอกงาม ก. พลละ ๕ ข. ภาวนา ๔ ค. วุฒิธรรม ๔ ง. อุบาสกธรรม ๕ ๑๒. พฤติกรรมใดที่แสดงว่านกมีหลักธรรมเรื่อง พลละ ๕ ก. สุขุม ใจเย็น ไม่วุ่นวาย ข. เอาใจใส่ใฝ่ศึกษาอยู่เสมอ ค. ชอบไปทำบุญที่วัดเมื่อมีโอกาส ง. มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	๑๓. สารคามตื่นหวยควาย เลขพยานาคุมาราง แหไปกราบไหว้เพียบ ข้อความนี้แสดงว่า คนขาดหลักธรรมข้อใด ก. พลละ ๕ ข. วุฒิธรรม ๔ ค. อุบาสกธรรม ๕ ง. ทุกข้อที่กล่าวมา ๑๔. ข้อใดอธิบายความหมายของพรหมวิหาร ๔ ได้ชัดเจนที่สุด ก. หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในผู้อื่นไว้ ข. หลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ครองเรือน ค. หลักธรรมประจำใจที่พ่อแม่พึงมีต่อลูก ๆ ง. หลักปฏิบัติที่สร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในครอบครัว ๑๕. นุชทำงานได้เงินเดือน ๘,๐๐๐ บาท ต่อเดือน รู้สึกไม่พอใจเพราะค่าใช้จ่ายมาก จึงไปทำบัตรเครดิต ๒ ใบ จากกรณีนี้นักเรียนคิดว่าการกระทำของนุช ไม่สอดคล้อง กับสันโดยข้อใด ก. ขยาพลสันโดย ข. ขยาลากสันโดย ค. ขยาสารูปสันโดย ง. ทุกข้อที่กล่าวมา
--	--

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

ชื่อครูผู้ประเมิน

ประเมินกลุ่มเรื่อง.....

รูปแบบผลงานวันที่.....เดือนพ.ศ.

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

4	หมายถึง	ดีมาก
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

รายงาน	4	3	2	1	ข้อเสนอแนะ
เนื้อหา					
1. ความถูกต้องของเนื้อหา					
2. การลำดับความคิด					
3. การสรุปความคิดเห็น					
รูปแบบการนำเสนอ					
1. น่าสนใจ					
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
การทำงานกลุ่ม					
1. การเตรียมตัว					
2. การทำงานเป็นระบบ					
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก					
4. ความภูมิใจผลงานของสมาชิก					
เกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับ ดีมาก ร้อยละ 70 – 79 ระดับ ดี ร้อยละ 60 – 69 ระดับ พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 60 ระดับ ปรับปรุง	สรุปการประเมินผลงานกลุ่ม รวมได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ อยู่ในเกณฑ์				

แบบประเมินตนเองรายบุคคล

ชื่อ – สกุล	ชั้น.....	เลขที่.....
ชิ้นงานที่เรื่อง.....		

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

๑. ความพึงพอใจ

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๒. ประโยชน์ที่ได้รับ

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๓. การใช้ความสามารถของตนเอง

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๔. จุดเด่นจุดด้อยของงาน

จุดเด่น	จุดด้อย	วิธีปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนาให้ดีขึ้น
.....		
.....		
.....		
.....		

๕. โดยภาพรวม ถ้ามีคะแนน ๑๐ คะแนน นักเรียนได้คะแนนตนเอง.....คะแนน

เหตุผล

.....

๖. ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พระไตรปิฎก เวลา ๑ ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ ผู้สอน นางพองใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส.๑.๑

ตัวชี้วัด ส.๑.๑.๕

วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและการเผยแพร่

๑. สาระสำคัญ

พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ารวบรวมไว้ในพระไตรปิฎก มีการแบ่งไว้เป็นหมวดหมู่และได้มีการสังคายนาเรื่อยมาหลายครั้ง มีเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ ที่พุทธศาสนิกชนควรศึกษาและเลือกมาใช้ในชีวิตประจำวัน

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. วิเคราะห์ความสำคัญของพระไตรปิฎกได้ (K)

๒. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพระไตรปิฎกนำข้อคิดเป็นใช้ในชีวิตประจำวัน (K, P)

๓. สาระการเรียนรู้

๑. ความสำคัญและคุณค่าของพระไตรปิฎก

๔. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (บอกความสำคัญ เข้าใจ และการจัดหมวดหมู่)

๑. นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ ประมาณ ๒-๓ นาที

๒. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

๓. ครูนำเอกสารพระไตรปิฎกฉบับห้องสมุดให้นักเรียนดู และร่วมกันอภิปราย

ถึงความเป็นมา และความสำคัญของพระไตรปิฎก

๔. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ ๕-๖ คน โดยเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ
กลุ่ม มอบหมายหน้าที่

๕. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ ๑๑.๑ เรื่อง พระไตรปิฎก

๖. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นเรียน พร้อมสรุปบทเรียน

๗. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ และบันทึกลงในสมุดงานตนเอง
๘. ครูซักถามความรู้เพิ่มเติมจากนักเรียนประมาณ ๕-๖ คน
๙. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

๕. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๕.๑ สื่อการเรียนรู้

๑. หนังสือแบบเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
๒. ใบความรู้ที่ ๑๑.๑ เรื่องพระไตรปิฎก
๓. เอกสารตัวอย่างพระไตรปิฎกจากห้องสมุดโรงเรียน

๕.๒ แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. ห้องจริยธรรม
3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
วิเคราะห์ความสำคัญของพระไตรปิฎกได้	คะแนนจากการตอบคำถามในใบงานที่ ๑๑.๑	ใบความรู้ที่ ๑๑.๑	ตอบได้ คำถามครูได้ จำนวน ๕ คน ถือว่าผ่าน
อธิบายเรื่อง พระไตรปิฎก และนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน	จากการตอบคำถามของนักเรียนหลังจากเรียนจบและจากการปฏิบัติจริง	จากการสังเกต	ตอบคำถามได้ จำนวน ๕ คนถือว่าผ่าน

๗. บันทึกหลังการสอน

๑. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
 - ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)
-

๒. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

๘. กิจกรรมเสนอแนะ

๙. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

๑๐. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง พระไตรปิฎกและเรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดมีความหมายตรงกับคำว่า พระไตรปิฎก ก. คำสอนทางศาสนา ๓ หมวด ข. คัมภีร์รวบรวมคำสอน ๓ หมวด ค. ตะกร้าที่บรรจุคัมภีร์ทางศาสนา ๓ ใบ ง. คัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของพระพุทธศาสนา ๓ หมวด	๔. การทำสังคายนา มีความหมายตรงกับข้อใด ก. การवादสาธยายปาฏิโมกข์ ข. การแยกคำสอนเป็น ๓ ปิฎก ค. การยืนยันในความบริสุทธิ์ของศาสนา ง. ชำระ – ตรวจสอบแล้วสวดรับรองพร้อม ๆ กัน
๒. ข้อใดไม่จัดอยู่ในพระวินัยปิฎก ก. ปรีวาร ข. ขุททกนิกาย ค. มหาวิภังค์ ง. ภิกขุณีวิภังค์	๕. พระเถระรูปใดที่มีความเชี่ยวชาญในพระสูตร คณตปิฎก จนได้รับการวางตัวให้สาธยายพระสูตร ในการสังคายนาครั้งที่ ๑ ก. พระอานนท์ ข. พระสารีบุตร ค. พระมหากัสสปะ ง. พระโมคคัลลานะ
๓. พระธรรมเทศนาทั่ว ๆ ไป มีประวัติท้องเรื่องประกอบเป็นคำจำกัดความของพระไตรปิฎก ก. พระวินัยปิฎก ข. พระสุตตันตปิฎก ค. พระอภิธรรมปิฎก ง. พรกรรมปิฎก	๖. ข้อใดในการถ่ายทอดพระไตรปิฎก โดยการท่องจำและบอกเล่า ก. การเทศนาสั่งสอนพระสงฆ์ ข. แต่งสวดมนต์ที่ใช้ในงานมงคล ค. แต่งหนังสือเพื่ออธิบายพระไตรปิฎก ง. ตรวจสอบเป็นครั้งคราวแล้วจึงจารึกลงในใบลาน

๗. ก่อนมีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร

การถ่ายทอดพระไตรปิฎกใช้วิธีการใดมากที่สุด

- ก. บอกเล่าเป็นมุขปาฐะ
- ข. ท่องจำ — บอกเล่าสืบต่อกันมา
- ค. จารึกลงในเสาคินเป็นศิลาจารึก
- ง. ข้อ ก และ ข

๘. สังคายนาพระธรรมวินัยที่ทำในประเทศไทยครั้งสุดท้ายกระทำกันในปีใด

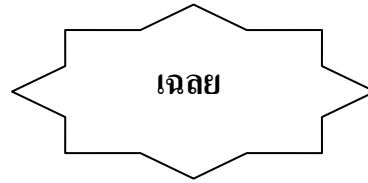
- ก. รัชการที่ ๑
- ข. รัชการที่ ๕
- ค. รัชการที่ ๗
- ง. รัชการที่ ๙

๙. พระไตรปิฎก ฉบับสยามรัฐ จัดพิมพ์ในรัชกาลใด

- ก. รัชการที่ ๑
- ข. รัชการที่ ๕
- ค. รัชการที่ ๗
- ง. รัชการที่ ๙

๑๐. พระไตรปิฎกได้รับการจารึกลงในใบลานเมื่อใด

- ก. การทำสังคายนา ครั้งที่ ๒
- ข. การทำสังคายนา ครั้งที่ ๓
- ค. การทำสังคายนา ครั้งที่ ๔
- ง. การทำสังคายนา ครั้งที่ ๕

แบบทดสอบก่อนเรียน- หลังเรียน
เรื่อง พระไตรปิฎกและเรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก

ข้อที่	เฉลย
๑	ง
๒	ค
๓	ค
๔	ง
๕	ก
๖	ก
๗	ง
๘	ง
๙	ค
๑๐	ง

ใบความรู้ที่ ๑๑.๑

เรื่อง พระไตรปิฎก

๑. การศึกษาพระไตรปิฎก

การศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก อาจทำได้ดังนี้

๑. ศึกษาพระไตรปิฎกภาษาบาลี

ผู้ต้องการศึกษาค้นคว้าเพื่อได้รับความถูกต้อง พึงมีความรู้ภาษาบาลี เพื่อใช้อ่าน ศึกษาจากต้นตอจริง ๆ แต่ถ้าไม่มีความรักภาษาบาลีจริง ๆ ก็สามารถศึกษาโดยวิธีอื่นได้

๒. ศึกษาจากพระไตรปิฎกฉบับแปล

เนื่องจากพระไตรปิฎกที่ได้นับถือเป็นภาษาบาลีได้มีฉบับแปลหลายสำนวน ผู้ที่ใคร่ศึกษาพึงหาศึกษาค้นคว้าได้จากหนังสือ CD-ROM หรือจาก Internet ซึ่งสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ตามต้องการ

สำหรับนักศึกษา การจะไปค้นคว้าจากพระไตรปิฎกฉบับจริงคงไม่สะดวกพึงอาศัยหนังสือพระไตรปิฎกฉบับแปล ย่อความ ที่ผู้รู้ทั้งหลายได้เขียนไว้ เช่น

(๑) พระไตรปิฎกฉบับประชาชน โดย สุชีพ ปุญญานุภาพ เป็นหนังสือที่สรุปเนื้อหาพระไตรปิฎกไว้ก่อนข้างสมบูรณ์ มีดัชนีค้นคำ ค้นเรื่อง ท้ายเล่ม ซึ่งให้สะดวกในการค้นคว้า

(๒) คำบรรยายพระไตรปิฎก โดย เสถียรพงษ์ วรรณปก เป็นหนังสือสรุปเนื้อหาพระไตรปิฎก และเพิ่มเติมด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับพระสูตรนั้น ๆ เช่น แก่นของชีวิต ตามนัยพระพุทธศาสนาคืออะไร เทวดามีจริงหรือไม่ ฯลฯ

(๓) พจนานุกรมพระพุทธศาสนาฉบับประมวลศัพท์ โดย พระไตรปิฎก เป็นหนังสือรวมคำศัพท์ธรรมะพร้อมคำอธิบายย่อ ๆ นักเรียนสามารถอ่านและได้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมในเบื้องต้น เป็นการวางพื้นฐานให้มั่นคงก่อนจะศึกษาเพิ่มเติมจากพระไตรปิฎกฉบับจริง

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

ชื่อครูผู้ประเมิน

ประเมินกลุ่มเรื่อง.....

รูปแบบผลงานวันที่.....เดือนพ.ศ.

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

4	หมายถึง	ดีมาก
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

รายงาน	4	3	2	1	ข้อเสนอแนะ
เนื้อหา					
1. ความถูกต้องของเนื้อหา					
2. การลำดับความคิด					
3. การสรุปความคิดเห็น					
รูปแบบการนำเสนอ					
1. น่าสนใจ					
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
การทำงานกลุ่ม					
1. การเตรียมตัว					
2. การทำงานเป็นระบบ					
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก					
4. ความภูมิใจผลงานของสมาชิก					
เกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับ ดีมาก ร้อยละ 70 – 79 ระดับ ดี ร้อยละ 60 – 69 ระดับ พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 60 ระดับ ปรับปรุง	สรุปการประเมินผลงานกลุ่ม รวมได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ อยู่ในเกณฑ์				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง เรื่องน่ารู้พระไตรปิฎก เวลา ๑ ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ ผู้สอน นางพองใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส. ๑.๑

ตัวชี้วัด ส. ๑.๑๒, ส.๑.๑๕

-วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

-วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและการเผยแผ่

๑. สาระสำคัญ

พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ารวบรวมไว้ในพระไตรปิฎก มีการแบ่งไว้เป็นหมวดหมู่และได้มีการสังคายนาเรื่อยมาหลายครั้ง มีเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ ที่พุทธศาสนิกชนควรศึกษาและเลือกมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความสุข

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. วิเคราะห์เรื่องน่ารู้ของพระไตรปิฎกได้ (K)
๒. อธิบายเรื่องต่าง ๆ ที่ศึกษาจากพระไตรปิฎกได้ (K)
๓. นำไปประพฤติปฏิบัติจนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการดำเนินชีวิตของชาวพุทธ (P)

๓. สาระการเรียนรู้

๑. เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก การทำตนเป็นพลเมืองดีตามหลักคุณธรรม
๒. แผนภูมิโครงสร้างพระไตรปิฎก
๓. หลักปฏิบัติด้านสังคมของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

๔. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (การจัดหมวดหมู่ แยกแยะ และการนำไปใช้)

๑. ครูทบทวนความรู้เดิมโดยซักถามนักเรียน
๒. ครูสุ่มถามนักเรียน ๒-๓ คน เรื่องพระไตรปิฎก
๓. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ ๕-๖ คน โดยเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ
กลุ่ม มอบหมายหน้าที่

๔. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ ๑๒.๑ เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก
๕. ศึกษาใบความรู้ที่ ๑๒.๒ เรื่องแผนภูมิโครงสร้างทำพระไตรปิฎก และใบความรู้ที่ ๑๒.๓ เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม
๖. ทำใบงานที่ ๑๒.๑ เรื่อง การเป็นพลเมืองดี
๗. ทำใบงานที่ ๑๒.๒ เรื่องการศึกษาพระไตรปิฎก
๘. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบงานที่ ๑๒.๑, ใบงานที่ ๑๒.๒ เรื่อง การเป็นพลเมืองที่ดี และเรื่อง การศึกษาพระไตรปิฎก ตามลำดับ
๙. นักเรียนสรุปความรู้แล้วจดบันทึกลงในสมุดงานของตนเอง
๑๐. ครูนำแบบประเมินและแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๕. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๕.๑ สื่อการเรียนรู้

๑. ใบความรู้ที่ ๑๒.๑ เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก
๒. ใบความรู้ที่ ๑๒.๒ ผังแผนภูมิโครงสร้างพระไตรปิฎก
๓. ใบงานที่ ๑๒.๑ เรื่องการเป็นพลเมืองที่ดี
๔. ใบงานที่ ๑๒.๒ เรื่อง การศึกษาพระไตรปิฎก
๕. เอกสารเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

๕.๒ แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. ห้องจริยธรรม
3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
วิเคราะห์ความสำคัญของพระไตรปิฎก	คะแนนจากการตอบคำถามในใบงานที่ ๑๒.๑	ใบงานที่ ๑๒.๑	สามารถทำได้ถูกต้องร้อยละ ๘๐ ถือว่าผ่าน
อธิบายเรื่องราวต่างๆที่ศึกษาจากพระไตรปิฎก	จากคะแนนที่ตอบใบงานที่ ๑๒.๒	ใบงานที่ ๑๒.๒	ตอบคำถามได้ จำนวน ๘ คำตอบขึ้นไป ถือว่าผ่าน

๗. บันทึกหลังการสอน

๑. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

๒. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

๘. กิจกรรมเสนอแนะ

๙. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

ลงชื่อ
(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

๑๐. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

ลงชื่อ
(นายทรงเดช ฤชากุล)

๑๑. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ลงชื่อ
(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

ใบความรู้ที่ ๑๒.๑

เรื่อง นำรู้จากพระไตรปิฎก

ในพระไตรปิฎกได้สอดแทรกเรื่องราวต่าง ๆ ที่ควรรู้และศึกษาไว้มากมาย อาทิ เรื่องการครองตนเป็นพลเมืองที่ดี เป็นต้น

การทำให้ตนเป็นพลเมืองที่ดีเน้นที่การช่วยสร้างสรรค์สังคม โดยการปฏิบัติตามคุณธรรมดังต่อไปนี้

๑. ไม่ประพฤติดุคในทางหมกมุ่นในกามารมณ์
๒. ไม่ใจแคบเสพลึงที่เลิศจนคนเดียว
๓. ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงไปเปล่าด้วยการถกเถียงไร้สาระ
๔. มีระเบียบวินัย มีศีล ๕ สมบูรณ์
๕. ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของตนสมบูรณ์
๖. มีวิจารณ์ญาณรู้จักใช้ปัญญาใช้เหตุผล
๗. สุภาพ อ่อนน้อมยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๘. เสี่ยมงาม รักความประณีตสะอาดเรียบร้อย
๙. ไม่ประมาท กระตือรือร้นพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา
๑๐. พุดจาไพเราะ สุภาพ อ่อนโยน ไม่หยาบคาย
๑๑. มีน้ำใจเอื้อเฟื้อสงเคราะห์ต่อมิตรสหาย
๑๒. เพื่อแผ่แบ่งปันช่วยเหลือคนทั่วไป
๑๓. รู้จักจัดการงานให้เรียบร้อยและได้ผลดี
๑๔. บำรุงพระสงฆ์ ผู้ทรงความรู้ ผู้ทรงศีล
๑๕. ไคร้ธรรม คือชอบในความถูกต้อง ดีงาม รักความสุจริต
๑๖. ใฝ่หาความรู้ หมั่นสอบถาม ปรึกษาหารือท่านผู้เป็นพหูสูตร เพื่อความรู้ยิ่งขึ้นไป

ใบงานที่ ๑๒.๑

เรื่อง การเป็นพลเมืองดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกรูปการเป็นพลเมือง แล้ววิเคราะห์ว่าจะต้องมีคุณธรรมใดใน
การเป็นพลเมืองที่ดีได้

คุณธรรมในการเป็นพลเมืองดี

ความประทับใจของฉัน

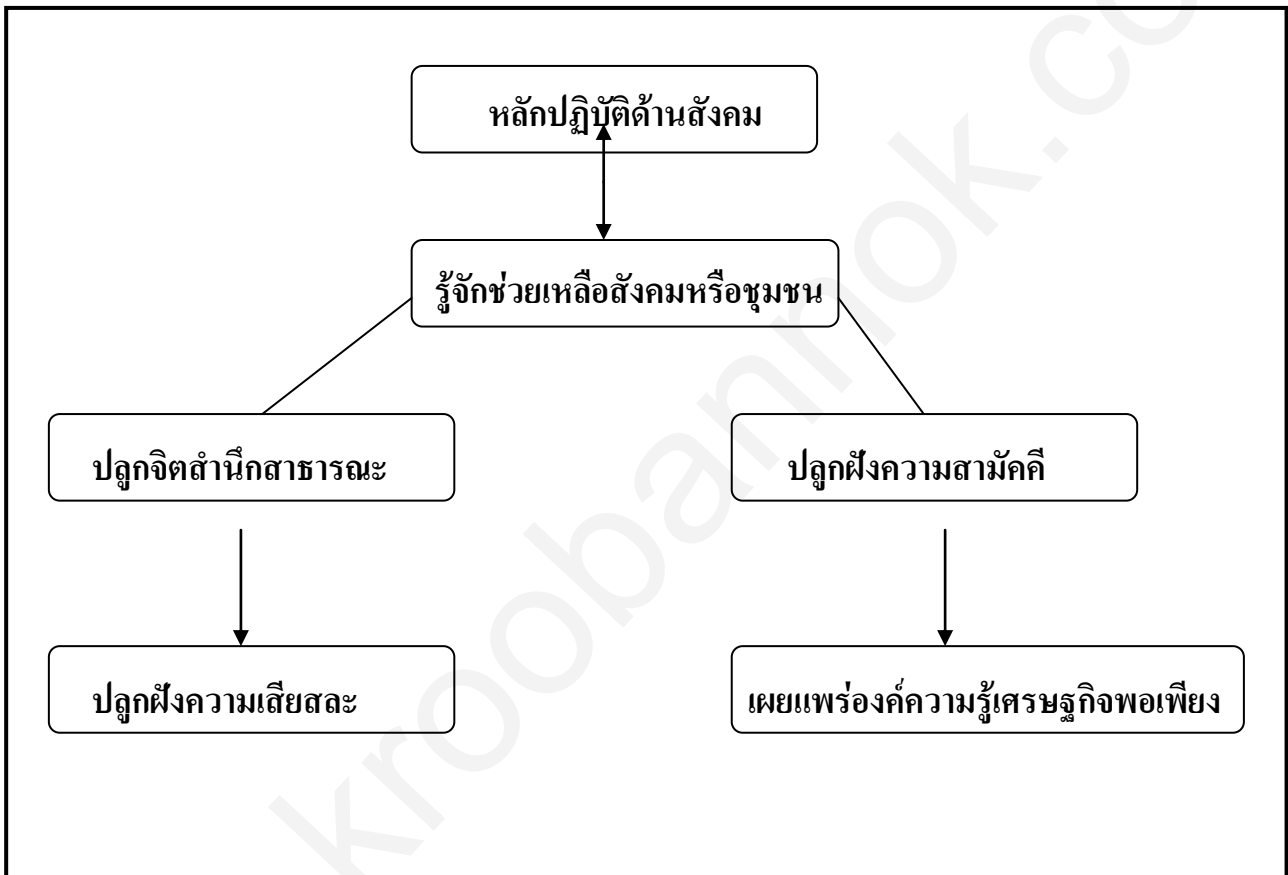
แบบอย่างในการเป็นพลเมืองดีของฉัน

เรื่อง การศึกษาพระไตรปิฎก

[illegible]

ใบความรู้ที่ ๑๒.๓

เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม

คำชี้แจงในใบงาน

ให้นักเรียนตอบคำถามจากการศึกษา ใบความรู้ที่ ๓

๑. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม
๒. ปลูกจิตสำนึกด้านใดบ้าง
๓. ยกตัวอย่างการเผยแพร่องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง

แบบประเมินตนเองรายบุคคล

ชื่อ – สกุล	ชั้น.....	เลขที่.....
ชิ้นงานที่เรื่อง.....		

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

๑. ความพึงพอใจ

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๒. ประโยชน์ที่ได้รับ

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๓. การใช้ความสามารถของตนเอง

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๔. จุดเด่นจุดด้อยของงาน

จุดเด่น	จุดด้อย	วิธีปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนาให้ดีขึ้น
.....		
.....		
.....		
.....		

๕. โดยภาพรวม ถ้ามีคะแนน ๑๐ คะแนน นักเรียนได้คะแนนตนเอง.....คะแนน

เหตุผล

.....

.....

๖. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การบริหารจัดการ

เวลา ๑ ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ๑

ปีการศึกษา ๒๕๕๓

ผู้สอน นางพองใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส.๑.๒

ตัวชี้วัด ส.๑.๒.๒ ส.๑.๒.๒๐

-ปฏิบัติถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

-สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจัดการและเจริญปัญญาตามหลักสติปัญญาหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

๑. สาระสำคัญ

การบริหารจิต คือ การฝึกจิตให้มีสมาธิ หรือการฝึก กสมถกรรมฐาน “สมาธิ” เป็นการตั้งมั่นแห่งจิต หรือภาวะที่จิตมีเรื่องที่คิดเป็นหนึ่ง หรืออาการที่จิตแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งนาน ๆ การบริหารจัดการทำได้หลายวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจิตตามหลักปัญญา

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เข้าใจความหมายและประโยชน์ของการบริหารจัดการ (K)

๒. ฝึกการบริหารจิตตามหลักปัญญาได้ (P)

๓. สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (P)

๔. มีความพอเพียงมีเหตุผลในการปฏิบัติตน (A)

๓. สาระการเรียนรู้

๑. วิธีบริหารจิต

๒. ประโยชน์ของการบริหารจัดการ

๓. การบริหารจัดการตามหลักสติปัญญา

๔. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (บอกประโยชน์ บอกวิธี แยกแยะ แนวปฏิบัติ)

๑. นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย ทำสมาธิ ๒-๓ นาที

๒. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง การทำสมาธิ

๓. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

๔. นักเรียนแบ่งกลุ่ม เลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่

กระบวนการกลุ่ม ๔-๕ กลุ่ม

๕. ศึกษาใบความรู้ที่ ๑๓.๑ เรื่อง วิธีบริหารจัดการตามหลักปัญญา

๖. ทำใบงานที่ ๑๓.๑ เรื่อง วิจารณ์กับการทำสมาธิ
๗. ครูตรวจใบงานที่ ๑๓.๑ เรื่องวิจารณ์กับการทำสมาธิ แล้วคัดใบงานของผู้ที่เขียนเรียงความในใบงานที่ ๑๓.๑ เรื่องวิจารณ์กับการนั่งสมาธิได้ดี แล้วให้เจ้าของผลงานนำเสนอ
๘. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป นักเรียนจดบันทึกความรู้ลงในสมุดงานของตน
๙. นักเรียนทำการประเมินตนเองรายบุคคล
๑๐. ครูนำแบบประเมินและแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๕. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๕.๑ สื่อการเรียนรู้

๑. ใบความรู้ที่ ๑๓.๑ เรื่อง การบริหารจัดการ
๒. ใบความรู้ที่ ๑๓.๑ วิจารณ์กับการทำสมาธิ
๓. หนังสือเรื่องการนั่งสมาธิและการเจริญปัญญาของพระเทพสิงหนราจารย์ วัดอัมพวา จ.สิงห์บุรี

๕.๒ แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. ห้องจริยธรรม
3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
เข้าใจความหมายของการบริหารจัดการตามหลักสติปัญญา	การเขียนเรียงความเรื่องวิจารณ์กับการบริหารจัดการ	ใบงานที่ ๑๓.๑	สามารถทำได้ถูกต้อง ร้อยละ ๘๐ ถือว่าผ่าน
มีความเพียรมีความพอเพียงในการปฏิบัติตน	จากการลงมือปฏิบัติจริง	หลักการสังเกตพฤติกรรมและการกระทำ	ทำได้สม่ำเสมอ ร้อยละ ๘๐ จึงถือว่าผ่าน

๗. บันทึกหลังการสอน

๑. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

๒. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

๘. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

๙. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

๑๐. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

ใบความรู้ที่ ๑๓.๑

เรื่อง วิธีการบริหารจัดการตามหลักสติปัญญา

สติปัญญา หมายถึง การตั้งสติอย่างใหญ่ หรือการฝึกจิตอย่างเต็มที่ ภาวให้สติอยู่กับตัวให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ มีวิธีการดังนี้

๑. การนั่งกำหนด คือ การนั่งสมาธิ โดยนั่งตัวตรง เท้าขวาทับเท้าซ้าย ให้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือขวาวางบนขาซ้ายตามรอยพับขา ส่วนอีก ๓ นิ้ว จะอยู่ในช่องขาซ้ายที่งอพับเข้ามาไว้ก่อน แล้วยืดกายให้ตรงเหยียดแขนตรงไปหาเท้าให้มือกุมเข่าทั้งสองข้าง อย่าเหวี่ยงหน้าผากมาก แล้วยกมือซ้ายกับขวาวางหมายตรงระหว่างข้อเท้า แล้วยกมือขวาวางหงายทับลงบนมือซ้ายให้หัวแม่มือชนกันพอจรดกัน ทำนี้หลังจะตรงกระดูกสันหลังจะอยู่ในที่ของตนไม่งอโค้ง แล้วเริ่มทำความรู้สึกตัวว่าคุรูปนั่ง กำหนดว่า “นั่งหนอ”

พึงหลีกตาตั้งสติไว้ที่หน้าท้อง เมื่อหายใจเข้าลมจะเข้าในปอด ปอดจะแฟบลง ทำให้หน้าท้องยุบลงด้วย ให้กำหนดรู้อาการพอง-ยุบของเท้าด้วยว่า (ภาวนาในใจไม่ต้องออกเสียง) “พองหนอ ยุบหนอฯ” เพื่อให้รู้ปรกติสภาวะซึ่งปรากฏเองตามธรรมชาติอย่าพยายามสุดลมแรง ให้ปล่อยเองตามธรรมชาติการนั่งกำหนดแบบนี้เป็นการปฏิบัติในสติปัญญาข้อแรก คือ กายานุสัสสนาสติปัญญา กล่าวคือ มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้การกระทำของร่างกาย ให้กำหนดรู้อารมณ์ปัจจุบันให้ทันให้กำหนดว่าขณะนี้กำลังคิดนามอะไร หรือคุรูปอะไรนามรูปนั้นเป็นอันเดียวกันหรือคนละอัน เช่น พองกับยุบ ว่ามิใช่เป็นรูปเดียวกัน แต่เกิดติดต่อกัน เป็นแต่ไม่เที่ยงบางครั้งก็พองเร็ว ยุบเร็ว บางครั้งก็ยุบลงมานาน ๆ เป็นต้น

๒. การเดินจงกรม คือ การปฏิบัติกรรมฐานตามแบบสติปัญญาในหมวดอริยาบถปีพพะ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เมื่อเดินอยู่ให้รู้ตัวว่า การที่ก้าวเท้าไปได้หรือหยุดได้ หันกลับได้ ด้วยอำนาจของธาตุทั้ง ๔ คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ประชุมกันและเกื้อกูลกันจึงทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวไปได้ ประโยชน์ของการเดินจงกรม คือ เป็นการช่วยปรับอินทรีย์ของผู้ปฏิบัติวิปัสสนาให้แก่กล้า

การนั่งสมาธิอย่างเดียวจะเกิดนิมิตข้อถีนมิทนะ (ง่วงเหงาหาวนอน) เมื่อเปลี่ยนอริยาบถเป็นเดินเสียบ้าง ก็ทำให้เกิดวิริยะขึ้นมาพอดีกับสมาธิ ไม่ยิ่งไม่หย่อนกันทำให้สมาธิมีกำลังมากขึ้น ท่านวิปัสสนาจารย์จึงสอนให้เดินนั่งสลับกัน และยังทำให้อาหารย่อยง่าย และทำให้ร่างกายแข็งแรงไม่เจ็บป่วยบ่อย ๆ ผู้ปฏิบัติจึงเกิดปัญญา เห็นแจ้งในไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา รู้ว่าไม่มีตัวตน

การเดินทางในคัมภีร์วิสุทธิมรรคาภิ ภาค ๓ ท่านกำหนดให้เดิน ๖ ระยะ

เรื่อง วัยรุ่นกับการทำสมาธิ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง “วัยรุ่นกับการทำสมาธิ” ความยาว ๑ หน้า

Lined area for writing the composition.

ใบงานที่ ๑๓.๑

www.kroobannoi.com

แบบประเมินตนเองรายบุคคล

ชื่อ – สกุล	ชั้น.....	เลขที่.....
ชิ้นงานที่เรื่อง.....		

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

๑. ความพึงพอใจ

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๒. ประโยชน์ที่ได้รับ

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๓. การใช้ความสามารถของตนเอง

☐มากที่สุด ☐มาก ☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

๔. จุดเด่นจุดด้อยของงาน

จุดเด่น	จุดด้อย	วิธีปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนาให้ดีขึ้น
.....		
.....		
.....		
.....		

๕. โดยภาพรวม ถ้ามีคะแนน ๑๐ คะแนน นักเรียนได้คะแนนตนเอง.....คะแนน

เหตุผล

.....

๖. ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

ชื่อครูผู้ประเมิน

ประเมินกลุ่มเรื่อง.....

รูปแบบผลงานวันที่.....เดือนพ.ศ.

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

4	หมายถึง	ดีมาก
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

รายงาน	4	3	2	1	ข้อเสนอแนะ
เนื้อหา					
1. ความถูกต้องของเนื้อหา					
2. การลำดับความคิด					
3. การสรุปความคิดเห็น					
รูปแบบการนำเสนอ					
1. น่าสนใจ					
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
การทำงานกลุ่ม					
1. การเตรียมตัว					
2. การทำงานเป็นระบบ					
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก					
4. ความภูมิใจผลงานของสมาชิก					
เกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับ ดีมาก ร้อยละ 70 – 79 ระดับ ดี ร้อยละ 60 – 69 ระดับ พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 60 ระดับ ปรับปรุง	สรุปการประเมินผลงานกลุ่ม รวมได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ อยู่ในเกณฑ์				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔

สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การเจริญปัญญา เวลา ๑ ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ ผู้สอน นางพองใส จันทร์สมคอย

มาตรฐานการเรียนรู้ ส.๑.๑

ตัวชี้วัด ส.๑.๑.๑๕

เห็นคุณค่า เชื่อมมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ พัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

๑. สาระสำคัญ

ความคิดของคนเหล่านั้นเป็นสิ่งสำคัญ บุคคลจะดีจะชั่วเริ่มต้นที่ความคิดเมื่อมีการคิดบ่อยๆ จะกลายเป็นค่านิยม ความเชื่อ เจตคติ แล้วจะแสดงออกทางพฤติกรรม หลักการคิดดีของพระพุทธเจ้า เรียกว่า โยนิโสมนสิการ เป็นการฝึกให้คิดเพื่อให้เกิดปัญญา เกิดความรู้จริง

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. สามารถอธิบายความคิดแบบโยนิโสมนสิการได้ (K)
๒. มีความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการได้ (P)
๓. มีความสำรวม กาย วาจา ใจ นำหลักการคิดดี เพื่อให้เกิดปัญญามาใช้ (A)

๓. สาระการเรียนรู้

๑. การคิดแบบโยนิโสมนสิการ
๒. การคิดแบบสามัญลักษณ์ะ
๓. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน

๔. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (บอกประโยชน์ บอกวิธี แยกแยะ แนวปฏิบัติ)

๑. นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย ทำสมาธิ ๒-๓ นาที
๒. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง การคิด
๓. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
๔. นิมนต์พระภิกษุวัดใกล้เคียงโรงเรียนมาปฏิบัติกรเจริญปัญญาจนแตกฉาน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ

๕.นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ ๑๔.๑ เรื่อง วิธีคิดตามหลักพระพุทธศาสนาแบบโยนิโสมนสิการ

๖. นักเรียนทำใบงานที่ ๑๔.๑ เรื่อง การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

๗. ครู — นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ และให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุดงานของนักเรียนแต่ละคน

๘.ครูประเมินผลงานนักเรียน จากแบบประเมิน

๙. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

๕. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๕.๑ สื่อการเรียนรู้

๑. พระภิกษุผู้มีประสบการณ์

๒. ใบความรู้ที่ ๑๔.๑ เรื่อง วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

๓. ใบงานที่ ๑๔.๑ เรื่อง การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

๕.๒ แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด

2. ห้องจริยธรรม

3. ห้องสังคมศึกษา

6. กระบวนการวัดผลประเมินผล (ตามสภาพจริง)

พฤติกรรม(KPA)	หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
อธิบายการคิดแบบโยนิโสมนสิการ	คะแนนจากการตอบใบงานที่ ๑๔.๑ เรื่องการบริหารจัดการและการเจริญภาวนา	ใบงานที่ ๑๔.๑	สามารถทำได้ถูกต้อง ๘ คะแนนขึ้นไป ถือว่าผ่าน
พัฒนาการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ พร้อมนำมาปฏิบัติ	สามารถปฏิบัติตามหลักแบบโยนิโสมนสิการ	หลักการสังเกตพฤติกรรมและการปฏิบัติจริง	ทำได้จริงตามที่ปฏิบัติจริง

๗. บันทึกหลังการสอน

๑. ผลการเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

๒. ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านความรู้ (K)
- ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ด้านจริยธรรม/คุณธรรมที่พึงประสงค์ (A)

.....

๘. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

๙. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นางคำปุ่น ทิพย์โชติ)

๑๐. ความคิดเห็น รองผอ./ฝ่ายวิชาการ

.....

ลงชื่อ

(นายทรงเดช ฤชากุล)

11. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ

(นายประเวศ ฤชากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร

	แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	
--	-------------------------------	--

เรื่อง การเจริญปัญญา

คำชี้แจง จงเลือกตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ปณณสิการ แปลว่าอะไร

- ก. การระลึกได้
- ข. ทางให้เกิดปัญญา
- ค. การฟัง การคิด การอบรมจิต
- ง. การกระทำไว้ในใจตามแนวทางที่ถูก

๒. สุตะ มีความหมายโดยอ้อมว่าอะไร

- ก. ความรู้ที่เกิดจากการฟัง
- ข. ความรู้ที่เกิดจากการพูด
- ค. ความรู้ที่เกิดจากการประสาทสัมผัสทั้ง ๕
- ง. ความรู้ที่เกิดจากการพิจารณาไตร่ตรอง

๓. จิตตา หมายความว่าอย่างไร

- ก. การคิด
- ข. การอ่าน
- ค. การอบรม
- ง. กาคิดจากสุตะ

๔. ภาวนาระดับใดที่บรรลุถึงฌานได้

- ก. ขณิกภาวนา
- ข. สมถภาวนา
- ค. อุปจารภาวนา
- ง. อัปปนาภาวนา

๕. นิพพานุปัสสนาญาณ หมายความว่าอะไร

- ก. ปัญญาพิจารณาเห็นโทษของสังขาร
- ข. ปัญญาพิจารณาด้วยใคร่จะพ้นเสียจากสังขาร
- ค. ปัญญาพิจารณาสังขารว่าเป็นของน่าเบื่อหน่าย
- ง. ปัญญาพิจารณาเห็นสังขารเป็นของน่ากลัวเหมือนสัตว์ร้าย

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง การเจริญปัญญา

ข้อที่	เฉลย
๑	ง
๒	ก
๓	ง
๔	ง
๕	ก

ใบความรู้ที่ ๑๔.๑

เรื่อง วิธีคิดตามหลักพระพุทธศาสนาแบบโยนิโสมนสิการ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

โยนิโสมนสิการ แปลตามศัพท์ว่า การทำในใจโดยแยบคาย หมายถึง การคิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล คิดเร้ากุศล รวมแล้วคือ คิดถูกวิธี เป็นความคิดที่ทำให้เกิดปัญญาและทำให้ปัญญาเจริญงอกงามยิ่งขึ้น วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมีหลายวิธีคิด ในที่นี้จะนำมากล่าว ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ และวิธีคิดแบบเป็นปัจจุบัน

๑. คิดแบบสามัญลักษณะ คือ คิดแบบรู้เท่าธรรมดาว่าสิ่งทั้งหลายไม่คงที่ เกิดขึ้นแล้วก็เปลี่ยนแปลงและเสื่อมเป็นธรรมดา อยากจะทำได้สิ่งที่ทำไม่ได้แล้วมันแต่เราเองที่คิดว่าโตขึ้น สวยขึ้น ความรู้มากขึ้นก็กำลังแปรสภาพไปสู่ความแก่ ความเจ็บไข้ได้ป่วยและความตาย ซึ่งเราไม่อาจรู้ได้ว่าจะมาถึงเราเมื่อไร บางคนเดินอยู่ดี ๆ ก็ล้มลงเพราะเส้นโลหิตฝอยแตก กลายเป็นอัมพาตไป บางคนกินอาหารอยู่ดี ๆ พุบลงขาดใจตาย ตัวเราหรือใคร ๆ ก็บังคับไม่ได้ นอกจากสิ่งภายนอก เช่นดินฟ้าอากาศ ฤดูกาล รูปร่างของก้อนเมฆ สีของใบไม้ เราก็บังคับควบคุมมันไม่ได้ ดอกไม้ที่เรารักก็ทยอยเหี่ยวเฉา ค่อยเหี่ยวและเก็บในห้องปรับอากาศ อย่างมากก็เก็บได้นานขึ้น แต่ในที่สุดก็เหี่ยวเพราะความเปลี่ยนแปลง ความไม่อาจคงอยู่ในสภาพเดิมเป็นลักษณะของสิ่งเหล่านี้ ยิ่งคิดฝืนแต่ฝืนไม่สำเร็จก็ยิ่งมีความทุกข์ คนที่รู้สึกตัวสวยแต่ให้ความสำคัญแก่ความสวย เมื่อเห็นรอยเหี่ยวเหินเกิดขึ้น หรือเมื่อเกิดบาดแผลที่ใบหน้าเพราะอุบัติเหตุ ทั้งนี้เพราะไม่รู้เท่าทันลักษณะสามัญธรรมดาของร่างกาย

วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอน

ขั้นแรก คือ ขั้นรู้เท่าทันและยอมรับความจริงตามที่เป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่สบอารมณ์หรือไม่ ตรงกับความต้องการของตนหรือไม่ การเข้าใจเหตุและผลความเป็นจริงทำให้ตัวเราเป็นอิสระจากความอยากให้เป็นเช่นนั้นเช่นนี้ ซึ่งขัดแย้งกับความจริง เมื่อถึงความอยากได้แล้ว เราก็จะมองเห็นปัญหาโดยไม่มีอคติ

ขั้นที่สอง คือ คิดแก้ไขและทำการไปโดยลำดับตามเหตุผล ตามความจริงและความเป็นไปได้ของธรรมชาติ แก้ปัญหาด้วยสติปัญญารู้เท่าทัน

๒. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะนั้น วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะนี้ คือวิธีคิดแบบเอาสิ่งที่ เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นที่ตั้ง การเพ่งสติให้ระลึกละสิ่งที่กำลังคิด กำลังเป็นไป หรือกำลังรับรู้กำลังกระทำ อยู่ในปัจจุบัน แม้เป็นเรื่องอดีตหรืออนาคตก็ต้องมีฐานเกี่ยวข้องกับปัจจุบัน คือเป็นเรื่องที่กำลังคิดอยู่ คือใช้สติติดตาม รับรู้ความคิดที่เกิดขึ้นในจิตในปัจจุบันแต่ละขณะๆ

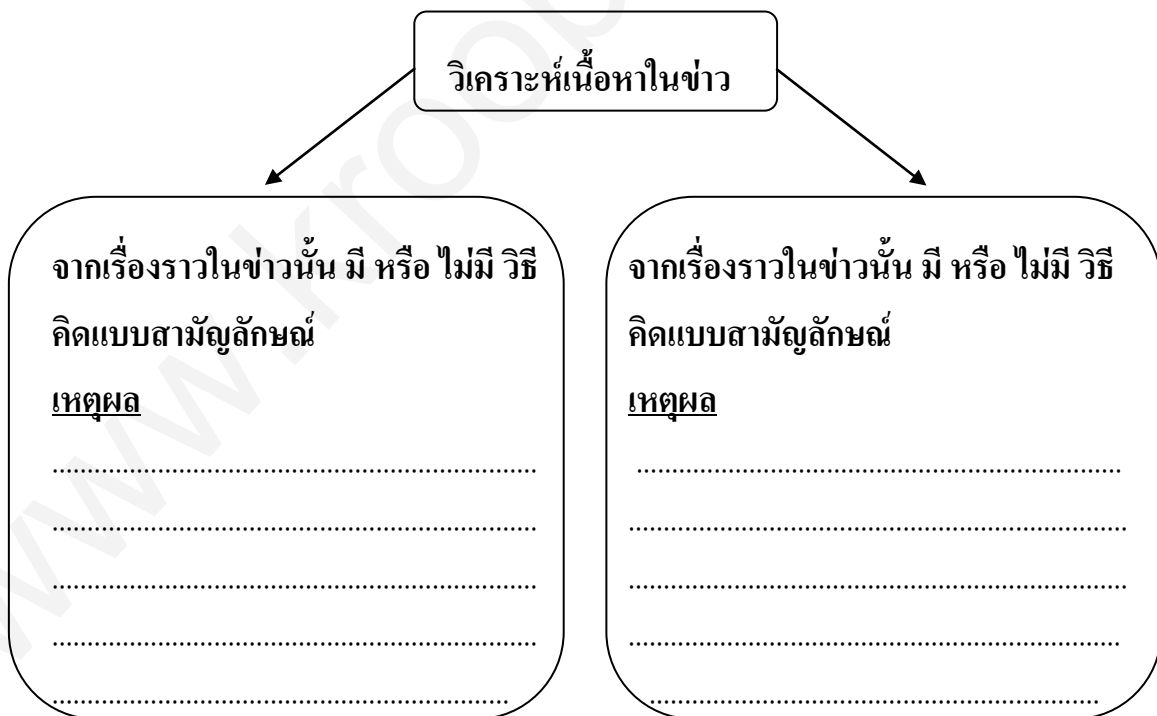
ในระดับชีวิตประจำวัน คือการคิดพิจารณา เอาใจจดจ่อกับสิ่งที่ดำเนินการอยู่ในขณะนั้นไม่คิด เลือยลอยไปเรื่องอื่น ๆ ไม่คิดเรื่องที่ผ่านเลยไปแล้วอันไม่สามารถจัดการอะไรได้อีก และไม่คิดเรื่องที่ยัง ไม่เกิดขึ้นโดยเป็นแต่เพียงความฝัน ไม่อาจเชื่อมโยงกับสิ่งที่ เป็นปัจจุบัน

ใบงานที่ ๑๔.๑

เรื่อง การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีแบบโยนิโสมนสการ

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

ชื่อครูผู้ประเมิน

ประเมินกลุ่มเรื่อง.....

รูปแบบผลงานวันที่.....เดือนพ.ศ.

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

4	หมายถึง	ดีมาก
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

รายงาน	4	3	2	1	ข้อเสนอแนะ
เนื้อหา					
1. ความถูกต้องของเนื้อหา					
2. การลำดับความคิด					
3. การสรุปความคิดเห็น					
รูปแบบการนำเสนอ					
1. น่าสนใจ					
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
การทำงานกลุ่ม					
1. การเตรียมตัว					
2. การทำงานเป็นระบบ					
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก					
4. ความภูมิใจผลงานของสมาชิก					
เกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับ ดีมาก ร้อยละ 70 – 79 ระดับ ดี ร้อยละ 60 – 69 ระดับ พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 60 ระดับ ปรับปรุง	สรุปการประเมินผลงานกลุ่ม รวมได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ อยู่ในเกณฑ์				

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ช่วงชั้นที่ ๔

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม รหัสวิชา ส ๓๑๑๐๓

ปีการศึกษา ๒๕๕๓

นางพ้องไธ จันทร์สมคอย

โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๐

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารผลงานเล่มนี้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ นางผ่องใส จันทร์สมคอย ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร ได้พัฒนารูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ใหม่เพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ภายในเล่มประกอบด้วย การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ วิเคราะห์ตัวชี้วัด วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ ตามที่หลักสูตร ได้กำหนดไว้ ทุกประการ มีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และตัวชี้วัดอิงมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ นายประเวศ ฤชากุล ผู้อำนวยการทุ่งฝนวิทยาคาร นายทรงเดช ฤชากุล รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ นางคำปุ่น ทิพย์โชติ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ที่ให้คำแนะนำในส่วนที่ต้องปรับปรุงจนผลงานเกิดความสมบูรณ์ที่สุด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้พอสมควร

นางผ่องใส จันทร์สมคอย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	21
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	39
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	57
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	69
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	78
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7	88
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	100
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9	109
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10	119
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11	130
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12	138
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13	146
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14	153

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

ดิน ปรัชญพฤทธิ. 2530. “ตัวแปรด้านพฤติกรรมศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาองค์การ”.

ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาองค์การ. หน่วยที่ 4 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ทองศรี กำภู ณ อยุธยา. 2532. การบริหารบุคคลในแนวทางใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิชัย โสสุวรรณจินดา. 2535. ความลับขององค์การ : พฤติกรรมองค์การในสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : หจก. ภาพพิมพ์.

ลีปนันท เกตุทัต. 2533. ระบบการศึกษาช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไร. ปาฐกถาในคราวสัมมนาทางวิชาการ โครงการประชากรศึกษา ครั้งที่ 3 ณ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (อค์สำเนา).

เอกชัย กี่สุขภัณฑ์. 2533. การบริหารทักษะและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

เอกสาร

ดิเรก ฤกษ์สำราญ. “คุณภาพชีวิต”. ข่าวเกษตรศาสตร์. 28. 6 ธ.ค. 2526 – ม.ค. 2527

บุญเจือ วงษ์เกษม. “คุณภาพชีวิตการทำงานกับการเพิ่มผลผลิต”. วารสารเพิ่มผลผลิต 26 ธันวาคม 2529 – มกราคม 2530

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกรัฐมนตรี.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). สืบค้นที่

<http://www.geocities.com/mpm6055/pp6045.doc> (28 กุมภาพันธ์ 2552)

12 Manage The Executive Fast Track. Explanation of two Factor Theory and KITA of Frederick

Herzberg. สืบค้นที่ http://www.12manage.com/methods_herzberg_two_factor_theory.html

(28 กุมภาพันธ์ 2552).

Bluestone, Irving. Implementating Quality-of-Worklife Programs. Managemant Review, (July 1977)

: 43-46

Campbell, A., Conner, P.E., and Riger W.I. **The Quality of American Life**. New York : Russell sage 1976.

Davis, Louis E. **Enhancing Quality of Working Life : Developments in The United States**.

International Labour Review. 116 : (July-August 1977) : 53-56

Good C.V. **Dictionary of Education** . New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.

Guest Robert H. **"Quality of work life-learning from tarrytown."** Harvard Business Review.: (July-August 1977) : 76-87

Herzberg, Frederick, Mausner, Bernard, and Synderman, Barbara B. **The Motivation to Work**. John Wiley & Sons, 1959

Maslow, Abraham H. **Motivation and Personality**. (2nd Ed.) New York : Harper & Row. 1970

Rousseau, Denise M. **"Characteristics of Departments and Individuals : Contexts for Attitude and Behavior"** Administration Science Quarterly. 23(4). December. 1978.

Hackman, R.J. and Suttle J. 1977. **Improving Life at Work : Behavioral Science Approaches to Organizational Change**. California : Goodyear Publishing Company. Inc.

Huse, E.F. and Cummings. T.G. 1985. **Organization Development and Change**. (3rd). Minnesota :

West

Publishing.

Unesco. 1978. **"Indicator of Environmental Quality of Life"**. Research and Paper in Social Sciences. 38 (January, 1978). 89.

Walton, R.E. 1973. **"Quality of Working Life : What is it?"**. Stone Management Review 15 (September, 1974). : 11-21